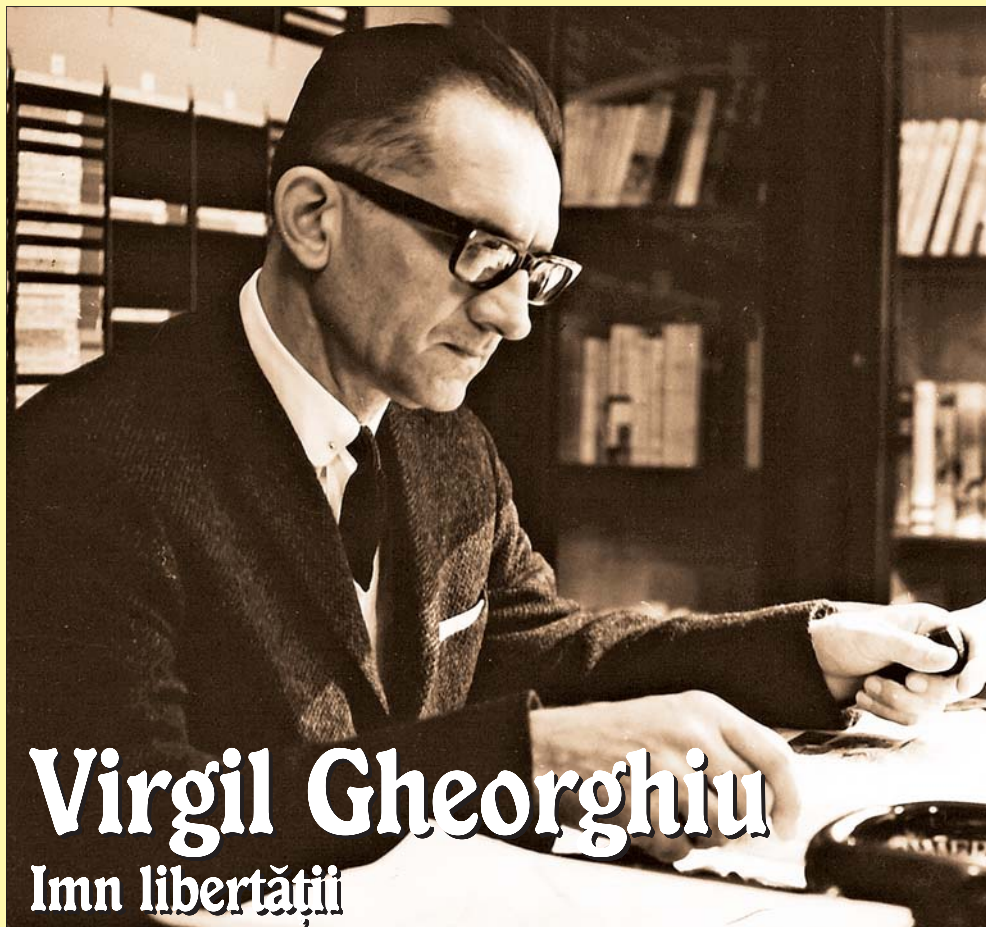
ROST

Revistă de cultură creştină şi politică

Înviere

de Nichifor Crainic

Redescoperirea identităţii româneşti în sudul Dunării

de Alexandru Boboc-Cojocaru

Ortodoxie şi filantropie

de Pr. Mihai Valică

Radiografia României în criză

de Alina Ioana Dida

an IX • nr. 98 • aprilie 2011 • 5 lei • 3 €

www.rostonline.org

Coperta I: Virgil Gheorghiu

sumar

numărul 98 • aprilie 2011

OFERTĂ

Revista ROST caută distribuitori în toată țara: biserici de mir, mănăstiri, firme locale de difuzare a presei, librării și persoane particulare. Oferim comision atractiv. Pentru detalii, luați legătura cu directorul publicației, Claudiu Târziu, la telefon 0740.103.621 ori pe e-mail revistarost@gmail.com.

ROST
Revistă de cultură creștină și politică

Fondată 2002

Revistă națională editată de Asociația ROST

DIRECTOR
Claudiu TÂRZIU
tel.: 0740.103.621
revistarost@gmail.com

SENIOR EDITORI
Răzvan CODRESCU
Paul GHIȚIU

REDACȚIA
Mihail ALBIȘTEANU
Pr. Antonio ARONEASA
Constantin MIHAI
Pr. Marcel RĂDUȚ SELIȘTE

COLABORATORI PERMANENȚI
Mihail BĂCĂUANU
Flori BĂLĂNESCU
Adrian CHERHAȚ
Pr. Dr. Chesarie GHEORGHESCU
George Popescu GLOGOVEANU
Paul S. GRIGORIU
Const. MIU
Viorel PATRICHI
Teodora ROȘCA
Paul Gabriel SANDU
Constantin N. STRĂCHINARU

CORECTURĂ
Nicu BUTNARU

EDIȚIE INTERNET
www.rostonline.org
Ionuț TRANDAFIRESCU

CORESPONDENȚĂ
OP 23, CP 27 – București

TIPAR
Tipografia DOCUPRINT Editura BABEL
Tel-fax: 0234 - 588 930 ☎ 0744 - 774 818
docuprint@clicknet.ro Bacău, str. Letea nr. 30 bis

DIFUZARE & ABONAMENTE
Asociația ROST
tel.: 0740.103.621

ISSN
1583-6312

Învierea

Pregătindu-ne de Învierea Mântuitorului nostru, am găsit potrivit să preluăm aici un articol al lui Nichifor Crainic, scris în interbelic şi apărut în cartea sa Ortodoxie şi etnocraţie. *Teologul se opreşte de această dată asupra unui paradox pe care îl trăiesc foarte mulţi creştini: cred în învierea lui Hristos, dar se tem de moarte, deci nu cred în învierea lor. Or, dacă Domnul a înviat şi noi vom învia, aşa cum ne-a făgăduit. Şi-atunci nu de moarte trebuie să ne temem – căci este poarta spre viaţa veşnică –, ci de viaţa pământească pe care nu o trăim cum se cuvine, căci ne va fi nouă spre osândă. Fără conştientizarea acestui adevăr, nu suntem creştini.* (ROST)

Nichifor Crainic

Învierea din moarte e trăsătura specifică a creştinismului faţă de toate religiile naturale sau păgâne. Nu însă ca simplă idee e specific creştină învierea, ci ca realitate istorică în primul rând. Ca idee, ea e un bun comun al religiilor alcătuite de geniul omenesc în absenţa descoperirii dumnezeieşti. Credinţa în nemurirea sufletului aparţine tuturor neamurilor pământului. Diferenţa apare în felul cum au conceput ele nemurirea. Metempsihoza, adică trecerea aceluiaşi suflet printr-o serie de existenţe, renăscând după fiecare moarte şi întrupându-se într-o altă formă terestră, e, bunăoară, unul din chipurile greşite cum îşi imaginau cei vechi nemurirea şi învierea. Şi dacă o pomenim aici e fiindcă metempsihoza e o idee ce supravieţuieşte îndeosebi ca superstiţie savantă în sectele teosofilor şi spiritiştilor moderni. Ea are un dublu sens: acela de document şi de eroare. Rămăşiţă din credinţele păgâne, metempsihoza e o dovadă a *ideii* de nemurire în lumea precreştină; dar în acelaşi timp, prin felul cum e concepută şi care se pretează la anecdote vesele, e o dovadă a incapacităţii omului de a ajunge prin geniu-i propriu la adevărul învierii şi al nemuririi.

Numai în creştinism această idee universal omenească se verifică, se corectează şi îşi capătă titlul de realitate istorică prin învierea din moarte a Domnului nostru Iisus Hristos. Dacă omul, pus în faţa iremediabilului fenomen al morţii, a crezut totdeauna în nemurirea sufletului, Hristos ne-a demonstrat că această credinţă e dreaptă în fondul ei şi că înfrângerea morţii e o realitate, iar această demonstraţie nu ne-a făcut-o în mod filosofic, ca Socrate sau Platon sau Aristotel sau Immanuel Kant în vremea noastră, ci pur şi simplu murind real ca toţi oamenii, îngropându-se real ca toţii oamenii şi înviind real cum vor învia toţi oamenii.

În filosofie, învierea e un postulat metafizic. În creştinism e un fapt istoric. Cine crede în înviere e creştin; cine nu crede în înviere nu e creştin.

Firea omenească are curiozitățile ei şi nu stă în puterea noastră să le lămurim pe de-a-ntregul. Dar putem constata că o idee cum e aceea a învierii o acceptăm mai uşor decât faptul însuşi al ridicării unui om mort din mormântul lui. Ideea ne încântă şi e credibilă. Faptul însă ne descumpăneşte, ne îngrozeşte chiar şi devine incredibil. Închipuie-ți că tatăl tău, care a murit demult, pe care l-ai jelit şi l-ai îngropat, pe care îl pomeneşti în rugăciunile tale şi despre care crezi că va învia, se ridică dintr-o dată din mormânt şi stă viu şi firesc în toată puterea cuvântului aici, în fața ta! Lucrul acesta te-ar îngrozi şi faptul ți-ar părea de necrezut cu toată iubirea ce te leagă de el şi cu toată credința ta în înviere. Oricât de frumos şi de convins a vorbit Platon de nemurirea sufletului şi oricât de familiar s-ar fi adâncit cu gândul în sensul misterelor eleusiene, dacă s-ar fi găsit în fața mormântului gol de lângă Golgota sau dacă ar fi întâlnit în cale pe Iisus cel înviat, l-ar fi apucat groaza şi faptul i-ar fi părut de necrezut.

Aceeaşi mişcare psihologică se petrece în ucenicii Domnului. Înainte de a muri, el le spusese nu o dată că va învia. Şi ei primiseră fără nici o îndoială această idee ca toate celelalte divine idei învățate de la el. Mai mult decât atât: o lungă frecvență a tuturor minunilor la care fuseseră martori îi pregătise pentru a primi orice fapt de natură extraordinară. Şi cu toate acestea, Maria Magdalena vede mormântul gol şi nu crede că a înviat, îl întâlneşte pe Iisus în grădină şi-l ia drept grădinarul; şi, culmea perplexității sufletului omenesc, îl întreabă pe el, cel înviat, unde e trupul celui care a murit! După aceea, Mântuitorul se arătase tuturor ucenicilor, iar Toma, care nu fusese de față şi care nu era un necredincios cum îi merge numele, nu-i putea crede pe cuvânt.

A trebuit să-i pipăie rănile şi să-şi adâncească degetul în rana sângerândă dintre coaste ca să vadă că nu e idee şi nu e vis, ci realitate vie în carne şi oase. Faptul zguduitor şi covârşitor peste orice idee şi peste orice credință era acolo, în prezența vie a Domnului ridicat din mormânt. Şi era atât de concret şi atât de real, încât lor cu greu le venea să-l creadă. A fost nevoie de o serie de arătări, în grupe mai mici, în grupe mai numeroase; a fost nevoie de probe materiale, cel înviat mâncând pâine şi peşte şi dându-le să mănânce şi ei la fel ca să-i încredințeze că nu e părere, nu e vis, nu e idee, nu e fantomă sau halucinație, ci înviere reală din moarte. A trebuit în urmă ca trupul cel ridicat din mormânt să se înalțe în lumina veşniciei pentru ca ucenicii să se convingă într-adevăr şi definitiv de realitatea faptului istoric al învierii.

Faptul acesta al mormântului deşertat şi al trupului ridicat viu la cer e temelia întregului creştinism. Întruparea miraculoasă din Fecioara Maria şi din Duhul Sfânt, existenţa Fiului lui Dumnezeu umilită în tânărul teslar din Nazaret, minunile prin care puterea ei se manifesta şi valoarea divină a învăţăturii lui Iisus, toate se adeveresc prin faptul istoric al învierii, verificat în fel şi chip de oameni. Dacă Iisus n-ar fi înviat, întruparea lui miraculoasă ar fi rămas un mit ca acela al semizeilor. Iar minunile singure, oricât de covârşitoare ar fi măreţia lor faţă de legile naturii, n-ar fi fost, pentru mintea omului, probe categorice ale divinităţii, manifestate totuşi prin ele – fiindcă, în felul lui, face minuni şi Diavolul şi vrăjitorii care sunt în slujba lui.

Nimeni însă, vrăjitor sau filosof, nu s-a înviat pe sine din moarte, afară de Iisus Hristos. Creştinismul însemnează înfrângerea morţii, şi dumnezeirea religiei noastre e dumnezeirea persoanei Mântuitorului înviat din morţi. În numele învierii s-a făcut apostolatul sau propaganda până la marginile lumii şi evidenţa acestui fapt istoric a convertit neamurile la creştinism. Totdeauna accentul principal în predica apostolilor cade pe învierea Domnului, iar nu pe întrupare sau pe celelalte fapte din viaţa pământească, şi ei se mărturisesc martori oculari ai învierii. Fiindcă cine acceptă adevărul învierii uşor le acceptă pe toate celelalte. Dacă n-ar fi fost faptul adevărat la temelie, creştinismul cu toată măreţia lui n-ar fi decât o minciună. Nici ideea în sine de nemurire nu l-ar fi salvat, fiindcă această idee, cum am amintit, e comună, ca idee, tuturor religiilor. Sâmburul creştinismului e această faptă, şi tăria lui e credinţa în această faptă. În zenitul religiei, ea e soarele fără apus, care luminează în urmă istoria lui Hristos pe pământ, iar înainte destinaţia omului în viaţa viitoare.

Învierea lui Iisus însemnează răpirea omului din ghiara morţii şi mântuirea lui în viaţa veşnică. Toţi oamenii vor învia prin Hristos cel înviat.

Nimeni în creştinism n-a dat atâta glas de foc acestui adevăr din doctrina noastră ca Apostolul Pavel. Citiţi capitolul 14 din Epistola I către Corinteni. Dialectica lui, pe care nici un filosof n-o poate zdrobi, leagă definitiv destinaţia viitoare a omului de faptul istoric al învierii Domnului. „Dacă se propovăduieşte că Hristos a înviat din morţi, – le spune el creştinilor din Corint – atunci cum zic unii din voi că nu este o înviere a morţilor? Dacă însă morţii nu învie, atunci nici Hristos n-a înviat; iar dacă Hristos n-a înviat, atunci zadarnică e propovăduirca noastră, zadarnică şi credinţa voastră. Ba ne-am înfăţişat şi ca martori mincinoşi ai lui Dumnezeu, pentru că am mărturisit că Dumnezeu a înviat pe Hristos, pe care el nu l-a înviat dacă nu învie morţii. Căci dacă morţii nu învie, atunci nici Hristos n-a înviat; iar dacă Hristos n-a înviat, atunci credinţa voastră e zadarnică şi tot în păcatele voastre vă aflaţi. De aceea, şi cei care au murit în Hristos au pierit. Şi dacă noi numai pentru viaţa aceasta ne punem nădejdea în Hristos, atunci suntem cei mai nefericiţi dintre toţi oamenii“.

Credinţa în Hristos e credinţa în învierea lui; iar credinţa în învierea lui e credinţa în învierea morţilor, în propria noastră înviere. Dacă în învierea lui credem, dar nu credem în învierea noastră, suntem cei mai nefericiţi dintre oameni, zice Pavel. De ce oare? Fiindcă nefericirea omului e moartea. Precum, ca să ajungem la trunchiul unui copac, înaintăm prin umbra lui, tot astfel înaintăm în umbra morţii până la clipa din urmă.

Gustul amar al nefericirii noastre îl dă această umbră fatală, pe care moartea o azvârle peste existenţa terestră. Dacă Iisus a înviat, iar noi nu vom învia, cu atât mai amară şi cu atât mai fatală ne-ar apărea moartea. Orice iluzie de a o înfrânge ar fi de prisos. Nu există mai mare durere pe pământ decât această beznă a nefiinţei în care ne vom prăbuşi fără scăpare. Şi ea creşte cu atât mai neîndurată cu cât conştiinţa nemuririi sufletului e mai rănită la fiecare pas de moartea trupurilor. Fără îndoială, din această durere fără nume s-a *născut* ideea metempsihozei, care imaginează tot alte trupuri pentru acelaşi suflet ca să dea iluzia unui suport material succesiv, dacă nu continuu, sufletului nemuritor. Ideea e absurdă şi grotescă, dar omul nu şi-a putut născoci alt paliativ pentru setea de nemurire şi pentru groaza de moartea fizică. Te poţi închipui trăind în cal, în vultur şi în variate existenţe omeneşti, fără să ai cunoştinţa actuală a tuturor acestor forme de

viață trecute sau viitoare? Şi ce fel de mângâiere poate fi aceasta pentru un suflet omenesc care şi-ar aminti că a păscut iarbă pe vremea lui Attila, şi a văzut cu ochi de broască țestoasă pe Cristofor Columb? În ideea morții, nefericirea e distrugerea personalității omeneşti, iar personalitatea e spirit conştient care imprimă formă proprie materiei individualizate. Sufletul îşi are forma materializată în trupul propriu, unul şi acelaşi. Dacă trupul propriu ar fi definitiv distrus de moarte, sufletul totuşi nu s-ar putea concepe supraviețuind fără personalitate. Mizeria credinței în metempsihoză stă în această cârpeală imaginară cu tot atâtea zdrențe trupeşti adăugate sufletului nemuritor. Singur trupul propriu, reînviat din neantul morții, poate răspunde formei sufletului, adică personalității reîntregite, în existența terestră sufletul e dat o dată cu trupul lui şi nu se poate concepe altfel într-o viață dincolo de moarte. Naivul cult egiptean al mumiilor, adică al trupurilor salvate putrefacției pentru a putea fi regăsite de suflete, e mai aproape de ideea personalității din creştinism. Dar balsamurile celor vechi erau şi ele tot materii prin care credeau că pot salva materia trupului. Trupul mort e însă mortăciune şi el nu se poate salva pentru reîntregirea personalității decât prin înviere, adică prin transfigurare miraculoasă. Nu balsamurile, ci Duhul divin îl poate salva din moarte.

Kant însuşi postulează nemurirea sufletului ca o necesitate a ideii de răsplată morală veşnică. Dar omul întreg e suflet şi trup şi nu poate fi judecată numai o parte din el pentru fericirea sau pentru pedeapsa eternă. În personalitatea umană, responsabilă în fața lui Dumnezeu, doctrina creştină solidarizează deopotrivă trupul şi sufletul. Dacă există o judecată de apoi, ea cere neapărat învierea trupului pentru întregirea personalității ce trebuie judecată. Această înviere e dată în faptul istoric al lui Iisus cel ridicat din moarte.

Doctrina lui întreagă e creştină întrucât consideră existența terestră ca un preambul al vieții viitoare. Faptele noastre de acum sunt subordonate judecății de apoi. Şi oricât de scurtă ne-ar fi viața terestră, ea e suficientă ca faptele prin care ne manifestăm să fie hotărâtoare pentru destinația ei de dincolo de moarte. Suntem aici pe pământ ca în anticamera lui Dumnezeu. Vom intra la el prin uşa morții. Ştim cum îi place lui să ne înfățişăm, fiindcă ne-a instruit până în ultimul amănunt Iisus Hristos. Atârnă de voința noastră pregătitoare să ne primească în bucurie eternă la dreapta sau să ne arunce în focul Gheenei la stânga.

Toată taina mântuirii noastre din răul păcatului şi al morții stă în persoana Mântuitorului. Nu ne vom mântui decât făcându-ne asemenea lui prin voința noastră morală şi prin ajutorul dragostei lui nemărginite. În fața noastră stă Iisus Hristos, modelul veşnic al perfecțiunii, întrupat în om, umilit şi batjocorit, bătut şi crucificat, ucis şi înmormântat şi înviat din groapă pentru a dărui omului calea mântuirii. A fi asemenea lui este a îndura durerea ca el şi a muri ca el pentru a învia ca el. Nu în evitarea durerii pământeşti stă salvarea, ci în îndurarea ei cu voința eroică a lui Hristos. Alt leac împotriva suferinței şi a morții din această lume nu este. Căci răul e în lume, iar binele sau fericirea e în Dumnezeu. Răul e păcatul din noi, fericirea e a face voia lui Dumnezeu. Iar a face voia lui Dumnezeu aici pe pământ este a trăi ca Iisus Hristos, a muri ca el pentru a învia ca el.

Hristos salvând din moarte pe omul din el, l-a eternizat Astfel mântuirea este eternizarea omului întreg: trup şi suflet. Învierea trupurilor este eternizarea lor. Nespus de frumos lămureşte Apostolul Pavel această transfigurare a trupului din stricăcios în nestricăcios şi din muritor în nemuritor. Trupul nostru pământesc şi trecător e sămânța trupului nostru ce va fi în veşnicie. Planta viitoare a grâului răsare din bobul de sămânță pe care îl îngropi în pământ. Dar ea nu se va dezvolta decât cu prețul putrezirii bobului. Altfel e bobul şi altfel planta; dar planta rămâne totuşi „trupul seminții" din care a răsărit. Dacă trupul din lume e pământesc şi muritor, trupul înviat în ceruri va fi duhovnicesc şi nemuritor. Va fi spiritualizat asemenea trupului lui Iisus Hristos după înviere, care pătrundea prin lucrurile materiale.

Credința creştină în înviere, întemeiată pe faptul istoric, e astfel credința în spiritualizarea omului întreg, sau credința în veşnicia personalității.

Idei, vorbe, fapte

Mitropolitul Andrei şi Patriarhul Daniel

ÎPS Andrei este mitropolitul Ardealului de Nord

La 18 martie a.c., ÎPS Andrei Andreicuț a fost ales mitropolit al Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului, cu 29 din cele 46 de voturi exprimate în Sinod, 17 voturi fiind obținute de contracandidatul său, PS Irineu Bistrițeanul. Alegerea s-a petrecut în chiar ziua în care vrednicul de pomenire mitropolit Bartolomeu Anania ar fi împlinit 90 de ani. Iar pe 25 martie, cînd s-au făcut cinci ani de cînd ÎPS Bartolomeu a fost instalat mitropolit, ÎPS Andrei a fost întronizat.

ÎPS Andrei (n. 1949, cu numele de botez Ioan, în părțile Maramureşului), din 1998 Arhiepiscop de Alba Iulia, de formație inițială inginer, a urmat Institutul Teologic din Sibiu (absolvit în 1978), iar în 1998 a obținut, la Bucureşti, doctoratul în Teologie. Mai întîi preot necăsătorit, a fost tuns în monahism la Mănăstirea Toplița, în 1990, ceea ce i-a deschis calea spre treptele arhiereşti. În scaunul de la Alba a făcut multă treabă, atît în plan ctitoricesc şi administrativ, cît şi în plan pastoral şi cultural, fiind şi cel care a pus piatra de temelie a viitoarei mănăstiri de la Aiud, închinată martirilor căzuți în lupta anticomunistă. Profesor de Teologie de nivel academic, este autorul a numeroase articole şi volume, dintre care se cuvin menționate măcar cîteva: *Spovedanie şi comuniune* (teza de doctorat din 1998), *Ospățul credinței. Cuvinte de învățătură* (1999), *Dinamica despătumirii* (2001). La Editura Reîntregirea, cu binecuvîntarea şi cuvîntul său înainte, a apărut monografia monahului Moise despre Valeriu Gafencu, *Sfîntul închisorilor* (2007). Un angajament tîrziu şi formal cu fosta Securitate, smuls prin amenințări şi şantaj, s-a dovedit a nu fi avut nici o urmare.

Fie ca în scaunul de la Cluj Î. P. S. Andrei să-şi desăvârşească bunele însuşiri arhiereşti arătate pînă acum şi să se apropie cît mai mult de prestanța ilustrului său predecesor! Şi nici de Aiud să nu se îndepărteze, cu inima şi cu fapta, indiferent cine va veni în urmă în scauuul de la Alba Iulia şi de care Mitropolie va aparține acesta... ***(R.C.)***

CEDO lasă icoanele în școli

Pe 18 martie 2011, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a admis, cu 15 voturi contra 2, recursul Italiei în binecunoscuta cauză *Lautsi contra Italia* privind prezența însemnelor religioase în şcolile publice. Această hotărâre *respectă tradiția unei comunități majoritare care doreşte menținerea crucifixelor în spațiul de învățământ*, în pofida protestelor subiective ale unor persoane, întrucât *problema ambientului şcolar ține de aprecierea sau voința fiecărui stat european în parte, iar simpla prezență (pasivă) a unui simbol religios într-un spațiu public nu constituie o îndoctrinare.*

Prin analogie sau în mod indirect, această hotărâre a CEDO arată caracterul nefondat şi injust al atacurilor împotriva prezenței icoanelor în şcolile publice din România, precum şi împotriva orei de religie care este propusă elevilor prin programa şcolară, dar nu impusă acestora. ***(S.P.)***

Un *site* pentru cinstirea mărturisitorilor din temnițele comuniste

Un grup de tineri ortodocşi a lansat chiar de Buna Vestire website-ul „Fericiți cei Prigoniți", dedicat *cunoaşterii şi cinstirii mărturisitorilor din temnițele comuniste*. Iată motivația acestei lucrări, expusă chiar de autorii ei: „Este mai mult decât evident că în ultimii ani s-a vorbit foarte mult despre mărturisitorii români care au pătimit pentru Hristos în temnițele comuniste. Blogosfera ortodoxă este foarte bogată în prezentarea unor astfel de materiale, aproape ca ne-existând *site* sau blog care sa nu fi abordat cât de puțin subiectul *sfinții închisorilor*. Cu toate acestea, mărturiile despre sfințenia creştinilor trecuți prin temnițele ateismului sunt fragmentare, nedeplin organizate, la fel ca şi toate celelalte subiecte conexe prigoanei comuniste: istoria prigoanei, rezistența împotriva prigoanei, studiu psihologic şi teologic al Fenomenului Piteşti etc. Existând aceste carențe în blogosfera creştin-ortodoxă, am simțit nevoia existenței unui *site* care să reunească sub aceeaşi umbrelă toate mărturiile existente despre viața mărturisitorilor din temnițele comuniste, dar nu numai atât, ci şi mărturiile despre cadrul istoric, social şi duhovnicesc în care aceşti oameni s-au sfințit, lăsându-ne în urmă o neprețuită lecție de viață.

Am fost mişcați profund de tainele vieții atâtor oameni sfinți, atât de greu încercați, de căderile lor dramatice şi ridicările cutremurătoare până la sublim. Ne-au impresionat şi ne-au lăsat fără cuvinte faptele lor de credință, dar am primit în schimb neprețuite învățăminte. Şi sunt atât de multe lucruri pe care avem să le învățăm de la aceşti oameni!

Chiar autorii acestui *site* dau mărturie despre patru mari mărturisitori care le-au schimbat viața dintr-una păcătoasă, într-una asumată pentru Hristos. Aceşti mărturisitori sunt părinții Arsenie Boca, Gheorghe Calciu Dumitreasa, Dimitrie Bejan şi mireanul Valeriu Gafencu. Şi dacă numai aceşti patru oameni cu viață sfântă au putut să aducă atâta schimbare în bine, oare nu cu atât mai mult vor aduce roade duhovniceşti atâția zeci de mărturisitori mai mult sau mai puțin cunoscuți, în viața tuturor creştinilor secolului 21?

Prin urmare, acest *site* are ca principal scop cunoaşterea martirilor din temnițele comuniste, scoaterea lor la lumină şi urmarea lor în dreapta mărturisire, în trăirea vieții autentice întru Hristos. Avem datoria să îi cinstim pe aceşti mărturisitori, să le urmăm exemplul de trăire în Hristos, dar avem şi bucuria de a intra într-o relație personală cu ei, de a ni-i face prieteni şi ajutoare de nădejde." ***(B.O.)***

Adrian Severin - denumirea generică a politicianului român

Dragă politicianule român, care nu recunoşti niciodată că ai greşit, care strigi hoții arătând în toate direcțiile numai spre tine nu, care amenințì cu dreptatea în justiție şi care nu laşi justiția să-şi facă treaba, care eşti întotdeauna nedreptățit, care, chiar dacă nu a auzit nimeni de tine, eşti lucrat politic, eşti întotdeauna o victimă politică, care, chiar când colegii recunosc că nu te mai săturai, postezi pe blog şi scrii cărți ale revoltei, care eşti incompetent

şi lipsit de simţul răspunderii, al realităţii şi al decenţei, care eşti hoţ, imoral, amoral, egoist, mincinos, arogant, care nu demisionezi până nu eşti dat afară în şuturi, de acum nu te mai poţi ascunde pentru că de acum ai o oglindă în care te-am văzut noi şi o lume întreagă. Cum? Ai încercat să aplici şi afară aceleaşi trucuri mizere, aceleaşi manevre mârlăneşti, dar nu ţi-a mers. Nimeni nu ţi-a plâns de milă. Nici o televiziune mogulească nu te-a chemat să-i înfierezi pe mai marii PE şi UE. Ai fost executat pe loc ca un tâlhar de cai şi de gât ţi-a fost agăţată identitatea adevărată: cea a faptelor şi nu cea vorbelor.
De acum ai un chip şi un nume care vor echivala, de fiecare dată, cu o sentinţă definitivă şi irevocabilă. Pentru că de acum te cheamă Adrian Severin Adrian Năstase, Adrian Severin George Copos, Adrian Severin Codruţ Sereş, Adrian Severin Dan Pasat…. ***(P.G.)***

Protest împotriva discriminării foştilor deţinuţi politici legionari

Asociaţia pentru Memorie Identitară „Carpaţii" a luat act cu indignare de iniţiativa legislativă a parlamentarului liberal Raymond Luca privind excluderea de la drepturile prevăzute prin Legea 221 / 2009, a foştilor deţinuţi politici condamnaţi de regimul totalitar antonescian, precum şi de intenţia declarată a autorităţilor de resort de a adopta această măsură.
Punctul de vedere al Guvernului, favorabil revizuirii, precum şi discutarea acesteia, proiectată pentru marţi 22 martie 2011, în Comisia Juridică a Camerei Deputaţilor, denotă intenţia autorităţilor de a adopta această măsură legislativă.
Printre obiectele de activitate ale Asociaţiei „Carpaţii", figurează şi *„cinstirea şi promovarea memoriei unor personalităţi care au avut un aport deosebit în lupta de Rezistenţă împotriva regimului totalitar-comunist, luptînd şi sacrificîndu-se pentru Libertatea şi Demnitatea naţiunii române"*. Credincioşi acestui obiectiv, precum şi principiilor Statului de Drept, care exclud discriminarea pe motive politice sau ideologice, condamnăm cu fermitate iniţiativa legislativă a liberalului Raymond Luca, pe care o considerăm iresponsabilă, discriminatorie şi menită să redeschidă vechi răni în societatea românească, periclitînd pacea socială.
Raymond Luca ignoră cu bună ştiinţă adevărul istoric conform căruia peste 70 % din foştii deţinuţi politici anticomunişti au fost legionari, precum şi faptul că majoritatea nucleelor de rezistenţă anticomunistă din munţii României au fost organizate de legionari. După cum tot legionari au fost luptătorii paraşutaţi de avioanele americane în România, pentru întărirea rezistenţei armate, şi executaţi de comunişti în 1953.
Mult mai grav ni se pare punctul de vedere al Guvernului Nr. 1546/16.06.2011. Constatăm că documentul semnat de premierul Emil Boc, reia practic teze ale propagandei oficiale a regimului comunist.
Astfel, primul ministru afirmă că *„în perioada postbelică, majoritatea statelor europene, democratice sau nu, au luat măsuri împotriva membrilor şi susţinătorilor organizaţiilor de tip fascist şi a colaboratorilor regimului nazist (condamnări în justiţie, descalificare administrativă, lipsirea temporară de drepturi cetăţeneşti, exproprieri, amenzi etc.)", „măsuri punitive (...) implementate ca urmare a mai multor decizii luate la nivel internaţional sau naţional"*. Premierul concluzionează că *„nu poate fi pusă pe acelaşi plan condamnarea celor care s-au împotrivit regimului comunist, în numele unui crez democratic, cu aceea a reprezenanţilor şi militanţilor unei mişcări totalitare, extremiste, care doreau înlocuirea unui totalitarism cu altă formă de totalitarism"*. Trebuie să observăm că onor consilierii d-lui prim-ministru stau prost în privinţa cunoştinţelor istorice, iar consultanţa Institutului pentru Investigarea Crimelor Comunismului şi Memoriei Exilului Românesc pare a nu fi de nici un folos ştiinţific.
Cu acest prilej, ne facem datoria de a-l informa pe prim-ministrul Emil Boc că Tribunalul Internaţional de la Nurnberg nu a inculpat şi

nu a condamnat nici un legionar, Mişcarea Legionară nefigurînd pe lista organizaţiilor fasciste interzise. În urma înaintării, în 1945-1946, a unor memorii către autorităţile americane la Frankfurt am Main şi Glasenbach (Austria), legionarii au fost exoneraţi de orice acuzaţie de crimă împoriva umanităţii ori crimă de război, în condiţiile în care alte mişcări naţionaliste considerate fasciste au fost condamnate de Tribunal.
Mai mult decât atât – şi documentele existente inclusiv la CNSAS susţin acest adevăr –serviciile secrete americane au stabilit colaborări cu legionarii încă din 1945, pentru depistarea elementelor comuniste infiltrate de sovietici cu scop subversiv în zona de ocupaţie americană. După 1949, în cadrul unui proiect subordonat direct preşedinţilor Harry S. Truman şi Vincent Auriol, între serviciile secrete americane şi franceze, pe deo o parte, şi Mişcarea Legionară, pe de altă parte, s-a desfăşurat o colaborare constînd în antrenarea şi paraşutarea pe tritoriul României ocupate de soviete a unor voluntari legionari cu scopul organizării de acţiuni informative şi operative, în perspectiva declanşării unui război între blocul NATO şi URSS. Toţi legionarii paraşutaţi au fost prinşi de Securitate şi executaţi.
De asemenea, documentele istorice şi mărturiile supravieţiuitorilor, atestă că imediat după invadarea ţării de către sovietici şi instaurarea regimului comunist, legionarii au constituit în toate regiunile Carpaţilor româneşti structuri de rezistenţă armată, cu scopul declarat de a sprijini, prin acţiuni de gherilă, o eventuală ofensivă aliată împotriva URSS.
Menţionăm că o mare parte a combatanţilor acestor grupuri de rezistenţă fuseseră închişi, ca legionari, între 1941 şi 1944, printre ei numărîndu-se: Ion Gavrilă Ogoranu (Munţii Făgăraşului), fraţii Paragină (Munţii Vrancei), Nicolae Purcărea (Munţii Argeşului), grupul Unguraşu-Baciu (masivul Uturea-Bacău), grupul Păun-Şercăianu (munţii Buzăului) şi mulţi alţii.
Oare dl prim-ministru şi dl Raymond Luca îşi pot închipui că aceşti legionari luptau alături de aliaţii occidentali avînd ca scop instaurarea „unei alte forme de totalitarism“? Ori că americanii au colaborat cu ei, paraşutîndu-i în România, pentru a înlocui comunismul cu fascismul?
Nu vrem să insistăm asupra absurdului acestor afirmaţii.
Iar cea mai bună garanţie că legionarii militau pentru acelaşi regim întemeiat pe principiile statului de drept se află în lucrarea *Destinee du nationalisme*, publicată în 1951 la Paris, în care Horia Sima afirmă viabilitatea sistemului democratic de guvernare, punînd efectivele naţionaliste din exil în slujba salvgardării acestui sistem aflat sub ameninţarea expansiunii sovietice.
Etichetările pripite de genul „totalitarist“ sau „fascist“ trebuie evitate, mai cu seamă în condiţiile în care ele erau folosite intens de propaganda comunistă la adresa adversarilor politici, inclusiv a legionarilor. Prin reluarea lor, oficialităţile statului român de astăzi îşi însuşesc, poate involuntar, punctele de vedere ale regimului ilegitim şi criminal – condamnat de altfel de preşedintele Traian Băsescu.
În opinia noastră, derapajele antidemocratice şi cu caracter discriminatoriu, contrare principiilor fundamentale ale drepturilor omului, de genul iniţiativei legislative a domnului Raymond Luca – susţinute de Guvernul României – nu fac decât să confirme faptul că România de astăzi continuă să fie condusă de oameni formaţi la şcoala defunctului regim comunist, incapabili să se debaraseze de şabloanele ideologiei al căror produs sînt, indiferent de apartenenţa politică din acest moment.
Considerăm că punerea în practică a acestei măsuri legislative nu face decît să redeştepte în societatea românească vechi tensiuni şi resentimente, readucînd în actualitate fantomele şi spaimele trecutului totalitar şi îndepărtînd mult perspectiva realizării unei reale reconcilieri naţionale.
Asociaţia pentru Memorie Identitară „Carpaţii“ cere cu fermitate Parlamentului României să nu adopte această iniţiativă le-

gislativă. Înainte de a vota, cerem tuturor parlamentarilor să îşi îndrepte gîndul o clipă la cei care, în urmă cu jumătate de secol, şi-au sacrificat tinereţea şi viaţa pentru apărarea demnităţii şi libertăţii poporului român, pentru ca noi astăzi să putem trăi într-un regim parlamentar.
Adoptarea modificării legii 221/2009 ar însemna condamnarea încă o dată a acestor luptători pentru Libertatea şi Demnitatea poporului român.
În aceste condiţii, ne rezervăm dreptul de a acţiona în justiţie pe cei care, în accepţia noastră, aduc o ofensă memoriei acestor eroi, precum şi acela de a face cunoscut forurilor internaţionale acest incalificabil abuz împotriva drepturilor omului. ***(Florin Dobrescu, Preşedintele Asociaţiei pentru Memorie Identitară „Carpaţii“, 21 martie 2011)***

Desertul de la DNA: Don Marius Petcu!

Excelentă, încântătoare, savuroasă această prăjitură pe care DNA-ul ne-a oferit-o ieri - din fantasticul program „nici o zi fără un dulce“.
Mărturisesc: am descoperit că-mi plac agitaţia şi scandalul şi nu liniştea coclită, fetidă; atunci când ele sunt rodnice, când sunt puroiul pe care îl curăţă bisturiul DNA-ului şi pe care avem ocazia să-l vedem şi noi. Şi aşa cum îmi declaram încântarea, cu ceva timp în urmă, pentru luarea în vizor a acestor *interlopi sindicali* (nu lideri sindicali) pentru *cercetarea averilor*, cu atât mai mult o declar astăzi când Marius Petcu (denumirea generică de acum pentru actualii şefi ai sindicatelor, aparţinători ai aceleiaşi găşti şi probabil ai aceloraşi apucături), a fost prins cu mâna băgată adânc în mierea corupţiei şi foarte probabil a hoţiei, după cum vom afla cât de curând.
Am mai spus-o: mişcarea sindicală este tot atât de vinovată de tot ceea ce s-a întâmplat în România ca şi structura politică. Sindicatele, prin liderii lor centrali şi locali, au participat la devastarea economiei, la umflarea peste poate a sectorului bugetar, la corupţia şefilor şi funcţionarilor de rând, la dezastrul din şcoală şi din sănătate, la şpagă, la combinătoria politică, la mafie. Ei sunt mafia, alături de ceilalţi doni sindicali, politici, administrativi, economici, stradali.
Să fim înţeleşi: nu am nimic cu sindicatele în sine. Ba din contră, le-am susţinut ani de zile, i-am susţinut şi pe şefii lor în obiectivele cu care ieşeau în faţă; în sufletul meu, în discuţiile cu cei din jur, în ceea ce am scris, în scurta activitate politică. Îmi lipsesc, pot să spun că tânjesc după nişte sindicate în acea formulă de organizare şi de activitate care să ajute la o aşezare solidă şi bună a societăţii: să apere oamenii de sclavie (după cum pretind) şi nu să-i facă sclavii lor.
Avem nevoie de sindicate corecte, competente, responsabile aşa cum avem nevoie de politicieni corecţi, compentenţi responsabili. Dar ceea ce avem acum este la polul opus: căţăraţi pe naivitatea, speranţele, greutăţile, nenorocirile, morţile oamenilor, o haită de interlopi a confiscat mişcarea sindicală şi a folosit-o doar pentru a aduna; au şantajat, au corupt, au căzut la pace, au furat, au nenorocit, au omorât, au lipsit de viitor, au distrus vieţi.
Dacă vrem ca lucrurile să se schimbe în bine, trebuie făcută curăţenie generală. Mult timp – dar încă şi acum – s-a crezut şi spus că ea trebuie să înceapă cu zona politică. Dar aceasta, evident, având puterea în mână, fie ea Putere fie Opoziţie, s-a împotrivit, se împotriveşte. Ceva, ceva a pornit şi acolo. Iată însă că apare o nouă perspectivă: curăţarea şi reaşezarea societăţii de jos în sus, dinspre zona civilă (justiţie, administraţie, economie, clanuri mafiote) către politic. Care, sub presiunea unui român mai lămurit şi mai hotărât, să fie şi el transformat: atât prin decimarea interlopilor lui cât şi prin alegeri.
Nu ştiu dacă aţi constatat şi dvs, dar zilele par mai frumoase, mai pline de viaţă, de speranţe, de veselie de când avem regimul cu un dulce pe zi. Iar întrebarea: Oare „cine“ prăjitură mai vine? pare că i-a scos pe mulţi din amorţeală; li se dezmorţeşte mintea, le bate inima mai repede, sunt mai vioi. Ca mâine-poimâine am putea avea o naţie renăscută. ***(Paul Ghiţiu)***

Csibi Barna la statuia lui Avram Iancu!

Probabil că numai orbirea şi prostia fără seamăn îi împing pe politicienii noştri din opoziţie să organizeze campanii naţionale şi proteste locale împotriva detaşării la Abrud a lui Csibi Barna (cel care a spânzurat o marionetă cu chipul lui Avram Iancu într-o piaţă din Miercurea Ciuc), crezând că astfel lovesc în Băsescu.

Din contră, mie mi se pare cea mai inteligentă, mai plină de fantezie şi de fineţe, cea mai subtilă şi diplomată decizie a unei autorităţi publice din România în aceşti 21 de ani: să-l trimiţi pe un măcelar, deocamdată doar virtual, în ţarcul celor cărora ar vrea să le ia gâtul.

O adevărată lovitură de maestru în faţa căreia rămâi mut de admiraţie.

Nu tu fugărirea delicventului, nu tu arestare cu televiziuni, nu tu eliberare triumfală, nu tu proteste ale maghiarilor discriminaţi din România şi a celor indignaţi din afară, nu tu intoleranţă; doar educaţie. O invitaţie la cunoaştere interetnică, dar şi interumană. Ce nopţi interesante nu ar fi dormit – fără nici un motiv sunt sigur – haiducul ciucan, prilej pentru înmuiere; ce zile lungi ar fi fost prilej pentru înţelepţire; câţi noi prieteni (poate primii lui adevăraţi prieteni) alături de care să descopere plăcerea de a trăi!

Iar pentru cei de acolo: ce şansă extraordinară să cunoască un mâncător de români! Să-l primească frumos! Să-l îmblânzească! Să şi-l facă prieten! Să vadă că e un om! Şi că, sunt sigur, ştie să fie om! Să arate că sunt mai buni, mai inteligenţi, mai omenoşi decât el şi decât cei care îi consideră altfel; de exemplu urmaşii slugilor din trecut, nişte primitivi obraznici, murdari şi needucaţi, care ar fi trebuit ori disciplinaţi, ori exterminaţi!

Şi apoi, imaginaţi-vă momentul apoteozei, clipa triumfului pentru români şi maghiari deopotrivă: Csibi, peste vreo şase luni, alături de localnici, cu tricolorul peste piept, cu ochii strălucitori, cântând mîndru, fericit şi recunoscător din toţi bojocii: *Iancule, frate!* ***(P.G.)***

Csaba Asztalos îi discriminează pe români

Csaba Asztalos este preşedintele Consiliului Naţional pentru Combaterea Discriminării (CNCD), un organism de inspiraţie comunistă, descins direct din era comisarilor sovietici. O instituţie a statului român, plătită de români ca să-i supravegheze pe români, ca nu cumva să-i mănânce pe unguri, sau pe ţigani – nu că ungurii i-ar iubi pe aceştia din urmă, dar dacă e să-i folosească împotriva majoritarilor, de ce nu?

Csaba Asztalos pare a fi ori un ungur cu minte puţină ori unul tare obraznic, ori amândouă. Mai întâi pentru că sentinţa pe care el a dat-o – fără ca CNCD să fi fost sesizat şi să se fi pronunţat, dar nu asta e problema – e de o prostie fără seamăn atât în româneşte, cât şi în ungureşte şi chiar şi pe ţigăneşte. A cataloga o detaşare ca discriminare etnică, doar pentru că cel care a primit-o e un ticălos cu capul ţuguiat şi ceafa groasă, care se joacă de-a Horthy şi românii, adică un individ de care etnicii unguri din România ar trebui să se dezică, aşa cum s-ar întâmpla oriunde în lumea civilizată, e o gugumănie fără seamăn. Sau o obrăznicie fără limite, chiar, ca să folosesc o exprimare la fel de savantă ca şi grăirea preşedintelui Csaba, „o aroganţă“ de o impertinenţă mitocănească. Ceva de genul: „Bă, voi de noi nu vă atingeţi! Aţi înţeles?“.

Apoi, pentru că, fără să-şi dea seama, ungurul Asztalos, sărit fără să i-o fi cerut „victima“ în ajutorul ei, discriminează câteva mii, poate zeci sau sute de mii de români care sunt detaşaţi, au fost detaşaţi şi vor fi detaşaţi. Adică de ce ei da şi Barna ba? Cum ar fi ca toţi aceştia să-l denunţe pe comisarul Csaba la CNCD şi chiar în justiţie ?

În al treilea rând, pentru că nu i-am auzit nici pe Csaba, nici consiliul pe care îl prezidează, să se fi sesizat, să fi avut vreo poziţie, să fi luat vreo hotărâre măcar într-unul din deloc puţinele cazuri de discriminare a românilor din Harghita şi Covasna. Cum ar fi, de exemplu, în ceea ce priveşte dreptul la muncă; mai precis a celor daţi afară, sau respinşi la anga-

jare doar pentru că sunt români. Sau vrea tovarăşul comisar să spună că nici un astfel de caz nu s-a întâmplat pe mândrele plaiuri locuite majoritar de colegii săi de etnie? Propun deci, în sensul gândirii Asztaloşiene: 1. Românii detaşaţi să facă plângere de discriminare etnică. 2. Românii refuzaţi la angajare sau concediaţi, să facă plângere de discriminare etnică. 3. În primul rând românii beţivi, leneşi, incompetenţi sau hoţi care au fost refuzaţi sau concediaţi să facă plângere de discriminare etnică, pentru că e clar că ei au fost refuzaţi şi concediaţi, ca şi în cazul călăului de simboluri şi istorie, pentru că erau români şi nu pentru că erau beţivi, leneşi... 4. Detaşarea preşedintelui CNCD la Abrud pentru investigarea discriminării ungurilor în zonă. ***(Paul Ghiţiu)***

Ne-a părăsit Mihai Buracu

Iată că anul 2011 se dovedeşte a fi anul marilor despărţiri. Oameni dragi, oameni mari, coloana vertebrală a acestui neam, români autentici, se mută în ţara de peste veac. Marii români se duc din viaţa aceasta într-un ritm ameţitor, trecând prin ignoranţa şi nepăsarea noastră tot mai acută. Astăzi aflăm cu tristeţe că încă un luptător pentru credinţă şi neam a plecat dintre noi. Oare câţi l-au cunoscut şi oare ce a făcut statul pentru acest om? Câţi din tinerii acestei generaţii libere, sau libertine, conştientizează spiritul de jertjă, dârzenia şi sacrificiul acestor minunaţi oameni?

www.fenomenulpitesti.ro anunţă cu adâncă tristeţe trecerea la Domnul (8 martie a.c.) a fostului deţinut politic Mihai Buracu (81 de ani). Fiul unui preot militar, s-a născut la Drobeta Turnu Severin pe 24 ianuarie 1930. A urmat Liceul „Negru Vodă“ din Făgăraş şi Liceul „Traian Doda“ din Caransebeş, unde s-a încadrat în Frăţia de Cruce, motiv pentru care a fost arestat la 7 iunie 1949. Deşi a fost condamnat la doi ani de închisoare corecţională, a stat închis vreme de cinci ani, pedeapsa fiindu-i prelungită cu două internări administrative. A trecut prin închisorile Târgşor, Peninsula, Poarta Albă, Jilava, Piteşti, Bicaz, Borzeşti şi Oneşti. A fost torturat la Piteşti, într-unul din ultimele loturi ale „reeducării“, începând cu luna martie 1951, şi a cunoscut ororile blasfemiilor de Paşti. Experienţa l-a marcat atât de mult, încât i-a albit părul într-o singură noapte. A descris prin ce-a trecut în cartea sa *Tăbliţele de săpun de la Piteşti.*

După eliberare, a absolvit Facultatea de Filologie ca şef de promoţie, la fără frecvenţă. A lucrat ca profesor suplinitor de limba română, dar a fost nevoit să fie şi bibliotecar, zilier pe şantiere, încărcător şi descărcător de lemne. A fost şicanat şi urmărit de Securitate multă vreme după ieşirea din închisoare, primind interdicţia de a publica (scria poezii şi proză) şi de a deţine o maşină de scris. Mihai Buracu a fost senator de Mehedinţi din partea PNŢCD, în legislatura 1992-1996.

Rugăciunile noastre se îndreaptă spre bunul Dumnezeu, ca să-l primească pe Mihai Buracu alături de cei drepţi şi să-i întărească pe toţi cei dragi ai lui. Dumnezeu să-l odihnească în pace! ***(I.T.)***

2% pentru Asociația „Rost“

Dragi prieteni ai revistei ROST, vă îndemnăm să sprijiniți o organizației civică, nonprofit, neguvernamentală, bazată pe voluntariat şi dedicată binelui public: Asociația „Rost“. Prin *direționarea a 2% din impozitul pe venit*, pe care oricum îl plătiți statului, către Asociația „Rost“. În fapt, cereți ca o parte din impozitul plătit să fie cheltuit în favoarea unei organizații care face o lucrare ce vă reprezintă.

După cum ştiți, principala activitate a Asociației „Rost“ este editarea revistei de față, dar a fost în prima linie şi în alte chestiuni care țin de interesul general (organizarea laicatului ortodox sub egida Forului Ortodox Român, apărarea şi promovarea familiei, recunoaşterea sfinților din închisorile comuniste, îmbisericirea tineratului, dezvăluirea adevărului asupra unor episoade de istorie recentă etc.). Mulți ne-ați scris că vă place publicația noastră, iar o parte dintre dumneavoastră v-ați arătat ataşamentul față de asociația şi revista ROST cu diferite prilejuri. Vă mulțumim. Anul acesta o puteți face din nou.

E bine să ştiți că editarea revistei ROST este realizată prin efortul *voluntar* al unui grup de preoți, istorici, sociologi, medici, profesori, ziarişti, în covîrşitoarea lor majoritate tineri. *Nimeni nu este plătit.* Singura noastră răsplată este munca bine făcută şi bucuria de a vedea că dumneavoastră, cititorii noştri, prețuiți această lucrare. Şi e normal să fie aşa, căci ROST nu este o afacere din care să cîştige cineva, ci un proiect cultural, menit unei resurecții morale şi spirituale a românilor.

Sprijiniți revista ROST, pentru a deveni mai bună, mai consistentă şi pentru a-şi putea păstra independența!

Pentru a direcționa 2% din impozit către Asociația „Rost“ – şi implicit către revista ROST – urmați etapele de mai jos.

Notați datele de identificare ale organizației noastre:

Numele: **Asociația „Rost“**
Codul unic de identificare (codul fiscal): **12495302**
Contul bancar în format IBAN:
RO25 BACX 0000 0001 0736 3250,
deschis la Unicredit Țiriac Bank,
Sucursala Orizont – Bucureşti.

Dacă aveți venituri de la un singur angajator (un loc de muncă şi un salariu), completați **Cererea 230**, „Cerere privind destinația sumei reprezentînd pînă la 2% din impozitul anual“ pe care o descărcați de pe site-ul Ministerului Finanțelor. La **Capitolul B** veți trece datele Asociației „Rost“ indicate mai sus. La rubrica „Suma“ treceți suma reprezentînd 2% din impozitul pe care îl datorați pe venit. Dacă nu ştiți suma, lăsați rubrica liberă, căci va fi completată de Administrația Financiară.

Cereți firmei/instituției unde sînteți angajați o copie după **formularul 210** „Fişa Fiscală privind impozitul pe veniturile din salarii“. Anexați formularul la Cererea 230.

Cele două documente se depun la registratura Administrației Financiare sau se trimit prin poştă, cu scrisoare recomandată.

Dacă anul trecut ați avut venituri din mai multe surse, utilizați **Declarația 200**, „Declarație specială privind veniturile realizate“ (o veți primi acasă, prin poştă, de la Administrația Financiară sau o puteți descărca de pe site-ul Ministerului Finanțelor). La **Capitolul III**, „Destinația sumei reprezentînd 2% din impozitul pe venitul anual datorat“, punctul 2, „Sponsorizare entitate nonprofit“ completați cu datele Asociației „Rost“ indicate mai sus. La rubrica „Suma“ puneți echivalentul a 2% din impozitul pe venit datorat sau lasați liber, căci va completa Administrația Financiară. Documentul se depune la registratura Administrației Financiare sau se trimite prin poştă, cu scrisoare recomandată.

Important! Data pînă la care trebuie să depuneți declarația pe venit este 15 mai 2011.

Dorin Cioabă - președintele „tribunalului“ țigănesc

Vedere de pe Centura Politicii

Țara cu două Justiții

Viorel Patrichi

România, țară de regi și împărați, unde avem destui alogeni care duc totul în derizoriu, este condusă totuși de un președinte ales. Ion Budai Deleanu a făcut radiografia derizoriului plasat în epoca dramatică a domniei lui Vlad Țepeș. Nimeni nu sufla în fața acelui om și, totuși, derizoriul nostru se perpetua, ca a doua natură.

Să sperăm că nu vor modifica acum și Constituția ca să nu mai avem nici acest drept de a-l alege pe șeful statului. Orice e posibil. Au uitat de rezultatele referendumului și acum se fac că plouă. Cum să reducă ei numărul parlamentarilor taman la pont? Ce dacă așa a cerut atunci voința populară?

România este țara în care minoritarii depun jurământ colectiv de credință față de un stat străin, cum au făcut ungurii lui Laszlo Tokes. Și nimeni din conducerea statului nu consideră grav un asemenea lucru. Îmi vine în minte mereu formula „statul minimal“, la care ține atât de mult Dinu Patriciu. Un stat în care totul poate fi înstrăinat. Vindem și suflete dacă ies bani. De ce nu „statul neantizat“ fiindcă tot se ocupă doar de distribuit ajutoare pentru minoritari de tot felul?

Un prieten îmi spunea recent că se va declara țigan la următorul recensământ și va vota cu țiganii. Am rămas mut fiindcă nu mă așteptam să aud asemenea reacție de la un român. Intuind întrebarea mea nerostită, omul a continuat: „Pentru că vreau să am și eu drepturi ca minoritarii, fiindcă majoritarii se bucură doar de obligații, statul nu se îngrijește nici de limba română, ce să mai facă pentru români?“ Dincolo de orice glumă, iată efectul „discriminării pozitive“ într-o țară ca România.

În sfârșit, România are două Justiții. „Regele“ Florin Cioabă i-a făcut palat juridic „prințului“ Dorin Cioabă, i-a luat robă vișinie, i-a dat ciocan de lemn și l-a făcut președinte de tribunal. I-a adus și 6 „judecători“, tot în robe vișinii, la fel de iuți la minte ca el. „La noi, haina neagră nu se poartă. De aceea, am ales ca robele juraților să fie vișinii, o culoare care nouă ne place foarte mult. E o culoare reprezentativă pentru noi, iar mânecile sunt, parțial, cu alb, simbolizând că jurații au mâinile nepătate și că vor face dreptate“, a explicat „prințul“ Cioabă. E adevărat că nici „președintele“ tribunalului țigănesc nu are licența în studii juridice. Dar ce mai contează? La ce ne mai trebuie studii făcute temeinic, dacă putem cumpăra diplome? S-a îngropat și ancheta penală pe marginea diplomelor false.

Dmitri Medvedev împreună cu Barack Obama

Numai într-un stat unde justiția a fost batjocorită se poate întâmpla să apară o instanță paralelă. Fiindcă noi ne abandonăm tradițiile, țiganii maimuțăresc orice dintr-o veche înclinație spre mimetism. Aşa se întâmplă şi în justiție.

La fel stau lucrurile şi cu ungurii. Constituția interzice categoric partidele constituite pe criterii etnice, iar UDMR se perpetuează la guvernare, indiferent de regim. Caz unic în lume.

Marea politică și mângâierea pe creștet

Relațiile dintre Statele Unite ale Americii şi Federația Rusă rămân, pe mai departe, extrem de complicate. Ele se circumscriu celui mai amplu joc de şah din geopolitica actuală. Asta şi pentru că Washingtonul a ținut morțiş să-şi ridice la masă adversarul pe care tocmai era pe punctul de a-l face mat.

S-a temut America să rămână singură la timona lumii şi, de aici nevoia irepresibilă de adversar? Sau este pur şi simplu o realitate pragmatică? Washingtonul şi-a atins propria limită a *lidership*-ului şi nu poate merge mai departe solitar? Indiferent care ar fi răspunsurile corecte, un adversar chiar poate fi ajutat să redevină ceea ce nici el nu mai spera.

Cele două fronturi deschise de George W. Bush l-au pus pe Obama în fața unor opțiuni dificile. Mai ales că izbucnise şi criza economico-financiară. Să deschidă acum un al treilea front în lumea arabă ar fi sinucidere curată pentru America. Iar Rusia ar putea să-i acorde tot sprijinul... Dovadă că acceptă orice sancțiune contra prietenului Gaddafi.

După ce şi-a convins aliații să meargă împreună în grota lui Bin Laden din Afganistan, America mai avea nevoie şi de acordul Rusiei.

Şi atunci, internautul Obama a făcut o vizită în martie 2009 la Moscova unui alt internaut al politicii mondiale. Acolo a lansat aforismul „resetării“ relațiilor politice, o teorie la fel cețoasă, ca „perestroika“ lui Gorbaciov.

Dar ce facem cu aliații noi din estul Europei? Dacă vor interpreta eronat „resetarea noastră“? Şi atunci, Obama l-a trimis la Bucureşti pe Joe Biden. Vicepreşedintele american a ținut atunci un discurs excelent la Biblioteca Universitară, unde ne-a spus că Washingtonul nu ne uită şi că România poate fi un vector al democrației spre estul ex-sovietic.

O mângâiere pe creştet. (Mai fusese una atunci când Bill Clinton a venit, în 1999, în Piața Universității din Bucureşti, după ce ne trântise uşa NATO în nas la Madrid).

Iar acum, Biden a venit la Moscova pentru a asigura tandemul Putin-Medvedev că promisiunile din 2009 nu au fost uitate. „Resetarea funcționează!". Şi poporul rus e fericit. Astfel, în decembrie 2008, doar 17% din ruşi aveau o părere pozitivă despre SUA. „În acest an, numărul lor a depăşit 60%!" Dar şi americanii par cuprinşi de iubire. În 2008, ei credeau că Rusia face parte din primele cinci țări ce amenință SUA. În 2011, doar 2% din americani mai cred că Rusia este un pericol.

Să trecem astfel de afirmații la categoria amabilități politice.

Moscova doreşte relații economice şi comerciale mai intense cu Statele Unite, vrea o vorbă bună pe lângă Georgia care nu trebuie să se mai opună la aderarea Rusiei la Organizația Mondială a Comerțului.

Mai mult, Medvedev, care se visează un fel de Petru cel Mare mai mic sau măcar țarul Alexandru al III-lea, şi-a imaginat o „Vale a Siliciului" lângă Moscova, care se va numi Skolkovo. Să vină americanii să investească, să aducă mai ales tehnologii moderne, iar ruşii vor aprecia gestul lor. Biden le-a reproşat însă că justiția şi climatul de afaceri au devenit irespirabile în Rusia pentru investitorii străini, dar a adus cu el la Moscova o suită de oameni de afaceri. În concluzie, relațiile economice bilaterale încă slabe şi cooperarea geopolitică au dominat şi acest dialog. Iar Vladimir Putin i-a propus direct demnitarului american ridicarea regimului de vize dintre Rusia şi SUA. Să circule liber tot ciukmekul prin patria visului absolut!

Biden era numai zâmbet. Şi atât.

„Nezavisimaia Gazeta" este de părere că americanul a poposit la Moscova pentru a susține subliminal candidatura la preşedinție. Se subînțelege: a micului Petru cel Mare. Poate fi şi asta, deşi „tandemul" nu a răsuflat nimic.

După care, vicepreşedintele Statelor Unite a venit la Chişinău. Trecând peste stilul infantil în care Alianța pentru Integrare Europeană a demonstrat cât de subminată este această coaliție guvernamentală, tocmai când nu trebuia să arate acest lucru, Joe Biden a discutat cu premierul Vlad Filat, după care a ținut un discurs în fața a mii de persoane în Scuarul Teatrului Național de Operă şi Balet din Chişinău. Cu acest prilej, el a reconfirmat susținerea SUA pentru reformele democratice şi parcursul european al Republicii Moldova şi pentru integritatea teritorială a celui de-al doilea stat românesc. Înaltul oficial SUA s-a întâlnit ulterior cu preşedintele interimar Marian Lupu. La întâlnire au fost prezenți şi alți deputați, printre care Mihai Ghimpu, preşedintele Partidului Liberal, Vladimir Plahotniuc, prim-vicepreşedinte al Parlamentului, Liliana Palihovici, vicepreşedinte al Parlamentului, şi Mihai Godea, deputat al Partidului Liberal Democrat. La grămadă.

Biden le-a cerut să rămână uniți şi americanii vor fi alături de ei pentru menținerea integrității teritoriale. Cum? Înaltul demnitar nu ne-a spus.

Şi a fost a treia mângâiere pe creştet pentru români.

Să nu uităm că şi ruşii vorbesc despre integritatea teritorială a Republicii Moldova. Fără să spună cum văd ei suveranitatea celui de-al doilea stat românesc. Dar deducem cum pofteşte Kremlinul să fie independența R. Moldova. Cu o condiție: să se păstreze cuiul lui Ivan pe Nistru. Să-şi atârne el izmenele acolo.

Dacă voia să mute lucrurile cu o câtime în față, Biden putea să-i spună direct lui Medvedev: dorim ca Statele Unite să nu mai fie doar un simplu observator fără personalitate în negocierile pentru reglementarea conflictului transnistrean. Lucru valabil şi pentru Uniunea Europeană. De aceea, nu e întâmplător că Alexandr Lukaşevici, purtătorul de cuvânt al Ministerului Afacerilor Externe de la Moscova, a declarat pe 10 martie că Federația Rusă doreşte reluarea negocierilor „în format 5+2".

Mai are cinvea de spus ceva?

Cum să încapă Republica Moldova pe agenda lui Biden, de-atâta Skolkovo, de-atâta Afganistan, şi Gaddafi, şi Pakistan?

Nu vreau să stric inima nimănui şi nici să bagatelizez acest gest politic important, prin care Statele Unite îşi manifestă din nou interesul ca vectorii NATO să treacă de România.

Dar ce ştiu americanii despre arsenalul chimic şi nuclear al Rusiei de pe Nistru, adică la frontiera NATO şi UE? Nimic.

Oricât de cârtitori am fi însă, trecerea lui Biden prin Chişinău, la fel ca vizita anterioară a lui Donald Rumsfeld, fostul şef al Pentagonului, rămâne un gest politic semnificativ.

Şi, deocamdată, atât.

Vicepreşedintele PE militează pentru dezmembrarea României

În ultimii ani, politicienii de la Bucureşti se uită la ceardaşul din Transilvania şi se fac că plouă. Sau se culcă pe-o ureche. Auzi frecvent „dilematici“ cu ştaif dând cu tifla pe la televizor: „Şi ce, o să plece cu Transilvania în cârcă?!“ Pe cine mai preocupă asimilarea românilor chiar în România?

O campanie de un şovinism apocaliptic poartă Laszlo Tokes, care - culmea paradoxului! – este şi vicepreşedintele Parlamentului European. El îi îndeamnă deschis pe maghiarii din Transilvania la nesupunere civică faţă de statul nostru, după ce Bucureştiul a aprobat acordarea dublei cetăţenii. E adevărat că ungurii de la Budapesta se vor trezi cu alte zeci de mii de ţigani din România pe cap, care se dau... unguri. Oricâte controale ar face cele două partide etnice din România, anticonstituţionale şi ele, dar cine mai are timp de amănunte?

Neprietenii de la est atât au aşteptat şi bat din palme, croind scenarii: Vreţi Basarabia ? Vă luăm Transilvania şi-o dăm la unguri... Pentru ruşii şi ucrainenii de la Agenţia Regnum, Transilvania este un teritoriu de care a fost văduvită Ungaria. Iată cum zugrăvesc ei situaţia.

Din toate instituţiile consulare ale Republicii Ungare, există un consulat din Transilvania care deţine locul întâi la numărul de declaraţii distribuite pentru cetăţenie, Miercurea Ciuc, urmat de Cluj Napoca. La 6 februarie 2011, în aceste consulate erau date peste 10.000 de declaraţii (din cele 20.000 existente).

După cum arată presa din Ungaria, în Ţinutul Secuiesc, referitor la distribuirea documentelor pentru cetăţenie, ungurii autohtoni îşi schimbă numele din forma românească în cea ungurească.

De exemplu, Ştefan se întoarce la Stephen, Dionisie redevine Denesh, Elizabeta va fi Erzsebet, Irina va fi Irene etc. Costă mai nimic, chiar şi pentru standardele româneşti. Pentru a scrie un nou certificat de naştere, cu schimbarea numelui, trebuie să plătiţi doi lei (mai puţin de un dolar), iar pentru o carte de identitate – opt lei.

Ajutorul substanţial pentru etnicii maghiari în întocmirea documentelor s-a distribuit pe baza acordului din noiembrie al Consiliului Naţional Maghiar din Transilvania (CNMT) cu Ministerul de Externe şi cu Ministerul Justiţiei din Republica Ungaria, prin aşa-numitele „puncte democratice“.

Iniţial, în noiembrie, s-a anunţat că s-a preconizat deschiderea a 20 de *puncte democratice* în toată Transilvania. Cu toate acestea, la începutul lui februarie, în provincie funcţionau deja 26. Reţinem faptul că noi puncte se deschid în Ţinutul Secuiesc chiar şi în târguri mici, de aproximativ 10.000 de locuitori. La aceste puncte democratice „se arondează“ satele de pe un anumit teritoriu cu populaţie ungurească.

Potrivit liderului regional CNMT, Bolazh Gergey, începând cu 3 ianuarie 2011 şi până la începutul lui februarie, deci într-o lună, aceste organisme au efectuat lucrări consulare pentru 17-18.000 de cetăţeni români, care doresc să obţină cetăţenia ungară.

Liderii partidelor politice maghiare din România au conştientizat rapid necesitatea participării la campania de distribuire a declaraţiilor pentru ungurii locali pentru obţinerea dublei cetăţenii. Aceste partide şi-au creat birouri proprii pentru acordarea sprijinului pentru potenţialii alegători în pregătirea documentelor pentru obţinerea cetăţeniei ungare.

Astfel, au început să apară alte „puncte de democratice“ , în paralel cu reţeaua CNMT. Acum, UDMR creează aşa numitele „birouri de statut“. Munca lucrătorilor din aceste birouri este finanţată de către casieriile partidului UDMR. Acest partid încearcă să obţină acordul eparhiilor catolice din Transilvania şi al parohiilor reformate pentru participarea preoţilor şi a parohiilor la activitatea organizată de aceste puncte.

La 3 februarie, Jenő Szász, preşedintele Partidului Civic Maghiar, a declarat că, în luna fe-

bruarie, partidul său a deschis birouri de acordare a sprijinului pentru acte în Ţinutul Secuiesc. Au fost numite „birouri pentru cetăţenie“.

Guvernul Ungariei, în activitatea lui practică din Transilvania, se bazează pe CNMT (partidul lui Laszlo Tokes). De aceea, pe 3 februarie, au venit de la Budapesta clarificări pentru ungurii din Transilvania că pentru pregătirea documentaţiei privind cetăţenia, ei trebuie să se adreseze punctelor democratice, supervizate de CNMT. Acest lucru, după opinia demnitarilor ungari, garantează calitatea serviciilor consulare. Precizăm că „birourile de statut“, „punctele democratice“ şi „birourile pentru cetăţenie“ acordă asistenţă gratuită.

Au apărut în provincie şi multe firmuliţe care încearcă să-i ajute pe ungurii din Transilvania să-şi facă o mică „etnoafacere“. Se ştie deja că unele birouri particulare iau de la clienţi câte 100-120 de lei pentru completarea documentelor pentru cetăţenie.

Declanşarea distribuirii declaraţiilor pentru cetăţenia ungară a devenit momentul adevărului pentru politicienii maghiari din România. Pe 4 ianuarie 2011, Bela Marko, preşedintele UDMR, i-a răspuns unei ziariste că nu are de gând să aplice pentru cetăţenia ungară. „Eu sunt maghiar, cetăţean român, vicepremier, şi deocamdată, nu doresc să obţin un alt statut“. Preşedintelui UDMR i s-a replicat imediat că în regiunile transilvănene Covasna, Harghita şi Mureş, lucrătorii din administraţia locală şi responsabili de la UDMR au venit cu oamenii la Consulatul maghiar din Miercurea Ciuc. „Ei nu sunt miniştri sau locţiitori ai premierului, a răspuns Bela Marko. Mie nu-mi trebuie aşa ceva deocamdată. Totuşi, eu nu văd nici un fel de problemă dacă un lider din conducerea UDMR va face aşa ceva“. Astfel, după opinia şefului celui mai mare partid unguresc din România, numai un înalt post guvernamental la Bucureşti poate garanta loialitatea politicianului ungur din România. O astfel de mărturie publică discreditează în continuare UDMR în ochii tuturor maghiarilor din bazinul Carpatic.

La modul opus se comportă politicienii din Consiliul Naţional Maghiar din Transilvania. Ei oferă demonstrativ documentele pentru cetăţenia ungară. Astfel, pe 24 ianuarie, şi-a depus declaraţia însuşi Laszlo Tokes, ungur din Transilvania, „principalul tulburător al liniştii“ din ţările bazinului carpatic, care este şi vicepreşedinte al Parlamentului European şi preşedinte al CNMT, erou al Revoluţiei române din 1989.

Însoţit de copiii lui mai mari, el a venit la Debrecen. Faptul că Tokes şi-a depus declaraţia pentru cetăţenie la Debrecen demonstrează atitudinea hotărâtă a unei părţi a ungurilor din Transilvania faţă de statul român. Se ştie că Debrecen, în timpul revoluţiai naţionale ungare de la 1848-1849 a fost capitala vremelnică a ţării, unde era sediul guvernului revoluţionar condus de Lajos Kossuth. Această revoluţie le cerea habsburgilor, printre altele, conducerea Transilvaniei de către unguri (punctul 12 din „Uniunea“ lui Petofi). În plus, Debrecenul este capitala neoficială a regiunii Partium, tăiată în jumătate acum în urma Tratatului de la Trianon din 1920. De aceea, faptul că Tokes şi-a depus declaraţia de cetăţenie tocmai în acest oraş este şi o demonstraţie patriotică împotriva dezmembrării violente a Ungariei după Primul Război Mondial.

Într-o vreme, Tokes a fost episcop reformat, iar eparhia lui din Partium a fost şi ea împărţită în două în 1920 prin graniţa româno-ungară. O parte din Partium a rămas în Ungaria, alta a trecut la România. De aceea, nu este întâmplător faptul că Tokes, în timpul călătoriei sale la Debrecen, era însoţit de activişti din CNMT din partea românească a Partiumului – zonele Nadvarad şi Bihor. Debrecenul este dispus să stabilească legături de tip Schengen cu partea românească a provinciei Partium. Se ştie deja că Debrecenul va primi cereri de cetăţenie pentru mii de maghiari din zonele adiacente din România.

Laszlo Tokes a fost pe primul val. În timpul vizitei la Debrecen, împreună cu consilierul Toro Tibor de la EMNT, Tokes a avut convorbiri cu primarul Lajos Kosa, a doua persoană în ierarhia formală a partidului Fidesz de guvernământ.

„Primirea cetăţeniei ungare în Transilvania românească diferă de procesul similar din Transcarpatia ucraineană şi din Voivodina Serbiei. Diferenţa este marcată de o anumită incandescenţă a vieţii politice locale. Pare mai matur acest proces în Transilvania şi mai izbitor, moment ce

induce o aşteptare îngrijorătoare", descrie Agenţia Regnum foarte precis starea de spirit din Transilvania.

Pe 13 februarie a.c., Consiliul Naţional Secuiesc din Transilvania a transmis o scrisoare oficială preşedintelui Traian Băsescu, cu propunerea de a începe negocierile cu reprezentanţii regionali pentru acordarea statutului de autonomie Ţinutului Secuiesc. S-au strâns semnături pentru acest document elaborat în limba maghiară. Plicurile cu acest memoriu au fost trimise pe adresele localnicilor pentru a-i impresiona cu faptul că se adresează preşedintelui României.

America exportă libertatea prin Twitter

Cui să mai furnizăm o revoluţie? Măcar una mică?... Cu nume de floare neapărat: Revoluţia părăluţei, a păpădiei. De ce nu traista-ciobanului sau ciuboţica-cucului?

Secretarul de stat american Hillary Clinton îşi pune mari speranţe în Internet. Ea a declarat că pagina de Twitter a Departamentului de Stat va fi funcţională şi în limbile rusă, chineză şi hindi. Obiectivul constă în faptul că, prin intermediul reţelelor sociale, cei din Opoziţie să poată organiza la fel ca în Egipt marşuri de protest şi să lupte pentru liberalizarea Internetului.

Vorbind în faţa studenţilor Universităţii „George Washington", pe data de 15 februarie, Hillary Clinton a spus că Departamentul de Stat american a hotărât să intre în Reţea mai activ în limbile rusă, chineză şi hindi. Iniţial, Washingtonul discuta cu organizaţiile neguvernamentale şi cu liderii de opoziţie prin intermediul reţelei de socializare Twitter în limbile franceză, spaniolă, arabă şi farsi pentru Iran, dar şi pentru unele ţări din Asia Centrală şi de Sud.

Cu ajutorul Internetului, America intenţionează să susţină libertatea în toată lumea. Şi ca un exemplu demn de avut în vedere, Hillary s-a referit la evenimentele din Egipt. La sfârşitul lui ianuarie, timp de patru zile, sute de mii de egipteni, coordonându-şi acţiunile prin reţelele de socializare, au participat la demonstraţii. Autorităţile au încercat să închidă reţeaua de telefonie mobilă şi de Internet, dar apoi au fost nevoite să retracteze.

Statele Unite intenţionează să transfere acest experiment şi pe pământ rusesc. După cum rezultă din discursul lui Hillary Clinton, oficialii Departamentului de Stat vor comunica direct cu activiştii pentru drepturile omului din Rusia, cu reprezentanţi ai organizaţiilor neguvernamentale pentru a afla dacă nu cumva aceştia se confruntă cu anumite presiuni, dacă au nevoie de ajutor şi ce anume ar vrea pentru a rezista îngrădirii libertăţii de exprimare şi de întrunire.

Statele Unite vor monitoriza asigurarea libertăţii pe Internet cu ajutorul diplomaţilor şi al specialiştilor, care lucrează în Amabasada din Rusia şi în alte ţări. La Washington, pentru coordonarea acestei activităţi se creează un departament special pe probleme de cibernetică. Acest departament va fi condus de Christopher Painter, un fost director de departament cibernetic din cadrul Consiliului Securităţii Naţionale din SUA. În esenţă, programul anunţat de către secretarul de stat are multe în comun cu aspiraţiile eminenţelor din Partidul Republican. Reamintim că John McCain, fostul candidat la preşedinţia Statelor Unite, l-a prevenit pe premierul Vladimir Putin că în Rusia sunt posibile aceleaşi transformări ca în Egipt. De altfel, senatorul John McCain a devenit mesagerul revoluţiei pe Internet.

Sigur că o asemenea acţiune este pasibilă de etichete de genul „amestec în treburile interne", dar rămâne la limita dreptului internaţional. Şi apoi nici nu cred că popularitatea lui Putin poate fi spulberată prin mesajele internauţilor.

Până la urmă însă, parcă e de preferat să vină americanii prin Twitter, decât ruşii pe tancuri.

Medvedev: „Ei au pregătit acelaşi scenariu şi pentru noi"

„Uitaţi-vă la situaţia care s-a creat în Orientul Mijlociu şi în lumea arabă, este cea mai grea. Se poate întâmpla orice, dar e posibil să se dezintegreze state mari, cu multă populaţie, care se vor fragmenta. Aceste state sunt foarte complexe, evenimentele pot aduce fanatici la putere, ceea ce ar însemna incendii de zeci de ani şi răspândirea

extremismului în lume. Trebuie privit adevărul în ochi“, a spus preşedintele rus Dmitri Medvedev la o întrunire din 22 februarie de la Vladikavkaz cu şefii structurilor de forţă.

Diagnosticul haosului din lumea arabă este corect. Dacă o minte diabolică ar fi conceput un asemenea plan din umbră, tot ar simţi acum că se clatină pământul sub picioare şi că nu mai are nimic sub control. Preşedintele Medvedev merge în aceeaşi direcţie a conspiraţiilor universale când se referă, în paralel, la Rusia. „Ei au pregătit un asemenea scenariu şi pentru noi, iar acum, cu atât mai mult, ei vor încerca să-l pună în aplicare. În orice caz, un astfel de scenariu nu ţine la noi“, a avertizat liderul de la Kremlin. Nu a precizat cine ar fi „EI“. Dacă nu ar fi cel mai informat om din Rusia – ca să parafrazez un alt clasic în viaţă – aş putea crede că este şi el atins de „flacăra violet“. Erau la aceeaşi masă şefii serviciilor speciale din Rusia, atât de temute în toată lumea. Nu l-a contrazis nimeni, măcar aluziv.

Şi atunci, care să fie „EI“? Iată o şaradă pe care ne-o aruncă preşedintele Rusiei.

În ultimii 10-15 ani, am tot citit proiecte strategice, de genul Stratfor, care vizează dezmembrarea Federaţiei Ruse. Cea mai mare ţară din lume are probleme interne serioase. Şi nu numai din cauza musulmanilor din sud. Probabil că dezintegrarea statului rus s-ar fi produs dacă nu apărea Vladimir Putin în amurgul buimac al lui Boris Elţin. Acum însă lucrurile s-au schimbat mai ales în plan economic, iar spectrul celei de-a doua unde de şoc s-a mai îndepărtat. Nu definitiv.

Medvedev a ţinut această consfătuire extraordinară în capitala Osetiei de Nord ca urmare a atacurilor teroriste din 19-20 februarie din Kabardino-Balkaria.

„Nişte excentrici care nu se sinchisesc nici de femei, nici de copii. Nu avem de ce să-i plângem.Trebuie continuată anihilarea teroriştilor ireconciliabili. Noi nu vorbim aici numai de represalii contra lor. Ei trebuie aduşi în faţa justiţiei şi, în cazul în care opun rezistenţă, trebuie ucişi fără milă. Noi trebuie să-i lovim în vizuinile lor“, a ordonat liderul rus.

Apoi a vorbit Alexandr Hloponin, reprezentantul politic al preşedintelui în nordul Caucazului. El a spus că localnicii îi acuză pentru ceea ce se întâmplă şi pe bandiţi, şi pe extremiştii radicali, şi conspiraţia turco-americană. Şeful statului a precizat că „toate aceste păreri au dreptul să se manifeste, chiar şi când e vorba de elementele străine. Eu nu mă voi referi la o ţară anume, dar unele state au realizat un fel de comuniune cu terorismul“.

Este semnificativ că Medvedev nu-l contrazice pe Hloponin. Mai mult, pare să-l aprobe, cel puţin aşa se deduce din dialog. Despre ce „conspiraţie turco-americană“ să fie vorba? În 2010, Medvedev şi Putin erau încântaţi de dialogul cu Erdogan şi cu Gul. Şi atunci?

E adevărat că Turcia revine discret pe vechile poteci, dar situaţia geopolitică nu-i este chiar aşa de favorabilă. Dacă Uniunea Europeană nu dă semne de receptivitate, Ankara încearcă să facă exact ce ştie mai bine: recurs la istorie. Dar lumea islamică ex-sovietică nu e curtată doar de Turcia. Îşi manifestă interesul acolo şi Statele Unite, şi Iranul, şi China. De aceea, nu cred că Turcia poate purta un asemenea joc geopolitic pentru dezmembrarea Rusiei, chiar alături de Statele Unite.

America oficială nu-şi poate dori un dezastru în plus, pe care să nu-l poată instrumenta. Oricât de inteligent ar fi, nu-l pot imagina pe Barack Obama să joace atât de duplicitar, după lansarea resetării.

Rămâne aceeaşi întrebare: cine să fie „EI“?

Cu siguranţă, există cercuri care, din motive banal economice, doresc să pună piesa în scenă. Rămâne de văzut cât de subtil ar putea fi regizorul...

Şi dacă regizorul nu va şti ce să mai facă pentru a opri duhul eliberat din lampa lui Aladin?

Radiografia României în criză

Alina Ioana Dida

Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV) a dat publicității, în luna martie, raportul social pe 2011, *România: răspunsuri la criză.* Autorii lucrării sunt Simona Ilie, Codrin Scutaru, Iulian Stănescu și Elena Zamfir, sub coordonarea lui Cătălin Zamfir. Raportul documentează criza în care ne aflăm: politică, economică și socială, dar și morală și de cunoaștere, întrucât *problemele* societății românești sunt accentuate de deficitul de înțelegere a naturii *lor*, în primul rând de către decidenții din sfera publică. Concluzia raportului este că economia singură nu reprezintă cheia ieșirii din criză, ci mai degrabă soluțiile politice, care trebuie să pornească de la conceptul de *stat* și funcțiile lui (fie el social, minimal sau de altă natură).

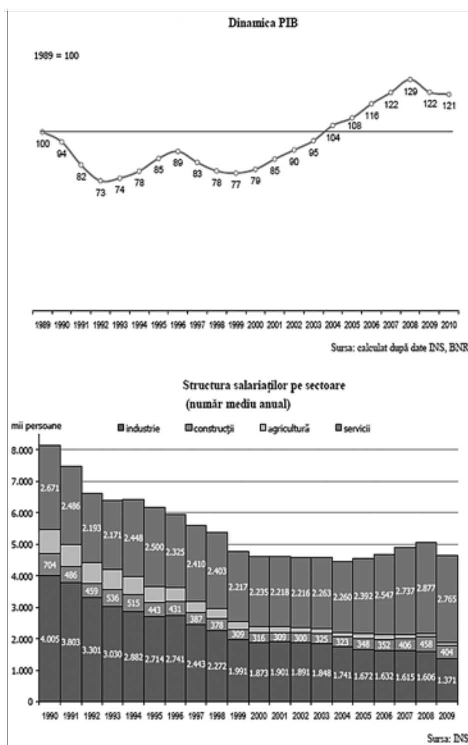
I. Natura crizei actuale

Potrivit raportului ICCV perceperea crizei de către societatea românească a cunoscut cinci faze:

- Negarea, apoi recunoașterea crizei: în 2008 autoritățile au declarat că România nu este și nu va fi în criză; în 2009 guvernul a recunoscut-o oficial, dar trebuie discutat ce fel de criză și-a asumat, de la ce diagnoză pornesc soluțiile propuse și ce șansă au aceste soluții.

- Criza este indusă de cea mondială: soluția este să așteptăm ca aceasta să treacă; în rest nu existau probleme grave ale societății românești.

- Criza românească este una a bugetului: cheltuielile sunt prea mai, iar veniturile prea mici (deficit bugetar). Bugetul e prea mare pentru că *statul* este prea mare; el depășește posibilitățile economiei reale. Deci avem o problemă de structură a statului, nu de conjunctură, și, așa cum a fost restructurat sectorul privat, trebuie procedat și cu sectorul public.

- Criza este de fapt financiară, fiind doar secundar bugetară: împrumuturile mari (20 mld. Euro) nu au fost făcute pentru echilibrarea bugetului, ci pentru echilibrarea financiară globală a țării. Cauza dezechilibrului financiar nu este clar explicată, de aceea nici nu se prefigurează vreo măsură de evitare a sa pe viitor.

- Criza economică: starea precară a economiei rezidă în însăși structura sa. S-au închis capacități de producție, iar inițiativa privată și munca din sectorul non-salarial nu au dat rezultatele scontate; principala sursă de venituri publice este *munca salarială*, iar numărul de locuri de muncă a scăzut cu 900.000 doar în ultimii doi ani.

Pentru soluționarea crizei, astfel definită, executivul a ales împrumuturile externe și redu-

cerea deficitului bugetar; el nu are o strategie credibilă de stimulare a creşterii economice. Partidele din opoziţie critică guvernul, dar *nici ele nu au definit clar natura crizei şi nu au prezentat soluţii.*

Sistemele complexe sunt un ghem de probleme interconectate. Sistemele sunt descrise de variabile blocate şi de variabile strategice. Variabilele blocate conferă iluzia că, acţionându-se asupra lor, se obţine rezolvarea tuturor problemelor. Ele se mai numesc pereţi de vată: acţionându-se asupra lor se ajunge repede la rezistenţă; sistemul rezistă la schimbare. Variabilele strategice sunt cele care induc schimbări semnificative în lanţ şi pot dezlega ghemul. Identificarea variabilelor strategice este vitală pentru ieşirea din criză.

Împrumuturile externe

La începutul lui 2009 guvernul a angajat un împrumut de 20 mld. Euro de la instituţiile financiare internaţionale şi UE, dar nu a fost clar explicat de ce e nevoie de o sumă atât de mare şi care era destinaţia acestor bani. Împrumutul a făcut parte din *Iniţiativa de coordonare a sectorului bancar european,* prin care mai multe state din regiune au fost creditate cu 71 mld. Euro. Scopul *Iniţiativei* a fost de a se evita o criză financiară regională; băncile vest-europene erau în criză de capital (din cauza crizei financiare din SUA) şi nu-şi mai puteau finanţa sucursalele din ţările central şi est-europene, care acordaseră credite masive imobiliare, de consum şi de nevoi personale către populaţie. Sistemul financiar din aceste ţări risca un colaps.

În 2008 economia României înregistra un deficit extern în creştere: valoarea facturilor pentru importuri depăşea valuta adusă de exporturi şi de cei care munceau în afara ţării. Diferenţa era acoperită fie de împrumuturi externe, care au generat creşterea datoriei private, fie de vânzări de întreprinderi, clădiri, terenuri (boomul imobiliar). Datoria externă a României atinsese circa 72 mld. Euro la finele anului, din care doar 10 mld. reprezentau datoria publică (a statului român), iar restul – datorii private către exterior ale băncilor, firmelor sau persoanelor fizice.

Ce s-ar fi întâmplat dacă nu s-ar fi găsit o soluţie de susţinere a plăţilor externe, din care mare parte erau datorii private contractate în anii anteriori? Deprecierea abruptă a leului, falimente, şomaj – aşa cum s-a întâmplat la criza precedentă a economiei româneşti, dintre 1997-1999.

Cea mai mare parte a banilor de la FMI nu au avut ca destinaţie finanţarea deficitului public, ci creşterea rezervei valutare, pentru menţinerea cursului de schimb şi susţinerea plăţilor externe.

Împrumutul extern a fost un paliativ; datoria externă privată, care a pus executivul într-o situaţie dificilă, nu a fost asumată ca problemă publică, nu a fost dezbătută şi nu avem încă o politică care să controleze creşterea îndatorărilor private fără acoperire.

Echilibrarea bugetului

Autorii raportului arată cum, în discursul public, originea crizei financiare a fost înlocuită cu dramatizarea deficitului bugetar. Deficitele publice au depăşit cu puţin limita de 3% din PIB impusă de Pactul de stabilitate a UE, dar au crescut accentuat în 2009 şi 2010. Deficitele bugetare ale României, deşi îngrijorătoare, sunt mai reduse decât ale multor ţări UE. Temerea nu se referă la prezent, ci la viitor. Strategia ieşirii din criză, promovată de ideologia statului minimal, constă în reducerea cheltuielilor publice, cu realizarea unui echilibru bugetar sănătos, dar la un nivel minim. Strategia se bazează pe o speranţă, insuficient argumentată: statul minimal reprezintă premisa relansării economiei.

Discursul public afirmă că la originea deficitului se află cheltuielile publice excesive din anii anteriori crizei, şi anume cele sociale; problema noastră este că statul român este conceput ca un *stat social, asistenţial sau providenţial,* toate etichetări cu conotaţii negative. Guvernarea estimează că în România sunt mai mult de 12 mil. de „asistaţi social“. Problema acestei formulări este imprecizia, care produce o confuzie, conţine un mare neadevăr şi generează o soluţie falsă: abandonăm ideologia statului social şi micşorăm bugetul pe componenta socială, deci *tăiem* pensiile şi alocaţiile pentru familii şi copii.

De ce sunt reducerile bugetare o variabilă blocată de ieșire din criză

Deficitul bugetar al țării este îngrijorător, dar stăm mai bine ca alte țări, cum sunt de exemplu Grecia şi Irlanda. Datoria publică provine din însumarea deficitului din anul curent cu cel din anii precedenți. Bugetele din anii 2000 au înregistrat deficite, dar şi economia creştea într-un ritm susținut, astfel încât ponderea datoriei publice externe în PIB scăzuse la 6,5% la finele lui 2008.

De unde provine deficitul mare din 2009? Comparativ cu anul precedent veniturile publice au scăzut în termeni reali cu 8,9%. Dintre acestea, veniturile colectate din impozite şi taxe au scăzut cu 10,7%. În acelaşi timp cheltuielile publice au scăzut cu numai 2,8%. Deci sursa deficitului o reprezintă scăderea abruptă a veniturilor, produsă în mare parte de căderea economiei (mai puține locuri de muncă şi vânzări mai mici, rezultă încasări reduse din impozite şi taxe).

În 2010 reducerea deficitului a fost posibilă printr-o scădere mai pronunțată a cheltuielilor; prețul a fost creşterea fiscalității. TVA, principala sursă de venituri fiscale după introducerea cotei unice, a urcat la 24%. În paralel, salariile bugetarilor au fost tăiate cu 25%.

În opinia autorilor ideologia statului minimal înseamnă o schimbare de azimut în politica românească: de la realizarea echilibrului bugetar la reducerea definitivă a finanțării publice. Acesta este un program care se întinde dincolo de momentul ieşirii din criză: reforma statului în toate componentele sale, adică *demantelarea statului social.*

Teoria statului supradimensionat se bazează pe argumente greu de susținut cu date obiective. Indicatorul cel mai la îndemână este raportarea bugetului la PIB. În România anilor 1997-2009 media veniturilor publice în PIB nu atingea 33%, în timp ce media europeană (UE-27) se afla la 45% din PIB. Eram pe ultimul loc în Europa, iar în privința cheltuielilor pentru aceeaşi perioadă, cu o medie de 36,3% din PIB, ne aflam pe penultimul loc, înaintea Irlandei. În 2009, în condiții de criză, toate statele europene, cu excepția Maltei, au crescut cheltuielile publice ca mijloc de absorbție a şocului social.

Raportat la mărimea economiei, *România* nu are un stat prea mare, ci dimpotrivă, *are statul cel mai mic din Europa.* Dacă dorim să ne apropiem de modelul de stat vest-european, va trebui să creştem veniturile publice, nu să le scădem. România are cele mai mici venituri publice, raportat la mărimea economiei, tocmai pentru că este un stat slab, care fie nu ştie să impoziteze anumite venituri, fie e incapabil să le colecteze.

Nivelul cheltuielilor publice

Raportul explică structura cheltuielilor sociale publice ale statului român. Ele sunt subdimensionate în comparație cu celelalte țări europene. Cheltuielile sociale sunt: sistemele de asigurări sociale (pensiile, sănătatea, şomajul), asistența socială şi serviciile publice universale, de ex. învățământul.

În anii 2000-2007 statul român a ținut cheltuielile sociale la nivelul cel mai scăzut din Europa: 17% din PIB. Aceste date nu corespund imaginii de stat supradimensionat, dimpotrivă. Se pare că eroarea de percepție provine dintr-o „confuzie birocratică“ a Ministerului de Finanțe, care clasifică toate cheltuielile cu destinație socială drept asistență socială, ceea ce a făcut ca şi în discursul public termenul de „cheltuieli sociale“ să fie asimilat cu cel de „asistență socială“, cu accentul pe conținutul peiorativ.

În 2008, statul român a alocat domeniului social doar 37,3% din totalul cheltuielilor publice, ceea ce ne plasează pe penultimul loc în Europa, înaintea Letoniei. Media europeană a fost de 56,2%.

Sistemul public de pensii de la noi reprezintă principala categorie de cheltuieli sociale publice. Deşi sunt o componentă a sistemului de protecție socială, pensiile funcționează după o logică aparte. Statul administrează banii celor care contribuie în prezent la fondul de pensii, pe care îi distribuie celor ce şi-au „cumpărat“ *dreptul la pensie* (prin contribuțiile lor din trecut), în baza unui contract

economic şi social între generaţii; de aceea raportul salariaţi-pensionari este foarte important.

Ponderea în PIB a cheltuielilor pentru asigurări sociale este de 8%, sub media europeană de 12%. Cheltuielile de adminstrare a fondului de pensii nu au depăşit 2% din totalul cheltuielilor fondului în ultimii ani.

Sistemul de înăţământ este cel mai important serviciu public cu destinaţie socială, după numărul de persoane implicate şi după nivelul cheltuielilor. Prin lege, finanţarea publică ar trebui să fie de 4% din PIB; media europeană e de 5% (poate pentru că este considerat o investiţie în forţa de muncă – n. red.). Acest prag legal a fost atins o singură dată, în 2007. România este pe ultimul loc în Europa în privinţa finanţării publice a învăţămîntului.

După reforma de la finele anilor 1990 România are un sistem de sănătate cu o finanţare duală: sistemul de asigurări (ce ar trebui să fie *doar* administrat de stat – n. red.) şi bugetul de stat şi bugetele locale. În ultimul deceniu statul român a alocat circa 3,5% din PIB pentru sănătate, media europeană fiind de 7,7%.

Subfinanţarea cronică a sănătăţii şi a învăţământului a dus la dezagregarea sistemelor prin emigrarea forţei de muncă calificate şi demoralizarea celor rămaşi în ţară. Descentralizarea a produs haos administrativ şi perceperea acestor sisteme ca fiind consumatoare de resurse şi neperformante; dar dacă devin private, aceste probleme vor dispărea ca prin farmec, pretind unele „orientări politice“. Limitarea accesului la învăţământ (numărul de locuri „fără taxă“ de la facultăţile de stat scade cotinuu) şi sănătate ar avea consecinţe sociale dezastruoase.

Dar statul nu este un simplu consumator al bunăstării, ci şi un producător de bunăstare: educaţie, sănătate, ştiinţă, securitate publică şi socială. Efectul privatizării ar fi accentuarea polarizării sociale, în condiţiile în care oricum segmentul sărac este în extindere, după cum se arată mai departe în raport.

Politica reducerii cheltuielilor bugetare este o variabilă blocată. Bugetul nu poate fi redus prea mult şi *tăierile* nu rezolvă problemele grave. Reducerea cheltuielilor creează alte probleme, ce pot evolua spre disoluţia autorităţii statului şi încetarea păcii sociale.

Originea crizei se află în datoria externă (preponderent privată), deci soluţia ar fi politica economică.

Are România o politică economică?

Nu. De 21 de ani politicile guvernului s-au caracterizat printr-un fetişism al pieţei, atât interne, cât şi globale; statul trebuie să se amestece cât mai puţin în economie şi creşterea economică va veni „de la sine“. Am distrus capacităţile industriale (proprietatea statului „gras“), iar în agricultură am avut doar o politică haotică de restituire a vechilor proprietăţi. Colac peste pupăză, „globalizarea“ economiei nu a dus la o lume echilibrată „global“, ba dimpotrivă.

„Este absolut necesar ca relansarea economiei să redevină un obiectiv naţional, susţinut de un larg consens social“ este concluzia acestui capitol despre natura crizei din România.

II. Criza sistemului politic

Acest capitol conţine şi un material teoretic despre autoritatea statală şi procesele cognitive implicate în luarea deciziilor politice.

Variabila strategică a ieşirii din criză se află în sfera politicului. *Deciziile din domeniul economic, financiar şi bugetar pot fi luate doar de sistemul politic, numai că acesta este blocat.* Politica ostilităţii a înlocuit politica dialogului şi a construirii unui suport social pentru măsuri nepopulare de depăşire a crizei.

Obiectivul central al politicii guvernului, cel puţin la nivel de program, este reforma în toate sferele vieţii sociale şi politice (legi structurale, modificarea legii electorale, chiar a Constituţiei). Poate că dramatizarea crizei a fost folosită ca „un instrument de justificare a unui program ambiţios de schimbare a sistemului instituţional al României“. Proiectul de reformă alimentează conflictul politic. Problema nu *mai* este dacă aceste schimbări sunt necesare, ci teama că vor fi introduse forţat, cu „ignorarea altor puncte de

vedere". Antagonizarea a tot ceea ce ține de politică creează un spațiu favorabil schimbărilor prin forță, cu un preț: încălcarea procedurilor democratice. Parlamentul este blocat și nu mai poate furniza cadrul democratic al discutării problemelor. Blocajul politic este adevărata problemă a crizei României.

Pentru a ieși din blocajul politic variabila cheie nu este *ce decizii se iau*, ci *cum sunt ele luate*; este o problemă de procedură politică. Soluția este ieșirea din ciclul autorității și realizarea unei cooperări politice pentru a lua măsuri acceptate pe scară largă. În raport sunt discutate mai multe soluții:

- Menținerea guvernului actual, erodat și blocat, cu riscul acutizării conflictului politic și explozii sociale;
- Susținerea unui nou guvern, cu același program, care ar avea același rezultat;
- Guvernul actual/altul, cu o altă strategie de guvernare;
- Consensul partidelor, pentru susținerea unui nou guvern de criză;
- Un guvern tehnocrat, care să aibă același obiectiv și să guverneze pe baza unui minim consens administrarea țării și organizarea de alegeri;
- Reconfigurarea parlamentului, rezultând un nou guvern, cu un alt program.

Conform raportului, un guvern tehnocrat ar putea funcționa dacă ar avea mandat să organizeze alegeri anticipate sau ar crea un spațiu de modificare a configurației parlamentare. Soluția imediată pentru deblocarea sistemului politic s-ar plasa în sfera președinției, prin trecerea la poziția de președinte arbitru, constructor al solidarității și al consensului politic anticriză.

III. Statul social

Din istoricul statului social am reținut că statul modern a consolidat o serie de funcții sociale ca instrument al dezvoltării sale economico-sociale. Indiferent de orientările politice, guvernele din statele dezvoltate nu au schimbat structurile fundamentale ale statului social.

Restructurarea economiei României la începutul anilor 1990 a avut și un cost social. Statul a trebuit să-și asume un rol în a compensa acest cost; tranziția la altă formă de organizare economică trebuia însoțită de o protecție socială. România a înregistrat o creștere a cheltuielilor sociale publice, dar mai modestă decât a altor țări foste socialiste. Rezultatele economice dezamăgitoare ale tranziției românești au sporit costurile sociale.

Economia are un efect complex asupra statului social:

- Direct: în perioadele de criză presează pentru reducerea statului social, dar accentuează necesitatea intervenției statului în susținerea relansării economiei. În perioadele de prosperitate, economia oferă resurse suplimentare pentru funcțiile sociale ale statului;
- Indirect: generând și amplificînd crizele sociale, acționează în sensul creșterii funcțiilor sociale ale statului.

Programele de dezvoltare constituie un factor important al amplificării rolului statului, inclusiv pe componenta sa socială. Criza economică a actualizat presiunea pentru compensarea costurilor sociale, de către stat. Guvernarea actuală a adoptat însă o politică socială contrară: reducerea funcțiilor sociale ale statului.

Dezbaterile despre statul social pun în discuție doar o componentă a acestuia: asistența socială. După cum arată autorii în capitolul I al raportului, asistența socială în România este constant subfinanțată și reprezintă doar o mică parte a sistemului de protecție socială. Cheltuielile cu asistența socială nu depășesc 1% din PIB.

Prezentarea statului social ca „stat asistențial", peiorativ, creează o imagine falsă cu efecte politice distructive.

Există 5 componente ale statului social:

- Serviciile publice universale (sănătatea, învățământul, asistența socială)
- Sistemul de asigurări (sociale, de șomaj, de sănătate)
- Suportul financiar universal de interes colectiv (familiile cu copii, persoanele cu handicap)
- Suportul social focalizat pe cei în nevoie (venitul minim garantat, confundat adesea cu termenul de „asistență socială")

- Locuințele.

În România, ca şi în alte țări dezvoltate, în centrul statului social se află sistemul public de asigurări sociale. Considerând ponderea asigurărilor sociale în pachetul de transferuri financiare către populație, statul social român este mai mult un *stat asigurator* şi foarte puțin asistențial.

Statul este un mecanism imperfect, dar cel mai eficient pentru gestionarea riscurilor sociale şi satisfacerea nevoilor colective.

IV. Ideologia statului minimal

Ca reacție la criza economică a anilor '70 a apărut ideologia *statului minimal*, aplicată în Marea Britanie de Margaret Thatcher, iar în SUA de Ronald Reagan. Principiul este dat de fundamentalismul pieței: piața are sursele interne ale creşterii continue ale economiei, asigurând mult mai eficient decât statul rezolvarea tuturor problemelor sociale. Intervenția statului blochează creşterea economică. Toate serviciile sociale publice trebuie deplasate treptat spre logica piață. Consecința acestei viziuni este diminuarea statului: *statul mic*. Neoliberalismul lui Ronald Reagan a şocat prin principiile sale *anti-stat*: „Statul nu este soluția la probleme, statul este problema". Statul este cauza crizei economice; soluția ar fi *mai puțin stat*. Funcțiile sociale ale statului urmau să fie drastic reduse; segmentul de populație devenit dependent de asistența socială va fi nevoit să se activeze economic.

După opt ani de guvernare Thatcher statul englez nu a devenit mai mic; cheltuielile sociale publice nu s-au diminuat în Marea Britanie.

În România s-a lansat o ideologie unică în Europa, care respinge principiile pe care se fundamentează statul social de mai bine de un secol; la 30 de ani diferență, România a preluat public temele ideologiei thatcheriste:

- Statul social este parazitar. El nu are o funcție suportivă pentru economie, ci preia o parte din resursele agenților economici şi le redistribuie unei populații devenită dependentă de asistența socială. Intervenția statului împiedică funcționarea normală a economiei.

- Economia de piață asigură oportunități pentru toți membrii societății. Indivizii trebuie să fie motivați să se înscrie în sistemul economic primitor.

- Piața asigură satisfacerea optimă a nevoilor oamenilor. Indivizii sunt cumpărători raționali, ce-şi distribuie optim resursele financiare. Economia de piață şi cumpărătorii liberi realizează nivelul optim al calității vieții.

Conform ideologiei statului minimal, statul social are o serie de efecte negative asupra economiei:

- Sărăcirea actorilor activi: întreprinzătorul este sărăcit prin impozite, taxe şi contribuții sociale şi este mai slăbit prin redistribuirea socială, ineficientă, realizată de către stat.

- Demotivarea economică, prin crearea dependenței de stat a unei mari părți din populație.

- Creşterea canceroasă a statului, care îl exploatează pe producător prin impozite şi taxe, dar îl sărăceşte cu servicii sociale de proastă calitate şi scumpe din cauza ineficienței sale.

Diagnoza privind statul social are două urmări imediate:

- Sistemul de asigurări sociale este glisat în cel de asistență socială. Asigurările sociale sunt etichetate ca fiind parazitare. În plan politic, aici ar intra programul de privatizare a serviciilor sociale fundamentale (sănătatea şi învățământul – n. red.), în paralel cu deprecierea rapidă a serviciilor publice.

- Un nou clivaj social. Societatea se scindează: între puținii beneficiari de profit/ corupție sau salarii ceva mai mari şi cei cu salarii mici, şomeri, marginalizați profesional, familiile cu mulți copii, bătrânii cu pensii tot mai mici.

Programul demantelării statului social

Sistemul public de pensii este ținta prioritară a programului de dezmembrare a statului social. Politica de înlocuire treptată a sistemului de asigurări publice colective cu asigurări individuale administrate privat (Pilonul II) este instrumentul principal de marginalizare a sistemului public de

asigurări sociale. De altfel, Banca Mondială a introdus o nouă condiționalitate: creșterea contribuțiilor către Pilonul II și scăderea celor către Pilonul I. Pilonul II este format din contribuții ale salariaților, care se capitalizează; aceștia vor beneficia, la pensie, strict de acumularea individuală. Pensionarii Pilonului II se vor confrunta cu riscul fluctuației economiei și, mai grav în cazul României, unde există tradiția *țepei*, cu riscul deturnării ilicite de fonduri. Pensiile vor fi decu-

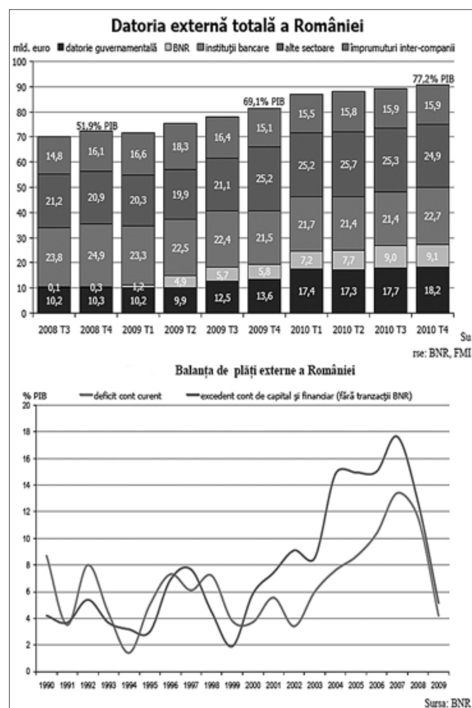

plate de responsabilitatea statului și de solidaritatea inter-generațională. Ei vor fi dezarmați în fața riscului de a fi trăit *prea mult*.

Sistemul de asigurare a pierderii salariului (ajutorul de șomaj) a fost redus dramatic la începutul anilor 2000, fiind plafonat la un nivel scăzut.

În privința prestațiilor sociale direcția generală este de abandonare a celor universale în favoarea celor bazate pe testarea mijloacelor. Programul convenit cu Banca Mondială pentru perioda 2009-2011 prevede ca singura formă de prestație socială ce va beneficia de o extindere a finanțării să fie venitul minim garantat.

Autorii mai prezintă și alte argumente și date care îi duc la concluzia că *deprecierea întregului sistem public prin subfinanțare sistematică și atacul continuu la adresa credibilității sale reprezintă o strategie de promovare a statului minimal.*

V. Societatea românească în criză

Criza a găsit România deja sărăcită și cu o economie slabă. Criza socială este difuză; ea este și foarte greu de cuantificat întrucât nu există indicatori sintetici ai crizei sociale. Semnalele crizei sociale sunt:

- Sărăcirea accentuată a întregii colectivități
- Criza instituțională: incertitudine în toate segmentele vieții sociale: educație, sănătate, poliție, administrație publică, chiar și justiție
- Degradarea stării de spirit colective: demoralizarea, neîncrederea în ceilalți, în instituțiile statului și a României în ea însăși.

Veniturile populației

După 21 de ani, PIB-ul este nesemnificativ mai mare decât cel din 1989. În acest interval economia s-a confruntat cu două crize majore, ce nu au crescut sensibil standardul de viață al populației; acum trăim cea de-a treia criză.

Venitul per persoană este, în România, e cel mai mic din UE: 2.323 euro pe an (e vorba doar de venitul fiscalizat – n. red.).

De-abia în 2007 salariul mediu a atins nivelul celui din 1989. Salariul mediu a încetat să fie un indicator solid al standardului de viață întrucât:

- Numărul de salariați s-a redus de la 8 mil. în 1989 la 4,1 mil. la sfârșitul lui 2010; salariul nu mai reprezintă principala sursă de venit a populației;
- S-a produs polarizarea salarială. Salariile mari au crescut semnificativ, iar cele mici au scăzut continuu. Între 2005-2009 ponderea salariaților cu salariul sub cel mediu a fost de circa 70%.

Veniturile din activități economice pe cont propriu: acești lucrători reprezintă 20% din po-

pulația ocupată, majoritatea în agricultură, la care se adaugă 1,5% patroni. Însă doar 4% din veniturile monetare ale gospodăriilor provin din activități pe cont propriu; ele sunt fragile, cu risc ridicat şi aducătoare doar de venituri modeste.

Economia informală a crescut în perioada de criză, reprezentând o strategie de asigurare a traiului într-un mediu economic ostil. Dar economia subterană produce doar o oarecare bunăstare personală, nu aduce venituri la bugetul statului şi contribuie la subdezvoltarea economică a țării.

Munca în străinătate se dovedeşte de multe ori profitabilă pe plan individual; pentru stat, cei emigrați sunt „ieşiri“ de la bugetul de stat şi o pierdere a celor ce au fost calificați pe banii statului. Costurile sociale dramatice ale emigrației din motive economice le reprezintă cei 90.000 de copii cu părinți plecați la muncă.

Pensiile au scăzut, ajungând în 2007 la nivelul celor din 1989. Numărul de pensionari a ajuns la 5,7 mil. Pensia medie a ajuns în 2009 la 55% din salariul mediu.

Alocația pentru copii s-a prăbuşit încă din primii ani după Revoluție. Raportată la salariul minim, ea s-a depreciat de la 16% în 1989 la 7% din salariul minim brut în 2010, respectiv la 9% din salariul minim net.

Venitul minim garantat s-a prăbuşit rapid, după introducerea sa, la 50% din valoarea inițială, respectiv 20% din salariul minim. În unele localități nu este acordat integral din cauza lipsei de resurse.

Sărăcirea reprezintă un cost social foarte ridicat al tranziției din România. Ea a cuprind toate grupurile sociale. Cel mai îngrijorător este faptul că afectează şi persoanele active economic; un loc de muncă salarial nu mai asigură ieşirea din sărăcie. *Riscul de sărăcie al celor ce muncesc în România este cel mai mare din Europa:* 17,9%, față de media continentală de 8,4%.

VI. Alegând o politică, alegem de fapt o anumită societate românească

Autorii raportului încearcă să răspundă la întrebarea: Ce riscă România dacă aplică politica statului minimal în continuare?

1. Economia românească, chiar echilibrată bugetar, va rămâne o economie săracă.

2. Vor domina locurile de muncă slab calificate.

3. Bugetul de stat va fi cronic subfinanțat, cu o capacitate mică de a-şi realiza funcțiile de suport social.

4. Riscul ca România să fie marginalizată economic şi politic în UE va creşte. Polarizarea economică în UE este o realitate şi există riscul ca Uniunea să renunțe la modelul de dezvoltare economică omogenă şi să accepte zone subdezvoltate.

5. Societatea românească se va scinda:

- clasa productivă economic se va polariza: cei mai prosperi şi cei care se zbat la limita sărăciei din cauza salariilor mici şi a erodării sistemelor de asigurare:

- restul societății se va adânci în sărăcie; este un risc la care este expusă jumătate din populația țării.

6. Țiganii sunt un caz special. Cea mai mare parte a lor, în creştere, se confruntă cu o serie de probleme economice, educaționale, culturale, dar şi practici discriminatorii, în condițiile în care politica de suport este blocată.

7. Serviciile sociale fundamentale vor fi tot mai erodate şi greu accesibile segmentului sărac.

8. Există un risc de creştere explozivă a criminalității.

9. Pasivitatea civică şi reinstaurarea unei stări de teamă din cauza suspiciunii că puterea utilizează în sens represiv instituțiile care sunt create pentru apărarea cetățeanului sunt deja un fapt.

10. În caz de catastrofe naturale sau război România va avea o capacitate redusă de reacție.

Raportul ICCV se conformează standardelor ştiințifice şi deontologice ale Institutului. El reprezintă un instrument, realizat de profesionişti, pentru a *defini problemele* cu care se confruntă România şi poate fi punctul de pornire al unei dezbateri publice, la sfârşitul căreia partidele ar trebui să ne prezinte soluțiile lor. Concret: ce politici ne propun?

Virgil Gheorghiu - Omul care călătorea singur*

Un „antisemit“ la Paris

Thierry Gillyboeuf

În anul 1980 apărea romanul *Dumnezeu la Paris*, în care ne este prezentat un preot al Bisericii Ortodoxe Române din Paris – hărţuit – deoarece se presupunea a fi unul dintre agenţii Securităţii; o atmosferă impregnată de spiritualitate pe un fundal de spionaj ce amintea de Graham Greene, scriitor drag autorului. Este ultimul roman publicat de Virgil Gheorghiu. Nu însă şi ultimul pe care l-a scris, de curând fiind descoperit un manuscris inedit din 1985. Intitulat *Dracula în Carpaţi*, romanul descrie lupta crâncenă dusă de haiduci cu o putere oarbă şi totalitară, într-o lume ce nu ar putea să nu amintească de cea al lui Panait Istrati ori de universul romanesc al lui Ismail Kadare.

Chiar dacă Virgil Gheorghiu pare a fi renunţat la acest gen literar, aceasta nu s-a petrecut pentru că muza lui românească l-ar fi părăsit, ci pentru că şi-a propus să se lanseze, la începutul anilor ’80, în ceea ce scriitorul a considerat a fi marea sa operă: redactarea propriilor *Memorii*, ce urma să cuprindă, în final, şase ori şapte volume.

În 1986 lui Virgil Gheorghiu, în vârstă de 70 de ani, îi apare primul volum de *Memorii*, ce are ca subtitlu „Martorul Orei 25“. Cartea este salutată imediat după apariţie de către Alain Peyrefitte, care vorbeşte de un „imn al libertăţii unui român într-un exil sfâşiat de istorie“. O veritabilă elegie a Moldovei natale, acest prim volum descrie copilăria autorului, anii de formare, primele sale arme ca poet şi jurnalist la Bucureşti. Fervoarea naraţiunii ţine literalmente cititorul cu răsuflarea tăiată, acesta aşteptând cu nerăbdare urmarea povestirii autobiografice a fiului preotului de ţară dintr-o localitate săracă de la poalele Carpaţilor, ajuns, după o celebritate precoce în ţara sa, după patru ani de închisoare în paisprezece lagăre americane şi după ce trăieşte tragedia acelor milioane de persoane „deplasate“, după terminarea celui de-al Doilea Război Mondial, autorul celui mai important *best-seller* de imediat după război.

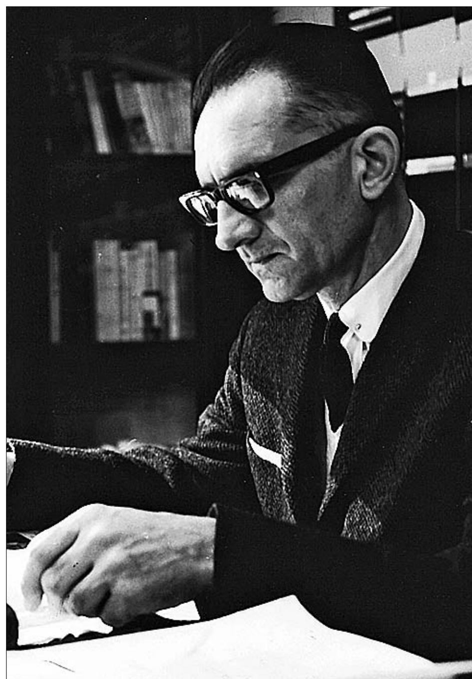
Moartea autorului va întrerupe acest proiect de amploare. Virgil Gheorghiu se stinge pe data de 22 iunie 1992, lăsând aproape de final manuscrisul celui de-al doilea volum al *Memoriilor*, la care va lucra, vreme de doi ani, soţia sa, prezbitera Ecaterina Gheorghiu. *Ispita libertăţii* avea să apară în 1995. Cel de-al doilea volum de *Memorii* reia, din jurul datei de 23 august 1944 – zi tristă în memoria românilor –, firul povestirii din primul volum apărut cu nouă ani înainte şi se opreşte patru ani mai târziu, când, împreună cu soţia sa, scriitorul, având manuscrisul *Orei 25* în buzunar, intră – pe jos – clandestin în Franţa.

Nu putem, evident, decât să ne exprimăm regretul că Virgil Gheorghiu nu a reuşit să ducă la bun sfârşit proiectul său şi că cititorul rămâne adânc frustrat de faptul că cel de-al treilea volum al *Memoriilor* nu va mai vedea vreodată lumina tiparului şi că acesta ar fi putut, fără îndoială, cuprinde date despre neaşteptata sa celebritate datorată apariţiei *Orei 25,* salutată de un Albert Camus ori un Raymond Aron, ori despre violenta polemică izbucnită imediat după aceea în jurul trecutului pretins „tulbure“ al lui Virgil Gheorghiu. Detractorii săi vor fi satisfăcuţi la apariţia primului volum al *Memoriilor* şi la moartea sa de a-i fi reproşat autorului că **nu „s-a explicat“**, nici **„căit“** vreodată.

Operativi în a-l condamna, există, totuşi, argumente puternice ca aceştia să nu fi citit nicio-

*Virgil, Gheorghiu, *Omul care călătorea singur*, Ed Sophia, Bucureşti, *2010*. Prefaţă la ediţia în limba română a cărţii.

dată cartea *Omul care călătorea singur*, apărută în 1954 şi care poate fi considerată în mod legitim cel de-al treilea celebru volum ce lipseşte din *Memorii*, deşi apărut cu 30 ori 40 de ani mai devreme. Redactat în câteva luni, între sfârşitul anului 1953 şi începutul anului 1954, în urma unei

călătorii încununată de succes în Argentina – la invitația personală a lui Juan Peron –, îndată după începerea violentei campanii dezlănțuite împotriva sa la instigarea revistei „Lettres Fran⃞aises" (cu aceleaşi procedee şi aceiaşi acuzatori ca şi în cazul *Afacerii Kravcenko*[2]), la puțină vreme după apariția romanului *A doua şansă.*

Într-adevăr, *Omul care călătorea singur* este cea de-a treia carte pe care Gheorghiu o publică în Franța şi care se doreşte, după remarcile unei critici, nu ădoar o pledoarie personală, ci ilustrarea vie a unei condiții umane împărtăşită cu atât mai mult de un om al timpurilor noastre". Aceasta se vrea mai degrabă un răspuns la atacurile calomnioase purtate împotriva lui. Campania fusese declanşată pe 29 ianuarie 1953 de „Lettres Françaises", printr-un lung articol al lui Francis Crémieux intitulat „Cum şi pentru ce un criminal a fost «uns» ca mare umanist", în care Gheorghiu este „biciuit" pentru că ar fi îndrăznit" în cărțile sale să critice „democrația populară" instaurată în URSS – şi sateliții săi, pe care România lui Petru Groza îl acuză de a fi spion în solda „imperialismului american şi englez". Pentru a se justifica, Crémieux se sprijină pe două extrase dintr-un reportaj de război, traduse tendențios, reportaj apărut în 1942 sub titlul *Ard malurile Nistrului.* Tânărul Gheorghiu – care, în ciuda atitudinii avute de alți scriitori din generația sa, nu făcuse niciodată parte din Garda de Fier – ridică în slăvi aici „amabilitatea şi camaraderia de care dădea dovadă fiecare soldat şi fiecare ofițer german față de orice soldat român pe care îl întâlnea" şi nu face rabat de cuvinte dure în privința „evreilor din Bălți [care] nu şi-au putut stinge setea lor de distrugere şi de crimă decât prin incendiere". Nu a fost nevoie de mai mult pentru „idioții utili" de vânzare, într-o Franță îndurerată de ocupația nazistă, marcată de colaborarea unei părți a populației cu inamicul, pentru a da lovitura de grație lui Gheorghiu. „Pecetea infamă" cu care a fost însemnat atunci va avea o viață lungă; astfel, într-un articol-necrolog apărut în „Le Monde" din 26 iunie 1992, se mai evocă încă ăreportajul scris în vremea în care armata română lupta alături de Werhmacht, [în care autorul] făcea cu predilecție elogiul soldatului hitlerist şi lua în derâdere evreul rău-făcător". Se ignora, pe de o parte, că, imediat după ruptura pactului germano-sovietic, armata germană a luptat pentru eliberarea Basarabiei aflată sub jug sovietic şi, pe de altă parte, că Ecaterina Gheorghiu, soția scriitorului, era fiica Eleonorei Schenk Burbea, directoarea gazetei „Galații noi", de origine evreiască. Vai nouă! Un proverb spune că nu există surd mai vrednic de plâns decât cel care nu vrea să audă.

E uşor de constatat cât de rău a fost „apărat" Gheorghiu. Într-un articol apărut imediat după tipărirea cărții, Andre Fontaine, care se numărase

[2] Cartea *Am ales libertatea* a lui Viktor Kravcenko, demascând – pentru prima oară după cel de-al Doilea Război Mondial – universul concentraționar din URSS, a atras un uriaş val de calomnii împotriva autorului, procesul intentat de Kravcenko revistei „Les Lettres Francaises" fiind urmărit cu viu interes în Franța (*n.tr.*).

printre primii ce salutaseră *Ora 25*, regretă că Gheorghiu recursese la un gen romanesc pentru a evoca ceea ce el numea propriul său drum al Damascului, „constrâns de evenimente, pe un ton care este departe de a convinge“, trăgând concluzia că „ar putea – tot într-un mod atât de dificil

Mormântul lui Virgil Gheorghiu, Cimetiere de Passy, Paris

– să afle un mijloc de a fi mai puțin persuasiv“. Judecata este mult prea aspră, căci *Omul care călătorea singur* este, fără îndoială, unul dintre romanele cele mai autentice și emoționante ale lui Virgil Gheorghiu, cel mai personal și, în mod paradoxal, cel mai puțin receptat[3].

Cu siguranță, este dificil într-un roman a discerne adevărul de ficțiune, iar Emilia Malgras, în remarcabila sa teză *Virgil Gheorghiu: Scrierile la persoana întâi*, au scos în evidență realitățile înțelese „prin celălalt“ și realitatea faptelor, comparând această carte, mai mult autobiografică decât ficțională, cu *Memoriile* sale. Diferențele sunt nesemnificative în cea mai mare parte, bazându-se mai mult pe detalii și fiind destinate să asigure o linearitate cărții.

Căci Traian Matisi – care poartă același prenume ca și Traian Koruga, dublura lui Gheorghiu din *Ora 25* – nu este nimeni altcineva decât Virgil Gheorghiu însuși, ca și el fiu al unui preot de țară, cel mai mare dintre copiii acestuia (trei surori și un frate), fost elev la Liceul Militar din Chișinău, vânător de munte în timpul serviciului militar, strălucit jurnalist și poet încununat cu premiul regal pentru poezie, atașat cultural la Ambasada Română din Zagreb, student la teologie la Heidelberg, invitat de Peron în Argentina etc. Maestrul care îi cere socoteală lui Matisi nu este nimeni altul decât Gabriel Marcel, care prefațase *Ora 25* înainte de a retrage public prefața pentru edițiile ce vor urma – ceea ce va cântări greu la dezavuarea lui Gheorghiu, chiar dacă cei doi se vor împăca mai târziu. *Omul care călătorea singur* nu este un roman cu cheie, dovedindu-se mai degrabă de o transparență ieșită din comun. Aceasta coboară până la titlurile de cărți ale lui Matisi care sunt aproape aceleași cu cele ale lui Gheorghiu, astfel: *Ard malurile Nistrului* devine romanul *Reporter pe malurile Nistrului*; *Am luptat în Crimeea* devine *Războiul din Crimeea*; *Ceasul de rugăciune* poartă același titlu cu prima culegere de poezii a lui Gheorghiu, apărută în 1936; *Caligrafie pe zăpadă* devine *Poeme pe zăpadă*; *Cu submarinul la asediul Sevastopolului* devine *Războiul pe un submarin*; *Ultima oră* devine *Primul roman*; *Ora 25* este citat ca *Romanul orei prezente*, iar *A doua șansă* devine *Al doilea punct de vedere.*

Cu aceste elemente decriptate totalmente să ne lăsăm purtați de durerea fără margini și de nedreptățile care îl copleșesc pe autor, prin caracterul „automatic“ și „dezumanizat“ al unui destin absurd care pare că se îndârjește împotriva lui, și prin sfâșietoarea și necruțătoarea nostalgie pe care o încearcă pentru România lui dragă. Trebuie mai degrabă să înțelegi argumentele lui Gheorghiu, versiunea faptelor prezentate de el, și să le încadrezi în contextul unei Umanități care recunoaște încetul cu încetul ororile celui de-al Doilea Război Mondial înainte de a te afunda atât de rapid în obscurantismul ideologic al războiului rece. Traian MatisișVirgil Gheorghiu, acest om care a călătorit singur, ca atâția dintre contemporanii săi, este, într-un anume fel, un Ulise al timpurilor moderne, a cărui *Odisee* simbolizează noua condiție umană înfiripată – într-un mod brutal – în această a douăzeci și cincea oră pe care o trăim.

Arville, 3 ianuarie 2010

[3] Fulminantul roman, zdrobitor prin argumetație, va fi trecut „la index“ de presa franceză după „descoperirea trecutului tulbure“ al autorului (*n.tr.*)

Virgil Gheorghiu. Scurtă bio-bibliografie

Constantin Virgil Gheorghiu (1916-1992) s-a născut în localitatea Războieni, Neamț. Studiază filosofia şi teologia la universitățile din Bucureşti şi Heidelberg. În anul 1940, primeşte Premiul Regal de poezie pentru cartea *Caligrafie pe zăpadă.* În 1942 este numit secretar de legație la Departamenul de Relații Culturale din cadrul Ministerului Afacerilor Interne al României.

Opunându-se regimului comunist, în 1948 se stabileşte în Franța. Romanul său *Ora 25* îl consacră definitiv în lumea liberă, însă descoperirea unei opere apărute în timpul războiului, favorabilă redobândirii Basarabiei, îi va aduce o serie de atacuri violente în presa occidentală, autorul fiind acuzat pe nedrept de antisemitism. Îşi va explica atitudinea într-un nou roman: *Omul care călătorea singur*. Pe data de 23 mai 1963, C.V. Gheorghiu a fost hirotonit preot al Bisericii Ortodoxe Române din Paris, în iunie 1966 fiind ridicat la rangul de iconom-stavrofor. Adevărata vocație a lui C.V. Gheorghiu rămâne însă cea literară. În timp, preotul-romancier, preotul-poet va confirma, fără dubii, că este unul din cei mai de seamă scriitori contemporani. (Gh. C.)

Opera lui C.V. Gheorghiu:
La Vingt-cinquiéme Heure (1949)
La seconde chance (1952)
L'homme qui voyagera seul (1954)
Le Peuple des Immortels (1955)
Les Sacrifiés du Danube (1957)
Saint Jean Bouche d'Or (1957)
Les Mendiants de miracles (1958)
La Cravache (1960)
Perahim (1961)
La Maison de Petrodava (1961)
La Vie de (1963)
Les Immortels d'Agapia(1964)
La jeunesse du Docteur (1965)
De la 25e Heure a l'Heure éternelle (1965)
Le Meurtre de Kyralessa (1966)
La Tunique de Peau (1966)
La Condottiera (1967)
Pourquoi m'a-t-on appelé Virgil? (1968)
La vie du Patriarche Athénagoras (1969)
L'espionne (1973)
Dieu ne reçoit que le dimanche (1975)
Les inconnus de Heidelberg (1977)
Le grand exterminateur (1978)
Les amazones du Danube (1978)
Dieu a Paris (1980)
Mémoires: Le témoin de la vingt-cinquičme heure (1986).

Virgil Gheorghiu „la judecata“ lui Gabriel Marcel*

Maestrul luă câteva foi dintr-un dosar. Era traducerea în franceză a câtorva fraze din *Reporter pe malurile Nistrului.* Le citi cu voce tare. Traian îşi aminti pasajul în care vorbea cu simpatie despre soldaţii germani eliberatori ai patriei sale[1] , pe care îi întâlnise la Bălţi şi cărora le ceruse un *ausweiss*, ca să poată merge cu camioanele militare pe care le întâlnea. Era primul şi ultimul contact al lui Traian cu germanii. Germanii pe care îi cunoscuse şi despre care vorbise în cartea sa erau germanii de la Serviciul de Circulaţie din Bălţi... Traian păstrase acestor oameni o foarte vie recunoştinţă. În acea noapte, la Bălţi, ei se arătaseră extrem de amabili.

– Nu găsiţi monstruoasă simpatia dumneavoastră faţă de jandarmii germani din Bălţi? întrebă Maestrul.

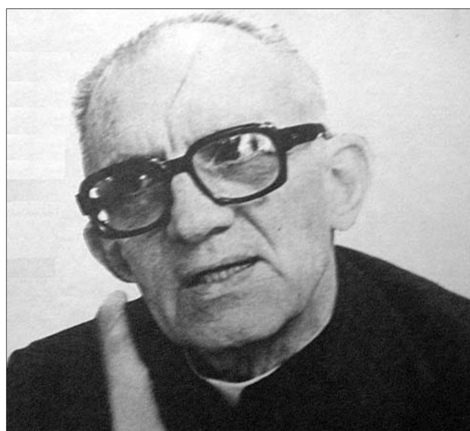
– Nu, răspunse Matisi. în acea noapte, acei soldaţi au oprit toate maşinile care treceau şi au întrebat dacă n-ar putea să mă ia. Au fost extrem de amabili.

– Cum este posibil ca un om de sensibilitatea dumneavoastră, un poet, un scriitor, să poată vorbi favorabil despre soldaţii nazişti? Este ceva uluitor, incredibil!

– Soldaţii germani au eliberat pământul ţării mele de ocupaţia sovietică. Acelaşi soldat german care a fost în Franţa un ocupant, în Basarabia a fost un eliberator...

– Posibil, spuse Maestrul. Nimic de obiectat, însă eu găsesc că este monstruos ca cineva să facă elogiul germanilor. în orice caz, ar fi trebuit să-mi vorbiţi despre existenţa acestor cărţi. De ce n-aţi făcut-o?

– Există un proverb, Maestre, spuse Traian. *Să nu vorbeşti niciodată de frânghie în casa spânzuratului...* Ar fi fost indecent din partea mea. Ar fi fost lipsit de tact să vă vorbesc de germani. Germanii au fost ocupanţii ţării dumneavoastră. Au pricinuit multe suferinţe în această minunată ţară. Au făcut să curgă sângele francezilor pe acest minunat şi înmiresmat pământ al Sfântului Ludovic. Cunosc şi, asemenea tuturor românilor, sufăr din pricina pătimirilor Franţei. Am suferit atunci când soldaţii germani au ocupat Franţa. însă acei soldaţi care au ocupat ţara dumneavoastră au eliberat pământul patriei mele de sub ocupaţia sovietică. Aceiaşi soldaţi. şi mai e ceva: dacă aş fi vorbit despre germani, ar fi trebuit să vorbesc, de asemenea, şi de ruşi, care au fost aliaţii dumneavoastră, dar care au afundat ţara mea în disperare şi în sânge. Atunci dumneavoastră eraţi fraţi de arme şi aliaţi cu soldaţii sovietici care îi masacrau pe basarabeni.

– În cărţile dumneavoastră aveţi o atitudine politică, spuse Maestrul. Vă situaţi de partea Axei. O poziţie progermană.

– Am luat poziţie împotriva armatei sovietice care ocupase ţara mea.

– În orice caz, sunt obligat să fac o declaraţie pentru Presă. Mă desolidarizez de acum încolo de

*Prefaţator al celebrului roman Ora 25 (apărut în milioane de exemplare şi tradus în peste 70 de limbi). Gabriel Marcel îşi va retrage însă prefaţa sa în urma scandalului ce l-a avut în centru pe „antisemitul“ Gheorghiu.

[1] Autorul se referă la acţiunile militare comune româno-germane pentru eliberarea Basarabiei (*n.ed.*)

persoana dumneavoastră. În cărţile scrise anterior de dumneavoastră există pagini pline de ură. Pur şi simplu monstruos... Compromiţător...

– În cărţile pe care le-am scris mai înainte de a împlini 25 de ani există pagini pline de indignare împotriva ocupaţiei străine. Această atitudine nu este nici monstruoasă, nici compromiţătoare. Atitudinea francezilor care se revoltau împotriva ocupaţiei germane era compromiţătoare şi monstruoasă? Atitudinea mea în faţa ocupanţilor ţării mele nu a fost nici ea astfel. Nu-mi este ruşine de comportarea mea. În nici un caz. Ar fi fost monstruos din partea mea să *nu* mă revolt ori să colaborez cu ocupantul, *adică cu ruşii.* Ar fi fost monstruos să nu mă revolt când altarele Dumnezeului meu erau profanate. Iată ceea ce eu aş fi considerat monstruos, Maestre!

– Există o contradicţie totală între primele dumneavoastră cărţi şi *Romanul orei prezente*, în care vă arătaţi plin de omenie, bun şi înţelegător. Pare ceva inimaginabil că acelaşi om a putut să scrie înainte de *Romanul orei prezente* astfel de cărţi precum Reporter pe malurile Nistrului, *Războiul pe un submarin, Războiul din Crimeea. Acelaşi* om! De neconceput!

– Eu m-am comportat în trecut ca un tânăr normal. Asta-i tot. Ca un tânăr normal. Nu am avut nici o activitate politică. Am iubit pământul ţării mele, familia şi Biserica în care am învăţat să mă rog. Politica nu şi-a aflat locul în toate acestea, nici în starea mea de revoltă, nici în rezistenţa mea faţă de armata străină de ocupaţie. A te indigna împotriva profanatorilor de biserici şi împotriva terorii nu este un act politic...

Cineva bătu la uşă. Traian fu fericit că va fi întreruptă această discuţie. Îşi făcu apariţia omul de serviciu. Aducea ziarele de prânz. Maestrul citi pe prima pagină declaraţia prin care se desolidariza de autorul *Romanului orei prezente* şi-şi exprima regretul că vorbise în termeni elogioşi despre el. îşi făcea *mea culpa* de a nu fi luat cunoştinţă de cazierul judiciar al autorului înainte de a aduce laude cărţii.

Maestrul deveni dintr-odată liniştit. Era fericit să-şi vadă declaraţiile publicate în *Paris Press*, pe prima pagină, pe patru coloane...

Se întoarse către Traian şi întrebă:

– Şi acum, ce-aveţi de gând?

– Nimic, răspunse el.

– Cum nimic? se miră Maestrul. Trebuie să faceţi ceva. Să daţi o dezminţire. Trebuie să vă renegaţi cărţile dumneavoastră anterioare. Să vă faceţi *mea culpa*, să vă exprimaţi regretul că le-aţi scris. *Mea culpa*, şi asta urgent. Chiar astăzi, imediat.

– Nu am ce să dezmint, spuse Traian. Nimic. Situaţia este limpede. Dacă aş fi fost francez şi dacă aş fi vorbit în termeni elogioşi despre soldaţii germani de la Serviciul de Circulaţie, aş fi fost poate un trădător. ënsă eu am vorbit despre germanii care ne-au sprijinit să ne eliberăm ţara de sub jugul străin. Aş fi fost un trădător dacă aş fi făcut elogiul soldaţilor sovietici ori al camarazilor acestora. Cear fi de dezminţit? Ar trebui să dezmint că am fost indignat, la vârsta de 22 de ani, când am văzut bisericile transformate în cabarete? Ar fi monstruos. Revolta mea a fost una normală.

– Această situaţie nu poate dura, spuse Maestrul. *Trebuie* să faceţi ceva.

– Consider că nu trebuie să fac nimic, răspunse Traian.

(din romanul *Omul care călătorea singur,*
Ed Sophia, Bucureşti, *2010)*

Receptări ale „antisemitismului“ românesc în lumea hispano-americană

(fragment de roman)

- Mă reîntorc în Europa să-mi îngrijesc sănătatea. Plec la sfârşitul săptămânii. Tocmai am cerut un bilet de avion. Înainte de plecare, ţin cu tot dinadinsul să văd câţiva deţinuţi politici. Nu mai rămân la Buenos Aires decât câteva zile, pentru a face aceste vizite. Preşedintele mi-a acordat permisiunea să văd pe cine doresc. Vreau, în primul rând, să-i fac o vizită Victoriei Ocampo, în închisoarea sa. Aş vrea să merg acolo mâine dimineaţă. N-aţi dori să mă însoţiţi?

Ambasadorul-poet nu răspunse nimic.

– Dumneavoastră, care cunoaşteţi atâtea lucruri şi care ştiţi ce trebuie făcut în orice fel de situaţie, continuă Traian, aţi putea să mă sfătuiţi! Ce-aş putea să-i dăruiesc Victoriei Ocampo, ca s-o încânte? Ce i-ar putea face plăcere? Îi voi dărui, se

înţelege, cărţile mele, flori, ciocolată, însă aş vrea să-i duc şi altceva, care s-o bucure cu adevărat. O cunoaşteţi pe Victoria Ocampo? Aţi mai întâlnit-o?

– O cunosc, spuse ambasadorul. La sosirea mea în Argentina, în urmă cu câţiva ani, i-am făcut o vizită acasă.

– Atunci, e destul de uşor, spuse Traian. Cum este Victoria Ocampo? Vorbiţi-mi, spuneţi-mi absolut tot ceea ce ştiţi despre ea.

– Întâlnirea mea cu scriitoarea a fost extrem de ciudată, spuse ambasadorul. Nu am mare lucru de povestit. Întâlnirea noastră a fost extrem de curioasă. Bizară, foarte bizară.

Traian ceru amănunte. Insistă.

– Abia sosisem în Argentina, spuse ambasadorul. Cunoşteam numele Victoriei Ocampo, îi cunoşteam cărţile. Am mers să o văd. M-a primit o doamnă în vârstă, de o rară distincţie. M-a invitat să iau loc. Ne aflam într-o încăpere minunată, în salonul său de oaspeţi. I-am spus cine sunt şi că venisem să-i prezint omagiile mele, să o asigur de admiraţia ce i-o purtam. În timp ce vorbeam, Victoria Ocampo mă privea cu ochi trişti. Ochii trişti te indispun. „Sunteţi român, spuneţi? Român. Sunteţi român...“ Mă simţeam prost, spuse ambasadorul. Nu înţelegeam sensul cuvintelor pe care le repeta cu durere, cu disperare chiar. „Voi, românii, voi l-aţi exterminat pe cel mai mare poet al vostru. L-aţi trimis în camera de gazare, voi, românii, pe cel mai mare poet. Voi, românii... Admirabilul meu prieten, inegalabilul meu prieten...“ Victoria Ocampo murmura cu buze pline de durere un nume. Era un nume care se termina în „-mann“. Poate Kaufmann, ori Silbermann... Ceva asemănător. Ea pronunţa numele pierdută, cu durere. „L-aţi cunoscut, nu-i aşa? m-a întrebat Victoria Ocampo. A fost cel mai mare poet al României şi cel mai bun prieten al meu. Un om admirabil. Un om excepţional. Voi, românii, l-aţi trimis la camera de gazare.“

Ambasadorul-poet nu auzise niciodată vorbindu-se despre acest nume în istoria literaturii române. Nici Traian nu auzise vreodată de un poet cu acest nume. Ambasadorul şi Traian cunoşteau toţi poeţii români. Chiar şi debutanţii. Însă acest nume ei nu-l auziseră niciodată rostit, nici nu-l văzuseră scris undeva. Totuşi Victoria Ocampo se tânguia şi-l numea ăcel mai mare poet al României“. După această scenă, ambasadorul nu a mai ştiut ce atitudine putea lua. Şi-a prezentat omagiile, a asigurat-o încă o dată de admiraţia sa pe distinsa romancieră care plângea şi a ieşit în vârful degetelor.

– Astfel a avut loc întâlnirea mea cu Victoria Ocampo, spuse ambasadorul.

Traian încercă să-şi aducă aminte. Avea o memorie extraordinară.

– Ştiu, spuse. Am citit demult o carte a unei englezoaice care vorbea despre un poet român. Avea un nume asemănător. Am aflat după aceea că acel tânăr avea mai multe bănci în România, că era, de asemenea, în fruntea mai multor societăţi miniere şi petroliere. Englezoaica, la fel ca şi Victoria Ocampo, afirma că era un mare poet, însă acel tânăr nu publicase -niciodată versuri în limba română. Scria că arăta foarte bine, că avea părul negru, ondulat. Se poate ca el să fi scris într-

o limbă străină, nu se ştie în care anume. De altfel, nu locuia în România. Era un mare bancher. Avea birouri şi sucursale în toate capitalele Europei. Se spunea că naziştii l-ar fi arestat la Paris, ori poate la Bruxelles, sau la Amsterdam, şi că ar fi murit într-un lagăr de concentrare împreună cu alți evrei. ëntr-un lagăr de concentrare al germanilor, nu într-un lagăr românesc, pentru că românii nu au avut nici lagăre de concentrare, nici camere de gazare. Victoria Ocampo v-a spus că prietenul său a fost exterminat de către români?

– După câte am înțeles în timpul acestei vizite, numai numele de român şi îi provoca Victoriei Ocampo oroarea, disperarea, lacrimile. Pentru ea, *român* era sinonim cu omul care extermină evrei şi poeți.

– Nu-mi amintesc exact numele acestui bancher, poate să fie cel de care vorbea Victoria Ocampo. Numele său se află în cartea englezoaicei Claire Sheridan. Şi ea povestea că petrecuse câteva clipe în compania unui poet genial şi foarte frumos. Poate că e acelaşi.

Traian rămase o clipă pe gânduri, apoi spuse:

– Mâine dimineață vom merge s-o vedem pe Victoria Ocampo. Este o mare scriitoare. Nu trebuie să răspundem cu fanatism la fanatism. Chiar dacă Victoria Ocampo ne va primi cu ostilitate, este datoria noastră să-i facem o vizită. Este o mare scriitoare, o scriitoare care suferă în închisoare. Vă rog să mă însoțiți! Cred că îi iubiți pe toți oamenii fără osebire, în ciuda binelui sau răului pe care pot să-l facă, şi aceasta pentru că sunteți poet.

(din romanul *Omul care călătorea singur,*
Ed Sophia, Bucureşti, *2010)*

Condotiera – o frescă a societății româneşti 1944-1964

Iar în ziua de 23 august 1944, când hoardele muscalilor au invadat şi au ocupat țara, trecând totul prin foc şi prin sabie, Zeng, jupuitorul de animale, a fost văzut coborând în ținutul Vrancei împreună cu muscalii, îmbrăcat în uniformă de colonel sovietic cu decorații şi cu insigne P.C. – Partidul Colaboratorilor –, împreună cu invadatorii. Mavid Zeng însuşi. La fel de murdar ca şi mai înainte. Însă în uniformă. şi s-a instalat la castelul Vaca, pe care a aşezat următorul anunț: „Tovarăşul Mavid Zeng oferă această casă ca sediu pentru P.C. şi miliție.“ şi cum el era şeful P.C. şi şeful miliției ținutului Vrancei, a început să locuiască la castel. Îşi oferise castelul lui însuşi. Şi s-a instalat în salonul cu muluri aurite în stil franțuzesc, însă din păr de vacă. Îi primea pe oameni, lăudându-se că este erou de război şi că i-a ajutat pe muscali să cucerească România. Drept recompensă pentru trădarea sa el a primit de la muscali conducerea ținutului Vrancei. A devenit de o cruditate cum nu s-a văzut vreodată nici măcar în cărți. Toată lumea era trecută prin tăişul armei. O

parte din populație a fost exterminată în primele luni de după invazia muscalilor. Toate bunurile, mobile şi imobile, au fost confiscate. Nimeni nu mai poseda ceva. Locuitorii Vrancei au fost trimişi în convoi – legați precum vitele – la muncă obligatorie ori în lagăre-abator. Totul la ordinului marelui Zeng, jupuitorul de animale moarte, care – la hotărârea invadatorilor – a devenit jupuitor de ființe omeneşti. Oraşele şi satele au fost golite de locuitori. Şi aceasta dura de 20 de ani. Opera jupuitorilor şi ucigaşilor a început pe 23 august 1944 prin ocuparea României. Şi în fiecare an, în ziua de 23 august, orice muncă era întreruptă. Locuitorii erau adunați precum o turmă şi obligați să defileze înaintea Colaboratorilor cu pancarte în mâini, scandând cât de mult îi iubesc pe invadatori şi pe ocupant, scandând că ei îşi iubesc călăii şi că sunt cei mai fericiți oameni din lume, pentru că sunt conduşi de către Mavid Zeng, jupuitorul şi negustorul de piei de animale moarte şi traficantul de cadavre.

Ținutul Vrancei avea miros de sânge. Mai ales castelul Vaca, sediul P.C. şi al miliției. Numele lui Mavid Zeng aducea peste tot teroarea. Era suficient să-l pronunți pentru a fi trăsnit de mirosul de sânge proaspăt, de mirosul victimelor torturate la castelul Vaca.

Zid Caracal îl numea pe şeful său Tovărăşia Voastră. La fel cum altădată se adresa superiorului său numindu-l Maiestatea Voastră ori Eminența Voastră. După 23 august 1944, ziua ocupării țării de către invadatorii muscali, s-a instalat o nouă societate de tip gregar. Poporul, spoliat de orice proprietate, a fost organizat ca o turmă. Fiecare turmă având un şef răspunzător, în uniformă şi înarmat. În această societate în care oamenii sunt organizați precum animalele, titlurile de politețe Domnule, Doamnă şi Domnişoară au fost interzise. Toată lumea a fost obligată să se tutuiască şi să folosească apelativul „tovarăş". Chiar de la început a fost dificil, căci dacă vacile pot să se tutuiască între ele numindu-se „tovarăşă vacă", le vine greu să-şi numească văcarul „tovarăş". Poporului organizat în turmă îi venea greu să-l numească „tovarăş" pe milițianul P.C. Bătea la ochi. Nu puteau fi tovarăşi. Nu era o diferență de clasă ori de rang, ci o diferență de specie, ca şi aceea dintre vacă şi văcar. Colaboratorii ocupantului dispuneau de toate, inclusiv de drept de viață şi de moarte asupra turmei umane pe care o stăpâneau. Era evident atunci de ce poporul îi numea pe colaboratori nu „tovarăşi", căci aceasta ar fi fost absurd, ci „Tovărăşia Voastră", întotdeauna la persoana a treia. Ca şi „Maiestatea Voastră". Zid Caracal, cu toate că era milițian şi ar fi putut să-l numească pe şeful său tovarăş, prefera, din umilință, să-l numească la fel ca şi turma cetățenilor, „Tovărăşia Voastră".

Constantin Virgil Gheorghiu, *Condotiera,*
Ed Sophia, 2010 (în curs de apariție)

Redacția ROST mulțumeşte în chip deosebit Editurii Sophia pentru ajutorul dat la alcătuirea acestui grupaj.

Zece principii conservatoare

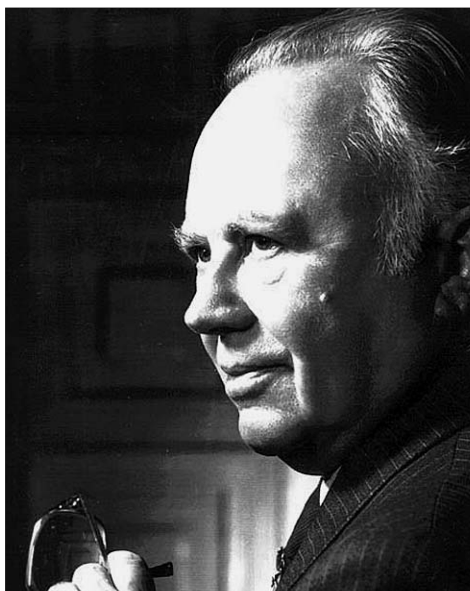
Nefiind nici religie, nici ideologie, mulțimea de opinii numită conservatorism *nu are nici o* Biblie*, nici un* Capitalul *pentru a furniza dogme. În măsura în care este posibil să se determine ce cred conservatorii, principiile de bază ale convingerilor conservatoare provin din ceea ce scriitorii conservatori importanți și persoane publice au mărturisit deschis pe durata ultimelor două secole. După câteva comentarii introductive asupra acestei teme generale, voi continua cu prezentarea a zece astfel de principii conservatoare.*

Russel Kirk

Poate că ar fi nimerit ca, de cele mai multe ori, acest cuvânt „conservator“ să-l folosim mai cu seamă ca adjectiv. Pentru că nu există un Model Conservator, iar conservatorismul este negarea însăşi a ideologiei: *este o stare a minții*, un anume fel de natură umană, *un anume fel de a-ți îndrepta privirea asupra ordinii sociale civile.*

Comportamentul pe care îl numim conservatorism este susținut mai curând de un corpus de sentimente decât de un sistem de dogme ideologice. Este aproape un adevăr faptul că un conservator poate să fie definit drept o persoană care se consideră pe sine în felul acesta. Mişcarea conservatoare sau această colecție de opinii poate să găzduiască o mare diversitate de puncte de vedere asupra multor subiecte, neexistând nici un Test Act[1], nici 39 de articole ale vreunui crez conservator.

În esență, persoana conservatoare este pur şi simplu oricine găseşte că lucrurile stabile sunt mai plăcute decât haosul şi noaptea primordială. (Deşi conservatorii ştiu, de la Burke, că „schimbarea sănătoasă este mijlocul supraviețuirii noastre“.) Continuitatea experienței istorice a unui popor, spun conservatorii, oferă politicii un ghid mult mai bun decât conceptele abstracte ale filozofilor de cafenea. Pe de altă parte, bineînțeles că

credința conservatoare înseamnă mai mult decât această atitudine generală.

Nu este posibil să se întocmească un catalog ordonat al convingerilor conservatoare; cu toate acestea, vă ofer, pe scurt, zece principii generale; cred că se poate spune cu siguranță că cei mai mulți dintre conservatori vor subscrie la cele mai multe dintre aceste reguli de conduită. În diversele ediții ale cărții mele *Gândirea conservatoare (The Conservative Mind)* am enumerat anumite canoane ale gândirii conservatoare – lista lor

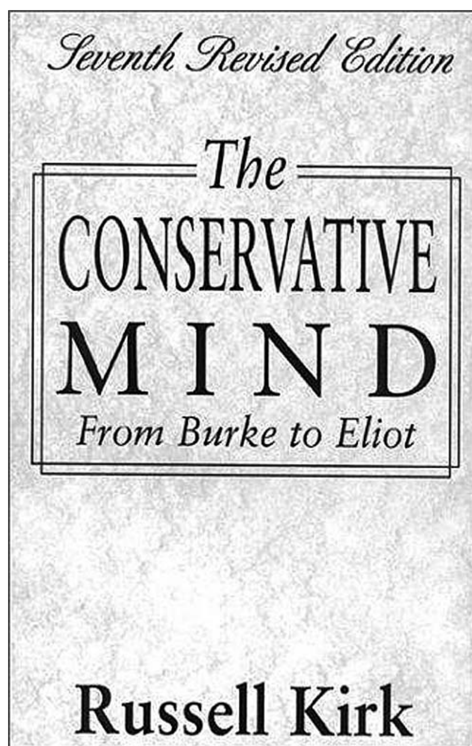
[1] (1) *Test Acts* au fost o serie de legi penale din Anglia care serveau ca un test religios pentru funcțiile publice şi impuneau diverse interdicții civile între romano-catolici şi nonconformiştii protestanți.

fiind diferită de la ediție la ediție; în cadrul antologiei mele *Carte conservatoare de buzunar (The Portable Conservative Reader)* dau unele variațiuni pe această temă. În cele de mai jos vă voi prezenta un rezumat al asumărilor conservatoare diferit oarecum de canoanele pe care le-am prezentat în cele două cărți ale mele. Pe scurt, varietatea de moduri în care vederile conservatoare își pot găsi expresia este ea însăşi dovada faptului că conservatorismul nu este fixat ideologic. Lucrurile pe care anumite principii conservatoare pun accentul într-o perioadă dată vor diferi funcție de circumstanțele şi necesitățile epocii rerspective. Cele zece articole de credință care urmează reflectă accentele pe care le pun conservatorii din America acestui moment.

În primul rând conservatorii cred că există o *ordine* morală de durată. Ordinea este făcută pentru om, şi omul este făcut pentru ea: natura umană este o constantă, şi adevărurile morale sunt permanente. Acest cuvânt ordine semnifică armonia. Există două feluri sau două tipuri de ordine: ordinea interioară a sufletului, şi ordinea exterioară a poporului. În urmă cu douăzeci şi cinci de secole, Platon a expus această doctrină, dar chiar şi celor educați din zilele noastre le vine greu să o înțeleagă. Problema ordinii a fost principala preocupare a conservatorilor chiar din momentul în care *conservator* a devenit un termen al politicii.

Lumea secolului nostru douăzeci a trecut prin experiența hidoaselor consecințe ale prăbuşirii încrederii într-o ordine morală. Asemănător atrocităților şi dezastrelor din Grecia secolului cinci înainte de Hristos, ruinele marilor națiuni din secolul nostru ne arată groapa în care au căzut societățile care au confundat egoismul isteț, sau comenzile sociale ingenioase, cu alternative atrăgătoare la învechita ordine morală.

Intelectualii liberali au spus despre conservatori că aceştia cred că toate problemele sociale, sunt în fond chestiuni de moralitate particulară. Înțeleasă aşa cum se cuvine, această afirmație este cu totul adevărată. O societate în care bărbații şi femeile sunt *conduşi de credința într-o ordine morală stabilă,* de un adânc simț al binelui şi răului, de convingerile personale despre dreptate şi onoare va fi o societate bună – indiferent de maşinăria politică pe care o va utiliza; în timp ce o societate în care bărbații şi femeile sunt, din punct de vedere moral, *în voia valurilor*, necunoscători ai normelor şi *concentrați mai ales asupra unor satisfacții ale poftelor,* va fi o societate rea – indiferent de câți oameni votează şi indiferent de cât de liberală poate să fie constituția ei oficială.

În al doilea rând, conservatorul rămâne credincios tradiției, convenției şi continuității. Este un vechi obicei care permite oamenilor să trăiască împreună în pace; distrugătorii de tradiție demolează mai mult decât ştiu sau decât doresc. Datorită convenției – un cuvânt de care s-a abuzat mult în ultima vreme – noi am reuşit să evităm interminabilele dispute despre drepturi şi datorii: legea la bază este o colecție de convenții. Continuitatea este mijlocul prin care se leagă o generație de alta; înseamnă la fel de mult pentru societate cât şi pentru persoană; fără ea viața ar fi fără sens. Dacă revoluțiile de succes au ras

vechile tradiții, vechile convenții luate în zeflemea și au spart continuitatea instituțiilor sociale – de ce, în prezent, ele descoperă necesitatea de a stabili tradiții și convenții noi și o nouă continuitate?; dar acest proces este dureros și încet; iar noua ordine socială care eventual răsare poate să fie cu mult inferioară vechii ordini pe care radicalii au răsturnat-o în zelul lor de a construi Paradisul pământesc.

În al treilea rând, conservatorii cred în ceea ce poate să fie numit principiul legii nescrise. Conservatorii simt că oamenii moderni sunt pitici cocoțați pe umerii unor uriași, capabili să vadă mai departe decât strămoșii lor numai datorită staturii impozante a celor care ne-au precedat în timp. De aceea, conservatorii pun extrem de des accentul pe importanța *legii nescrise* – adică, a lucrurilor stabilite ca urmare a unei utilizări imemoriale, astfel încât mintea omului să nu alerge în sens contrar. Există drepturi a căror ratificare de bază este vechimea lor – adesea, inclusiv drepturi la proprietate. În mod similar, moravurile noastre sunt în mare parte bazate pe cutumă. Conservatorii argumentează că este puțin probabil ca noi, cei moderni, să mai facem descoperiri de seamă în ceea ce privește morala sau politica sau gustul. Este periculos să cântărești orice apariție trecătoare pe baza judecății particulare și a rațiunii particulare. Individul este nesăbuit dar specia este înțeleaptă, a spus Burke. În politică am face bine să ne servim de precedent și precepte și chiar de prejudecată, pentru că misterioasa întrupare a rasei umane a dobândit o înțelepciune necrisă cu mult mai mai mare decât judecata particulară măruntă a oricăruia dintre oameni.

În al patrulea rând, conservatorii se lasă conduși de principiul prudenței. Burke este de aceeași părere cu Platon că, pentru omul de stat, prudența este șefă între virtuți. Fiecare măsură publică trebuie să fie judecată prin prisma probabilelor ei consecințe pe termen lung și nu numai după trecătoarele avantaje sau popularitate. Conservatorii spun despre liberali și despre radicali că sunt imprudenți: pentru că se aruncă asupra obiectivelor lor fără să acorde atenție riscurilor unor noi abuzuri mai rele decât relele pe care speră să le înlăture. După cum a spus John Randolph of Roanoke, Providența divină se mișcă încet, dar diavolul se grăbește întotdeauna. Societatea umană fiind complexă, remediile nu pot să fie simple, dacă vrem ca ele să fie și eficiente. Conservatorul declară că el acționează numai după suficientă reflecție, timp în care a cântărit cu grijă consecințele. Reformele bruște și necugetate sunt la fel de periculoase ca tăieturile chirurgicale bruște și necugetate.

În al cincilea rând, conservatorii sunt atenți la principiul varietății. Ei se simt legați de complexitatea proliferantă a instituțiilor sociale și modurilor de viață stabilite cu mult timp în urmă, atât de deosebite de uniformitatea îngustă și egalitarismul paralizant al sistemelor radicale. Pentru păstrarea unei diversități sănătoase în orice civilizație, trebuie să supraviețuiască ordine și clase, diferențe de condiție materială și multe alte feluri de inegalitate. Singurele forme adevărate de egalitate sunt egalitatea Judecății de Apoi și egalitatea în fața unui tribunal; toate celelalte încercări de nivelare trebuie să conducă, în cel mai bun caz, la stagnare socială. Societatea are nevoie de o conducere corectă și capabilă; și dacă diferențele naturale și instituționale sunt distruse, curând un tiran sau o ceată de mizeri oligarhi vor crea noi forme de inegalitate.

În al șaselea rând, conservatorii sunt temperați de principiul lor de imperfecțiune. Natura umană suferă în mod iremediabil din cauza unor greșeli grave, conservatorii știu acest lucru. Omul fiind imperfect, niciodată nu va putea fi creată o ordine socială perfectă. Din cauza neliniștii omenești, omenirea s-ar revolta împotriva oricărei dominări utopice și ar izbucni din nou într-o nemulțumire violentă – sau altfel va muri de plictiseală. A urmări Utopia este tot una cu a sfârși într-un dezastru, spun conservatorii: noi nu suntem făcuți pentru lucruri perfecte. Tot ceea ce putem aștepta în mod rezonabil este o ordine suportabilă, o societate echitabilă și liberă, în care vor continua să se ascundă unele rele, nedreptăți și suferințe. Prin atenția potrivită acordată reformelor prudente, noi putem păstra și îmbunătăți această ordine suportabilă. Dar dacă vechile instituții și garanțiile morale ale unei nați-

uni sunt neglijate, atunci impulsul anarhic din umanitate se dezlănţuie: „ceremonia inocenţei este stricată“. Ideologii care promit perfecţiunea omului şi a societăţii au transformat o mare parte a lumii secolului douăzeci într-un iad pământean.

În al şaptelea rând, conservatorii sunt convinşi că libertatea şi proprietatea sunt strâns legate. Separă proprietatea de posesia privată şi Leviatanul va deveni stăpân peste toate. Pe fundamentul proprietăţii private s-au construit mari civilizaţii. Cu cât este mai răspândită posesiunea proprietăţii private, cu atât mai stabil şi productiv este poporul. Conservatorii susţin că nivelarea economică nu înseamnă progres economic. A primi şi a cheltui nu sunt idealurile supreme ale existenţei umane; dar o bază economică solidă pentru persoană, pentru familie şi pentru popor este mult de dorit.

Sir Henry Maine, în a sa *Comunităţile săteşti*, pune cu tărie cazul proprietăţii private ca deosebită de proprietatea colectivă: „Nimeni nu are libertatea de a ataca mai multe prorietăţi şi în acelaşi timp să afirme că pune preţ pe civilizaţie. Istoriile celor două nu pot să fie desfăcute una de cealaltă“. Pentru că instituţia mai multor proprietăţi – adică, proprietatea privată – a fost un instrument puternic în a-i învăţa pe bărbaţi şi pe femei responsabilitatea, în a le furniza motive de integritate, de a susţine cultura generală, de a ridica omenirea deasupra nivelului unei simple corvoade, de a asigura tihna de a gândi şi libertatea de a acţiona. De a fi în stare a reţine fructele muncii tale; de a fi capabil să vezi munca ta făcută permanent; pentru a putea să-ţi laşi moştenire proprietatea urmaşilor tăi; de a fi capabil de ridicare de la starea chinuitoarei sărăcii la siguranţa împlinirii de durată; de a avea ceva care este cu adevărat al tău – acestea sunt avantaje greu de negat. Conservatorul recunoaşte că posesia proprietăţii îi stabileşte posesorului anumite îndatoriri; el acceptă aceste obligaţii morale şi juridice cu seninătate.

În al optulea rând, conservatorii încurajează comunitatea voluntară, în aceeaşi măsură în care se opun colectivismului involuntar. Deşi americanii au fost dintotdeauna puternic ataşaţi de sfera individualităţii şi de drepturile particulare, ei au fost de asemenea un popor care s-a făcut remarcat datorită unui de succes spirit al comunităţii. În cadrul unei comunităţi autentice, deciziile care afectează cel mai mult vieţile cetăţenilor sunt luate local şi în mod voluntar. Unele dintre aceste funcţii sunt îndeplinite de corpurile politice locale, altele de către asociaţii private: atât timp cât sunt păstrate local şi sunt marcate de acordul general al celor care sunt afectaţi, ele constituie comunitatea sănătoasă. Dar atunci când aceste funcţii trec din lipsă sau prin uzurpare către autoritatea centralizată, atunci comunitatea este într-un pericol serios. Tot ceea ce este benefic şi prudent în democraţia modernă este făcut posibil prin voinţa de cooperare.

O naţiune nu e mai puternică decât numeroasele mici comunităţi din care este ea compusă. O administraţie centrală sau un corp de manageri selecţi şi de funcţionari publici, oricât de bine intenţionaţi şi de competenţi, nu poate să confere dreptate şi prosperitate şi linişte unei mase de bărbaţi şi femei privaţi de vechile lor responsabilităţi. Acest experiment a fost făcut în trecut; şi a fost dezastruos. Îndeplinirea datoriilor noastre în comunitate este aceea care ne învaţă prudenţa şi eficienţa şi dragostea pentru aproapele.

În al nouălea rând, conservatorul percepe necesitatea pentru limitări prudente ale puterii şi ale pasiunilor umane. Politic vorbind, puterea este capacitatea cuiva de a face ce doreşte, fără a ţine seama de dorinţele semenilor. Un stat în care un individ sau un mic grup este capabil să domine voinţele semenilor lor fără oprelişti este un stat despotic, indiferent dacă se numeşte monarhic sau aristocratic sau democratic. Atunci când fiecare pretinde că este o putere prin el însuşi, societatea se prăbuşeşte în anarhie. Anarhia nu durează niciodată prea mult, ea fiind de nesuportat pentru toată lumea, şi contrară realităţii de netăgăduit că unele persoane sunt mai puternice şi mai deştepte decât vecinii lor. Anarhiei îi succede tirania sau oligarhia, în cadrul cărora puterea este monopolizată de câţiva.

Conservatorul se străduieşte deci să limiteze şi să echilibreze puterea politică astfel încât să nu se ajungă la tiranie sau la anarhie. În fiecare

epocă, cu toate acestea, bărbaţi şi femei sunt tentaţi să renunţe la limitările impuse puterii de dragul unor avantaje temporare fanteziste. Caracteristic pentru radical este că acesta gândeşte despre putere ca fiind o forţă pentru bine – atât timp cât puterea se află în mâinile sale. În numele libertăţii, revoluţionarii francezi şi ruşi au abolit vechile limitări impuse puterii; dar puterea nu poate fi abolită, ea ajunge întotdeauna în mâinile cuiva. Acea putere pe care revoluţionarii o credeau opresivă în mâinile vechiului regim a devenit de multe ori mai tiranică în mâinile noilor stăpâni radicali ai statului.

Cunoscând natura umană ca un amestec de bine şi rău, conservatorul nu s-a încrezut numai în bunăvoinţă. Restricţii constituţionale, verificări şi echilibrări politice, aplicarea adecvată a legilor, vechea ţesătură complicată de restricţii ale voinţei şi poftei – acestea sunt instrumentele pe care conservatorul le aprobă pentru libertate şi ordine. O guvernare legitimă menţine o tensiune sănătoasă între pretenţiile de autoritate şi cele de libertate.

În al zecelea rând, gândirea conservatoare înţelege că permanenţa şi schimbarea trebuie să fie recunoscute şi reconciliate într-o societate viguroasă. Conservatorul nu se opune îmbunătăţirii sociale, deşi el se îndoieşte de existenţa unei astfel de forţe precum misticul Progres, cu *P* mare, care lucrează în lume. Atunci când o societate progresează în anumite privinţe, de obicei este în declin în alte privinţe. Conservatorul ştie că orice societate sănătoasă este influenţată de două forţe, pe care Samuel Taylor Coleridge le-a denumit Permanenţa şi Înaintarea. Permanenţa unei societăţi este formată din acele interese durabile şi din acele convingeri care ne asigură stabilitatea şi continuitatea; fără acea Permanenţă izvoarele de mare adâncime sunt distruse, societatea alunecând în anarhie. Înaintarea este într-o societate acel spirit şi acel corp de talente care ne împing către reformă prudentă şi îmbunătăţire; fără acea Înaintare, un popor stă pe loc.

Deci, conservatorul inteligent se străduieşte să reconcilieze revendicările de Permanenţă şi revendicările de Înaintare. El crede că liberalul şi radicalul, orbi la pretenţiile corecte ale Permanenţei, ar pune în pericol moştenirea care ne-a fost lăsată, într-o strădanie de a ne grăbi către un dubios paradis terestru. Pe scurt, *conservatorul favorizează progresul rezonabil şi temperat;* el se opune cultului Progresului, ai cărui votanţi cred că orice este nou este în mod necesar şi superior tuturor celor vechi.

Schimbarea este esenţială corpului social, crede conservatorul, în aceeaşi măsură în care este necesară corpului uman. Un corp care a încetat să se reînoiască începe să moară. Dar dacă acel corp este unul puternic, schimbarea trebuie să aibă loc de o manieră regulată, în armonie cu forma şi natura acelui corp; altfel schimbările pot să producă o creştere monstruoasă, un cancer, care-şi devorează gazda. Conservatorul are grijă ca nimic în societate să nu fie în întregime vechi, şi ca nimic să nu fie niciodată în întregime nou. Acesta este mijlocul conservării unei naţiuni, tot astfel cum este mijlocul pentru conservarea unui organism viu. De cât de multă schimbare are nevoie o societate şi de ce fel de schimbare, acestea depind de circumstanţele unei vârste şi unei naţiuni.

Acestea sunt deci cele zece principii care s-au afirmat pe larg pe durata celor două secole de gândire modernă conservatoare. Şi alte principii de egală importanţă ar fi putut fi discutate aici: cum înţelege conservatorul dreptatea, ar fi unul, sau ideile conservatoare asupra educaţiei. Dar cum timpul trece, astfel de subiecte sunt nevoit să le las cercetării dumneavoastră personale.

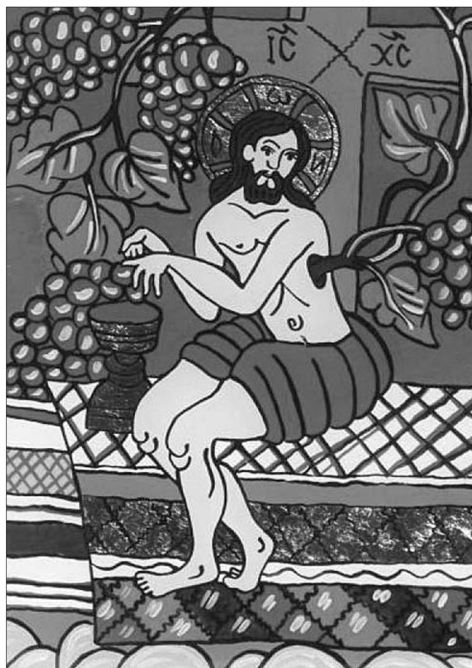
Marea linie de demarcaţie din politica modernă, pe care obişnuia să o indice Eric Veogelin, nu este aceea dintre liberali, de o parte, şi totalitari, de cealaltă. De-o parte a liniei se găsesc toţi acei bărbaţi şi toate acele femei care îşi imaginează că ordinea temporală este singura ordine. Şi că nevoile materiale sunt singurele lor nevoi, şi că pot să facă ce vor cu patrimoniul uman. De cealaltă parte a acestei linii se găsesc toate acele persoane care recunosc o ordine morală durabilă în univers, o natură umană constantă şi datorii înalte faţă de ordinea spirituală şi de ordinea temporală.

Traducere de **Paul Ghiţiu**

Poezia Euharistică

Prof. Dr. Const. Miu

Viața mistică este esențialmente viață întru Cristos, căci idealul omului religios este de *a trăi în sacru.*[1] Iubirea mistică (în fond, comuniunea sacrului cu profanul – ca încununare a idealului credinciosului) este înțeleasă în relație directă cu Sf. Taină a Euharistiei. Aceasta „este cea mai însemnată dintre toate Tainele, deoarece, în timp ce prin celelalte Taine creştinul primeşte numai harul divin, prin Sf. Euharistie el se împărtăşeşte cu însuşi izvorul divin."[2] *În Sf. Scriptură*, aceasta se află în strânsă legătură cu viața veşnică întru Cristos (cf. *Sf. Evanghelie după Ioan*, 6:53). „După cum se vede – scrie teologul Nicolae Arseniev –, o nouă viață începe, o viață hrănită prin primirea Domnului în darurile euharistice, iar în acelaşi timp, trupul este transfigurat, prin germenele slavei şi al vieții veşnice." [3]

O astfel de transfigurare a vieții credinciosului o putem sesiza în poezia religioasă a lui Şt. Aug. Doinaş, V. Voiculescu şi Daniel Turcea. Psalmistul lui Doinaş înțelege că iluminarea (ca treaptă a vieții spirituale) apare după primirea Sf. Euharistii, ca imagine transfigurată a inhabitării sacrului în profan: „Dar eu, cel care am primit în gură/ divinul trup şi sânge, îți fac templu/ din însuşi corpul meu, într-o logodnă/ a harului, ce n-are-asemănare:/ mă simt iluminat – pe dinăuntru.// De ce să te mai caut? Eşti în mine." („Psalmul XVIII", vol. *Psalmi*). *Logodna contemplației noetice*[4] este inerentă transfigurării spirituale. Ea transpare din strofa a doua a poeziei lui Voiculescu, „Împărtăşirea" (vol. *Gânduri albe*): „Am gustat un strop din strălucitul sânge/ Mările luminii s-au vărsat în mine,/ Inima le-ncape şi nu mă mai strânge./ Simt că sunt un soare ce nu se mai stinge/ Dănțuind în cosmos, Doamne-n drum spre Tine." De observat că transfigurarea mistică este pusă în lumină de către poetul isihast cu ajutorul uni procedeu artistic, în egală măsură *litotă şi sinecdocă* („un strop"), al *metaforei hiperbolizante* („mările luminii"), precum şi cu cel al *metaforei* („[sunt] un soare"). Strofa este centrată pe puterea de transfigurare pe care o are „strălucitul sânge". Comunicarea între sacru şi profan trebuie corelată cu versetul 54, capitolul 6 din *Sf. Evanghelie după Ioan*: „Cel care mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu (în Sf. Împărtăşanie – n.n.) are viață veşnică." Se pot sesiza, de asemenea, două momente aflate în corelație cu Sf. Euharistie: cel *al Împărtăşirii* (deja încheiat, semnificative, în acest sens, fiind verbele la perfect compus din primele două versuri ale strofei mai

[1] Mircea Eliade, Sacrul şi profanul, Editura Humanitas, 1995, p. 27.

[2] Pr. Prof. Dr. Isidor Tudoran şi Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgrean, Teologia dogmatică, Editura Institutului biblic şi de Misiune al BOR, Bucureşti, 1991, p. 238.

[3] Nicolae Arseniev, Mistica şi Biserica Ortodoxă, Editura Iri, Bucureşti, 1994, p. 164.

[4] Cf. Valeriu Anania, Din spumele mării, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995, p. 166.

sus citate: „am gustat“, „s-au revărsat“); cel *al transfigurării* (consecința Împărtășirii, ca acțiune durativă, elocvente fiind verbele la indicativ prezent: „încape“, „nu mă mai strânge“, „simt“, „sunt un soare“, „nu se mai stinge“, şi, respectiv, la gerunziu: „dănțuind“. Cele două momente menționate reliefează *transfigurarea şi hristificarea credinciosului*.[5]

Un asemenea proces de transfigurare îl putem detecta din partea a VIII-a a poeziei lui Daniel Turcea „Iubirea împărătească“, în care poetul aduce în prim plan ideea că Mântuitorul se dăruie cu Iubire fiecăruia, prin Sf. Euharistie: „Iubirea/ în pâine şi vin prefăcută// deasupra cuvintelor/ peste vuietul de aripi// în cuib de rouă/ nemărginitul Soare// gustând din focul negustat// (...) Iubire, numai Tu, tămăduind, rămâi aproape/(...) cu Tine sunt, ca-n mine să nu mori.“ În acest punct, poetul se apropie de concepția Sf. Simeon Noul Teolog, cu privire la mistica luminii: „Am cunoscut că Te am în chip conştient în mine însumi (...) Comoara însăşi a mai spus: Eu sunt Învierea şi Viața (...) Eu sunt izvorul luminos al râului cu apă nemuritoare în care, nu după moarte, ci în tot ceasul, cei ce Mă iubesc din tot sufletul lor se spală în apa ce se scurge din Mine şi îşi curăță trupul şi sufletul de orice pată, iar apoi strălucesc ca o făclie şi ca o rază de soare.“ [6] Această *lumină curată*, de care vorbeşte cuviosul Părinte, nu este oare „conştiința“ unei întâlniri cu Cristos, în sensul prezenței Sale în inima credinciosului? Şi a ceasta pentru că „lumina dumnezeiască – precizează Sf. Grigore Palama – e spirituală şi interioară.“[7] Conştient de puterea de transfigurare a *Iubirii-Lumină*, poetul exclamă în poezia „Suferința“: „atâta revărsare a Iubirii/ se poate trăi şi nu descrie.“ Versurile acestea ilustrează metaforic vorbele Sf. Ap. Pavel, care declara în *Epistola către Galateni* (3:20): *„Nu mai trăiesc eu, ci Cristos trăieşte în mine.“*

[5] Cf. Panayotis Nellas, Omul – animal îndumnezeit, Editura Deisis, Sibiu, 1994, p. 90.
[6] Apud T. Spildik S.J., Spiritualitatea Răsăritului Creştin, (vol. II), Editura Deisis, Sibiu, 1998, p. 249.
[7] Ibidem, p. 340.

Ortodoxie şi filantropie

Cei care vorbesc de o criză de identitate prin care trece acum Ortodoxia şi văd Legea privind parteneriatul dintre Stat şi Culte mai degrabă ca pe un ajutor social pe care îl dă Statul Bisericii şi ca pe o mită electorală, ca pe o seducție politică din partea puterii, şi nicidecum ca pe reînnodarea şi continuarea unei vechi tradiții filantropice a BOR, nu cunosc absolut nimic din istoria şi tradiția diaconal-filantropică a Ortodoxiei.
Aceştia inventează pericole imaginare: că Legea ar produce mai degrabă o clientelă socială, cu scop electoral, şi un nou grup de birocrați eclesiali, care să vâneze fonduri europene sau guvernamentale, şi că Biserica ar intra într-o competiție socială nefirească [1]

Pr. Dr. Mihai Valică

În primul rând, Statul nu face Bisericii nici o favoare, nici un hatâr sau privilegiu, întrucât banii alocați pentru proiectele sociale sunt banii contribuabililor, care 87% sunt ortodocşi, ci invită, civilizat şi democartic, ca Biserica să ia parte la viața credincioşilor ei *şi* din perspectivă socială.

Problema începe din momentul când acest parteneriat va fi încheiat cu Statul: condițiile impuse de Stat, normele de aplicare, criteriile de competiție şi apoi implementarea lui în cadrul moralei creştine.

În principiu, cred că inițiativa acestui proiect este bună. Astfel de parteneriate funcționează şi în alte State. Apoi se recunoaşte oficial principiul subsidiarității, referitor la activitatea cultelor religioase din România, şi că rolul lor este benefic şi necesar într-o democrație.

Filantropia ortodoxă românească, între tradiție și parteneriat social

Faptul că BOR nu are fonduri proprii suficiente, cum au celelalte culte din România şi din lume, deoarece a fost deposedată de patrimoniul ei în perioada comunistă, este o altă problemă. Dacă Statul vrea ca şi BOR să fie considerată partener egal, cu maximă eficiență şi de perspectivă, atunci cred că soluția ar fi ca Statul să retrocedeze BOR tot ce i s-a confiscat în timp. În aceste condiții, se poate spune, pe drept cuvânt, că este vorba de un parteneriat onest şi nu de unul de vasalitate, cum pare a fi, după cum spun unii, mai atenți în detalii. Însă până la această perspectivă, sper că Biserica a acceptat din motive hristice parteneriatul propus şi nicidecum din alte motive, pecuniare sau de imagine.

Hristos, Cel Care a spus că „atunci când faci milostenie să nu ştie stânga ce face dreapta“ [2], tot El ne spune că „aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, aşa încât să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri“ [3]. Iată misiunea şi scopul hristic la filantropiei în Ortodoxie!

Atunci când nu se urmăreşte prin acest parteneriat, sau în general prin activitatea diaconal-filantropică a Bisericii, *slăvirea lui Dumnezeu Tatăl din ceruri,* se poate uşor derapa în jocuri de culise cu iz social-politic-umanitar şi deturna astfel scopul soteriologic al filantropiei creştine ortodoxe.

Din acest punct de vedere, se impune ca parteneriatul cu Statul să fie negociat şi semnat

[1] Vezi http://www.hotnews.ro/stiri-esential-8389755-video-ong-urile-din-domeniul-asistentei-sociale-cer-presedintelui-retrimita-legea-parteneriatului-stat-biserica-parlament-legea-este-mita-electorala.htm.

[2] Vezi *Matei* 6, 3.

[3] *Matei* 5, 16.

în limitele moralei şi dogmei creştine ortodoxe şi nu strict pe principii de politică socială, europeană, mondială sau umanitară.

Pentru Stat aceasta nu trebuie să reprezinte o condiție pusă de BOR, ci o garanție morală în plus că parteneriatul va fi o victorie, întrucât motivația Bisericii este una hristică, deci perenă, ceea ce-i dă un caracter stabil şi de perspectivă. Astfel, se evită secularizarea actului filantropic, aşa cum s-a întâmplat, pe alocuri, în unele confesiuni creştine din Vest [4].

Fără componența şi motivația hristică, Biserica ar putea deveni doar un angajat şi prestator de servicii sociale al Statului.

Ca şi creştini, nu putem ignora societatea sau lumea în care trăim şi să stăm numai în „turnul de fildeş al spațiului liturgic", ci datoria noastră este să „exorcizăm" ceea ce este rău în lume şi să „reîncreştinăm", adică să dăm sens hristic, la ceea ce are valoare socială, culturală, ştiințifică, civică, politică, economică etc., întrucât viața fiecăruia influențează viața tuturor, iar viața eclesială filantropică bine organizată, din punct de vedere diaconal, trebuie să transforme „socialul" în Biserică şi nu invers.

În acest sens, este nevoie de o Filantropie viabilă, misionară, neprozelită, practică şi nu privită doar ca o acțiune caritabilă pentru societate, separată de cea a Bisericii, ci privită ca activitate firească de purtare de grijă a „socialului" în cadrul Bisericii, contribuind astfel ca socialul să nu cadă liber spre secularism, ci să fie mețінut în Trupul Tainic al lui Hristos cu valoare eshatologică şi mântuitoare [5].

Vremurile bune ne fură uşor, ne ucid dulce, momindu-ne cu fel de fel de iluzii pe căi tot mai îndepărtate de Cine este Dumnezeu slăvit în

Treime şi de cine suntem noi destinați să fim. Aceasta nu înseamnă că trebuie să fugim de bunăstare şi protecție socială sau eclesială în brațele sărăciei, ci să fugim de ispita de a transforma Ortopraxia [6] doar în activism social bazat exclusiv pe criterii sociale „pentru binele comun" [7] sau generat de complexe nejustificate de inferioritate sau concurență confesională în exercitarea actului filantropic.

Pentru a evita aceste capcane, Biserica trebuie să rămână permanent în legătură cu harul dumnezeiesc, ca prioritate absolută, însă la fel de important este să nu piardă contactul cu lumea în care trăieşte, la toate nivelurile societății.

[4] Vezi pe larg Pr. Dr. Mihai Valică, *Eine heutige Philanthropiewissenschaft und Diakonietheologie im Kontext der Orthodoxen Lehre und der Tradition der Rumänisch-Orthodoxen Kirche*, Ph.D. defence, Christiana Publishing House, Bucureşti, 2008, pp. 343-347; 412-422. *The paper has also been translated into German and is available in PDF format on the Universitätsbibliothek Freiburg* website, at: http://www.freidok.uni-freiburg.de/volltexte/5713/. .

[5] Vezi pe larg Pr. Dr. Mihai Valică, Prof. Dr. Univ. Pavel Chirilă, Drd. Andreea Băndoiu, Drd. Cristian George Popescu, *Teologia socială*, Ed. Christiana, Bucureşti, 2007, pp. 54-55.

[6] Adică fapta cea bună şi dreaptă, care aduce mântuire din credința cea dreaptă – Ortodoxia.

[7] Vezi pe larg comentariile: http://www.hotnews.ro/stiri-esential-8395490-fundatia-crestin-democrata-condusa-teodor-baconschi-dupa-50-ani-ideologizare-atee-societatea-romaneasca-descopera-contributia-bisericii-binele-comun-prin-parteneriatul-stat-biserica.htm.

Sinodalitate şi Subsidiaritate

Pentru a păstra această ordine, prioritate şi echilibru, ea trebuie să misioneze în domeniul social în subsidiar [8] şi să nu fie privită ca o substituire a Statului, sau să nu se substituie Statului, nici să fie considerată ca o prestatoare de servicii sociale în locul acestuia. J. Moltmann spune în acest sens: „Gândirea noastră [în Vest] e deja aşa de operaţionalizată, încât adevărul noi de fapt îl căutăm şi-l cunoaştem încă numai din practică. Noi suntem tentaţi să facem un «program» din fiecare speranţă a credinţei. Ceea ce nu devine faptă nu are valoare“ [9]. În schimb, în Ortodoxie dinamica vieţii şi a firescului are întâietate în faţa tuturor raţionalizărilor şi reglementărilor [10].

Altfel spus, Biserica nu trebuie să cadă sau să se prăbuşească într-un activism social, aşa cum au căzut unele Biserici din Occident, care au redus sensul lor doar la slujirea socială, formulând sintagma: „O biserică, dacă nu slujeşte [social – n. mea], nu slujeşte la nimic“ *(Eine Kirche, die nicht dient, dient zu nischts)*, ci ea trebuie să se ocupe prioritar cu obligaţiile spirituale şi abia apoi cu cele social-diaconal-filantropice, însă cu motivaţie hristică, adică în numele lui Iisus Hristos şi al Bisericii Sale, sub îndrumarea şi cu binecuvântarea Sfântului Sinod al Bisericii locale.

Dimensiunea harică dată prin succesiunea apostolică, cea istorică, împreună cu experienţa Bisericii în slujirea aproapelui dau actului diaconal-filantropic consistenţă şi sens, întrucât curge din izvorul cel inepuizabil al Duhului Sfânt [11]. În acest sens spune Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, Bartholomeu I: „În Ortodoxie este de neimaginat Filantropia fără Sinodalitate, precum şi Subsidiaritate [12] fără Sinodalitate“ [13].

Ortodoxia înţelege prin subsidiaritate propria responsabilitate şi iniţiativă în viaţa socială, pe care o consideră parte integrantă din Trupul Tainic al lui Hristos [14], însă acordă prioritate mis-

[8] Până nu demult, principiul subsidiarităţii era considerat ca o „specialitate“ a învăţăturii sociale a Bisericii Catolice. Având în vedere eficienţa acestui principiu, de altfel vechi ca şi Biserica creştină, s-a propus la „Conferinţa Europeană Regională“ din 1989 (Bruxelles) ca „subsidiaritatea şi federalismul să fie principiile de bază ale arhitecturii Europei comunitare“ (*Subsidiarität und Föderalismus müssen die Architekturprinzipien der Gemeinschaft sein*). Vezi A. Anzenbacher, Christliche Sozialethik, Paderborn-München-Wien-Zürich, 1998, pp. 210-224. Şi mai tare a fost pus accentul pe principiul subsidiarităţii la Maastricht, în 1992, privind „contractul cu Uniunea Europeană“ (*Vertrag über die Europäische Union*). În fond, „acest principiu este totuşi, după conţinut, la fel de vechi ca şi tradiţia creştină“ (*ist dieses Prinzip dem Inhalt nach doch uralte christliche Tradition*), crede J. Höffner (în *Christliche Gesellschaftslehre*, Münster, 1962, p. 50).

[9] J. Moltmann, „Welche Einheit? Der Dialog zwischen den Traditionen des Ostens und des Westens“, în *Ökumenische Rundschau*, 26 (1977), p. 289.

[10] Vezi pe larg *Teologia socială*, ed. cit., p. 54.

[11] *Ibidem*, p. 56.

[12] Formularea principiului se găseşte în enciclica papală *Quadragesimo anno* (1931, n. 79-80). Principiul se bazează atât pe libertatea şi demnitatea omului, ca persoană, cât şi pe structura şi particularitatea psihologică şi socială a comunităţilor umane mici, care, se ştie, se organizează mult mai uşor şi cunosc direct nevoile lor. Acestora le revin obligaţiile şi drepturile de a acţiona şi a avea iniţiativa în nume propriu, pentru binele comun, întrucât instituţiile responsabile cu binele comunitar nu pot acoperi şi împlini pe deplin domeniul imens al vieţii sociale. Însă pentru ca omul să poată ajunge în această ideală situaţie, menţionează principiul subsidiarităţii, trebuie ca omului să-i fie apărată propria existenţă şi propria-i viaţă, atât la nivel individual, cât şi la nivelul comunităţilor umane mici (de ex. familia) şi să fie apărat de deciziile, nu de puţine ori abuzive, ale structurilor sociale locale sau centrale, supradimensionate. Deci principiul delimitează independenţa totală a instituţiilor de stat sau private în domeniul vieţii umane, în favoarea libertăţii şi demnităţii individului şi comunităţilor umane mici. Omul, pentru a putea acţiona în subsidiar pentru binele comun, deci ajutorul „de jos în sus“, are nevoie mai întâi de „ajutorul de sus în jos“ (*Hilfe von oben nach unten*), din partea instituţiilor statului abilitate. Vezi J. Höffner, *op. cit.*, pp. 49-50; A. Rauscher, *Katholische Soziallehre heute*, Koblenz, 1977, pp. 154-158.

[13] *Cf.* Vera Maria Neagu, în *Viaţa Cultelor. Buletin săptămânal de informare religioasă*, an XIII, nr. 594, din 17 martie 2005, informarea nr. 6: „Diaconia în România astăzi, o provocare pentru Biserică şi Societate“ (Sighişoara, 10-12 martie 2005).

[14] Vezi *Efeseni* 5, 23: *.. precum şi Hristos este cap Bisericii, trupul Său, al cărei mântuitor şi este.*

iunii spirituale, fără să neglijeze sau să nu acorde suficientă importanță misiunii sociale.

Deci, în relație cu Statul sau cu „societatea civilă“, Biserica lucrează conform principiului subsidiarității, însă raportată la misiunea ei firească față de lume; ***ea slujeşte nu în mod subsidiar sau secundar, ci prioritar şi direct din porunca lui Hristos*** [15].

În acest context, Biserica susține, încurajează şi binecuvintează acțiunile venite „de jos în sus şi de sus în jos“, adică atât cele individuale, cât şi cele comunitare, civile, politice sau administrativ-statale, cum este şi parteneriatul propus recent Bisericii, adică nu numai cele inițiate direct de Sf. Sinod prin Biserică.

Biserica Ortodoxă fundamentează libertatea, demnitatea, drepturile şi obligațiile persoanei umane pe baza revelației divine privind ființa umană, care este „chip şi asemănare a lui Dumnezeu“, pentru a motiva implicarea la nivel eclesial sau social a omului.

În acest sens, persoana umană are prioritate în fața oricărei instituții din lume. Deci, prioritar este *omul*, ca *persoană*, iar pe plan secundar – sau în subsidiar – sunt instituțiile [16].

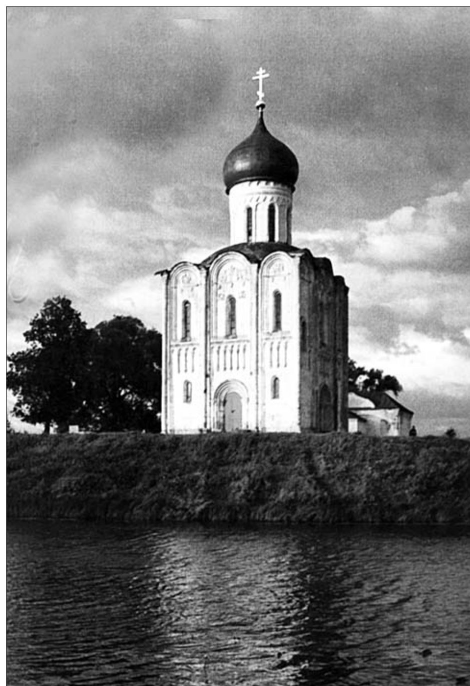
Creștinul între istorie, „persecuția“ bunăstării și mondializare

Este cunoscut faptul că perioadele de persecutie şi prigoană sunt cele în care cunoaştem cel mai profund teama, durerea, nesiguranța şi nedreptatea, dar şi fericirea interioară pe măsură, dată de harul lui Dumnezeu [17]. Istoria ne arată că în vremurile (g)rele au fost pentru Biserică perioadele cu cea mai intensă creştere a solidarității creştine şi de rodire duhovnicească, numite chiar secole de aur ale Creştinismului.

Există un har peste har al vremurilor (g)rele, pe care Dumnezeul îl rânduieşte celor aleşi. În vremuri de prigoană, lipsă şi persecuție, definindu-te prin opoziție cu ceea ce este în afară, ajungi mai puternic pe dinăuntru, prin harul, împreună-lucrarea cu Dumnezeu şi alegerea făcută de tine pentru Dumnezeu şi pentru slujirea aproapelui prin filantropie.

Acestea sunt vremurile pe care le-au trait mulți martiri, începând cu primul martir, Sf. Arhidiacon Ştefan. El a făcut alegerea să-şi dea viața pentru Cel Care l-a iubit întâi, după ce a slujit la mese celor săraci. În timp ce era ucis cu pietre, biruitorul şi nu victima, Sf. Şefan, vede cerurile deschise şi pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl. Tot cerul se bucură pentru Sf. Ştefan, care vine *acasă*, şi-i iese în întampinare. Iată răsplata mărturisirii până la capăt şi a slujirii celor în nevoi!

Creştinii Bisericii din primele veacuri nu aveau nici unul dintre avantajele pe care le avem noi astăzi: majoritate numerică considerabilă,

credibilitate morală, parteneriat social cu Statul, infrastructură organizatorică în tot spațiul teritoriului canonic, Biserici frumoase şi bunăstare materială, creştini generoşi şi cu dare de mână, şi alte avantaje sociale, politice şi administrative cu

15 Vezi *Matei* 28, 19-20.
16 Vezi pe larg *Teologia socială*, ed. cit., p. 57.
17 Vezi *Matei* 5, 11-12.

care se laudă mulţi dintre creştinii Bisericii de azi. Nu este nimic rău în aceste mari împliniri, obţinute cu multă trudă şi sacrificiu, de-a lungul multor secole, însă cu ce preţ au fost realizate?

Cîtă prăpastie morală sau compromis s-a aşezat, de-a lungul istoriei, între Legea lui Dumnezeu şi Creştinismul de azi, care, din dorinţa de a-şi păstra sau adăuga privilegii, a preferat colaborarea cu orice preţ, în locul confruntării sau sancţiunii morale, cu puterea seculară?

Evident, în comparaţie cu creştinii de astăzi, situaţia creştinilor din primele veacuri era diametral opusă: creştinii din vechime aveau un „cazier încărcat" şi nu ştiu dacă s-ar „descurca" cu bine astăzi, în eventualitatea că ar dori să intre în bisericile noastre, să le păstorească sau să le conducă administrativ sau filantropic, întrucât cred că unele sunt hipercentrate managerial şi eclesial pe un tip catolic şi protestant, care aduce un iz de biserică dez-duhovnicită, „spălăcită" spiritual; unele orientate exagerat spre lucrarea Martei[18], adică spre acele acţiuni de caritate şi de poliţie socială, fundamentate pe temei biblic în morala evanghelică[19], dar în cadrul socialului, şi nu socialul gândit în cadul Evangheliei, care presupune Ortopraxia[20] cu scop soteriologic şi nu numai etic sau social-creştin, cum întâlnim la unele confesiuni creştine[21].

Există o tendinţă de organizare „euroatlantică" a Bisericii creştine şi a tuturor religiilor, în contextul globalizării, din partea unor organisme transnaţionale[22], doar pe principii sociale şi culturale.

Am convingerea că BOR va adăuga la aceste principii secularisté şi motivaţia hristică, întrucît creştinii au nevoie de duhovnici şi preoţi devotaţi pe probleme pastorale, orientate spre îndumnezeirea omului, şi nu au nevoie neapărat de preoţi pe post de directori generali, preocupaţi doar de bunăstarea credincioşilor pe principii de politici sociale şi utilitariste!

Creştinii trebuie să se folosească de conjunctura internaţională favorabilă actului filantropic şi de solidaritate cu toţi oamenii. Ne amintim că înaintaşii noştri nu au avut o asemenea şansă, ci de partea celor din vechime era doar persecuţia şi dispreţul autorităţilor. Erau consideraţi proscrişi, neînvăţaţi, eretici, un fel de paria şi un pericol pentru societate! Şi aceasta avea să fie o realitate prezentă şi continuă a

[18] Vezi *Luca* 10, 38-42.

[19] Primatul moralei ne ţine în graniţele Vechiului Testament sau ale eticii sociale şi nu în Legea harului şi a iubirii Noului Testament.

[20] Vezi mai sus, nota 6.

[21] Deci nu crestinismul trebuie gândit în cadrul socialului, ci invers, fără ca socialul sau politicul să se simtă îngrădit sau frustrat. Rolul Bisericii nu este de a se opune politicului, ci are chemarea de a „spiritualiza" politica şi actul administrativ şi nu de a politiza Biserica. Prin urmare, nu există o politică creştină propriu-zisă, ci oameni creştini care fac politică. Acestora, Biserica le este datoare moral să le arate care sunt exigenţele şi principiile moralei creştine necesare a fi respectate în viaţa şi atitudinea politică şi nu să preia obligaţiile sociale sau administrative ale statului. Doar sub aceste principii pastoral-morale devine politica suportabilă şi nicidecum o soluţie definitivă, ci provizorie, întrucât valorile acestei lumi oferă prea puţină motivaţie în raport cu aspiraţia finală a creştinului - îndumnezeirea (*theosis*).

[22] Vezi Tratatul de la Lisabona, secţiunea rolul cultelor în cadrul UE. Bisericile devin partenere oficiale de dialog cu UE. Ziua de 1 decembrie marchează intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona. Pe lângă reforma Instituţiilor din cadrul Uniunii Europene (UE), Tratatul introduce în dreptul primar al UE un articol de o importanţă deosebită pentru Biserici. Prin articolul 17 al Tratatului asupra funcţionării UE, aceasta recunoaşte identitatea şi contribuţia specifică a Bisericilor şi începe cu ele, pe această bază, un dialog „deschis, transparent şi constant" (articolul 17 al Tratatului despre funcţionarea Uniunii Europene). În virtutea acestui articol, Bisericile şi Comunităţile religioase vor putea să întărească dialogul lor cu Comisia Europeană, cu Consiliul şi cu Parlamentul european şi să contribuie mai eficient la reflecţia politică europeană. Inspirate de doctrina socială a Bisericii şi întărite de experienţa lor în domeniu, vor putea să ducă un dialog critic şi constructiv cu factorii de decizie europeni asupra politicilor elaborate de UE. Astăzi, în ajunul unui nou deceniu, aceleaşi provocări urgente preocupă UE şi Bisericile: promovarea demnităţii fiecărei fiinţe umane, solidaritatea cu cei mai slabi din cadrul societăţilor noastre, economia pusă în slujba omului, solidaritatea dintre generaţii şi cu ţările în curs de dezvoltare, schimbările climatice şi conservarea Creaţiei, primirea migranţilor şi dialogul intercultural.

Bisericii de-a lungul multor secole, până nu demult. Ce trebuie remarcat şi de urmat la înaintaşii noştri este fermitatea lor de a nu se amesteca oportunist cu făţărnicia vremii, cu bunăstarea materială cu orice preţ şi cu compromisul devastator cu Cezarul, în dauna celor ce aparţin lui Dumnezeu[23], ceea ce a atras persecuţii de neînchipuit.

Ortodoxia are ca model atitudinea şi comportamentul Mântuitorului nostru Iisus Hristos [24], Care pe muntele Carantaniei a optat ferm pentru calea Crucii în locul miracolului, al fascinaţiei, al bogăţiilor şi al măreţiei sau gloriei lumeşti[25]. „Hristos nu va câştiga dragostea oamenilor oferindu-le“ doar „pâine pământească, nici satisfăcându-le dorinţa lor de senzaţie prin săvârşirea unor minuni la comandă, ci, dimpotrivă, tuturor ne-a arătat şi recomandat Crucea biruinţei“[26]. Aproape întreaga istorie ne arată că, în mare parte, omenirea a ales însă sclavia înşelăciunii acestei lumi a păcatului şi a bunăstrării materiale cu orice preţ, preferând calea ispititoare sugerată de diavol, iar nu pe cea deschisă de Mântuitorul Hristos [27].

Primii creştini, pentru a face faţă slujirii aproapelui, nedreptăţii sociale şi persecuţiei de tot felul, au separat slujirea cuvântului lui Dumnezeu de slujirea la mese [28], considerând că prioritare sunt propovăduirea şi mărturisirea revelaţiei divine, şi nicidecum oferirea de servicii sociale „de cinci stele“. Sper că parteneriatul social cu Statul nu va modifica cu nimic această paradigmă istorică a filantropiei creştine şi a activităţii pastoral-duhovniceşti a BOR.

Altfel, se pot inversa priorităţile duhovniceşti şi percepţia socială[29], se poate crea iluzia că raiul e „după colţ“ sau undeva în preajma Bisericii, eventual la praznicar, că unii mai norocoşi, bogaţi sau săraci, au şi pus mâna pe el, prin bunăstarea materială şi serviciile sociale, că viaţa de aici este ceea ce contează, că ne descurcăm foarte bine de unii singuri; şi astfel există pericolul să reduci pe Dumnezeu doar la ***Cel ce dă***, imitând prin aceasta atitudinea fariseului, care recunoştea că Dumnezeu l-a ajutat să nu fie păcătos „ca acest vameş“ şi care raporta de fapt totul la sinele său egoist[30].

Când Dumnezeu ne cere să dăm şi noi aproapelui ca Lui Însuşi[31], deci în mod personal şi direct, şi să ne raportăm la Dumnezeu şi nu la cel mai slab ca noi, la Legea divină şi nu la normele europene, atunci nu-L mai iubim, Îl punem pe locul doi şi unii chiar nu-L mai acceptă ca Dumnezeu! Când El nu corespunde aşteptărilor noastre, ne răzvrătim şi-L negăm!

Partener în acelaşi timp cu Statul şi cu Hristos?

Da, cred că Biserica câştigă un partener în plus şi nu pierde nicidecum, prin aceasta, partenerul hristic personal, indentificat în cel flămând, însetat, gol, străin, bolnav sau închis. Statul are interesul social, iar Biserica pe cel hristic-soteriologic. Nu pare nimic incompatibil. Acea „simfonie bizantină“, adică armonioasa colaborare spre folosul comunitar între Imperiu şi Biserică,

23 Vezi *Matei* 22, 17-21.

24 Vezi *Matei* 4, 8: *Din nou diavolul L-a dus pe un munte foarte înalt şi I-a arătat toate împărăţiile lumii şi slava lor.*

25 La originea tuturor ispitirilor se află intenţia de a-l face pe om să-şi satisfacă propriul egoism în detrimentul celorlalţi şi cu scopul de a se impune cu orice preţ. Întreaga istorie a omenirii decăzute se centralizează în jurul celor trei mari păcate: lăcomia, mândria şi pofta de stăpânire. Iisus l-a învins pe diavol şi ofertele lui pentru că a ales calea smereniei, a Crucii, a încercărilor, prin răbdare şi multă statornicie pe calea Adevărului.

26 PS Corneliu, „Ispitirea Mântuitorului , semnul biruinţei Crucii spre Înviere“, în Lumina, 7 martie 2011.

27 *Ibidem.*

28 Vezi *Fapte* 62, 2: *Şi chemând cei doisprezece mulţimea ucenicilor, au zis: Nu este drept ca noi, lăsând de-o parte cuvântul lui Dumnezeu, să slujim la mese.*

29 Vezi *Romani* 14, 17: *Căci împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci dreptate şi pace şi bucurie în Duhul Sfânt.*

30 Vezi *Luca* 18, 10-14.

31 Vezi *Matei* 25, 31-46.

este specifică Bisericii Ortodoxe şi a demonstrat in istorie că a funcționat foarte bine [32].

Pentru cei ce doresc să rămână doar în spațiul liturgic, există pericolul să devină egoişti religioşi, îndreptați doar spre grija trupului şi a sufletului lor, deci nepăsători la durerea altora, miopi spiritual şi atât de „căldicei“ încât să cadă efectiv din har şi din demnitatea de creştini [33] şi să nu aibă răspunsul cel bun la Înfricoşătoarea Judecată a lui Hristos [34].

Ca să te opui acestei căderi şi dileme, „prigoanei“ subtile a bunăstării materiale, care se produce atunci când uiți de Dumnezeu, sau a „ghetoului liturgic“ în care dorea, până nu demult, să ne țină regimul ateu comunist, precum şi ofertelor social-caritabile cu Statul doar pe criterii social-politice, care pot conduce la o neglijare a sufletului şi a Cuvântului lui Dumnezeu, ca să ai puterea să faci față la toate acestea este uneori nevoie de mai multă credință, dreaptă socoteală, trezvie şi tărie de caracter decât in limpezile vremuri ale persecuției din afară, când harul peste har veghea şi se revarsa cu prisosință, ajutându-i pe creştini să se mențină în demnitate, biruință şi virtute creştină.

Fără a idealiza vremurile de persecuție şi prigoană, când harul lui Dumnezeu lucra în mod vizibil în îndurarea suferințelor creştinilor, prin torturile la care erau supuşi unii sfinți, aceştia rămânând nevătămați în ciuda tuturor chinurilor, există pericolul ca în vremurile bune să ne îndepărtăm de Adevăr şi de izvorul Harului, dacă trăim doar într-o viață cu credit larg pentru nevoi personale strict materiale, cu programe strict sociale, fără motivație hristică şi soteriologică, cu distracție la (tele)comandă, cu răspunsuri rapide şi false la întrebări vitale şi cu *fast food-uri* spirituale de tip manelelor, care deformează şi slutesc sufletul.

Bunăstarea socială şi materială fără mărturisirea fermă a credinței şi trăirea duhovnicească în Hristos, în duh ortodox, la toate nivelurile, într-o lume secularizată şi desacralizată, poate deveni o „prigoană subtilă“ şi un „cal troian“ dinăuntrul Bisericii.

Ştim că Dumnezeu este suveran şi peste vremurile bune, şi peste vremurile (g)rele şi că doreşte să fie mereu cu noi până la sfârşitul veacurilor în bunăstare şi pace[35], dar şi în lupta cu lipsurile şi cu necazurile lumii ne cere în schimb îndrăzneală[36], înțelepciune[37], milostenie[38], demnitate şi trezvie hristică[39], pentru a birui împreună lumea [40], cu toate capcanele şi ispitele ei[41].

32 Vezi istoria filantropiei în Ortodoxie, în Pr. Dr. Mihai Valică, *Eine heutige Philanthropiewissenschaft und Diakonietheologie im Kontext der Orthodoxen Lehre und der Tradition der Rumänisch-Orthodoxen Kirche, ed. cit., pp. 52-156.*

33 Vezi *Apocalipsa* 3, 16.

34 Vezi *Matei* 25, 31-46.

35 Vezi *Ioan* 14, 27.

36 Vezi *Luca* 21, 28.

37 Vezi Matei 10, 16.

38 Vezi *Luca* 6, 36.

39 Vezi *Matei* 10, 19-20: *Iar când vă vor da pe voi în mâna lor, nu vă îngrijiți cum sau ce veți vorbi, căci se va da vouă în ceasul acela ce să vorbiți; fiindcă nu voi sunteți care vorbiți, ci Duhul Tatălui vostru este Care grăieşte întru voi.*

40 Vezi *Ioan* 16, 33: *Acestea vi le-am grăit, ca întru Mine pace să aveți. În lume necazuri veți avea; dar Îndrăzniți! Eu am biruit lumea.*

41 Vezi *Matei* 4, 1-11.

Pascalia. Salvarea prin suferință

Sfintele Paşti reprezintă sărbătoarea mântuirii, victoria spiritualului asupra suferinței, înnobilarea ei prin înțelegere şi, mai ales, trăirea ei ca o bună oportunitate de curățire morală a ființei.

Constantin Mihai

Dacă soteriologia greacă şi hindusă eşuează în privința valorizării suferinței, creştinismul admite existența de fapt a suferinței şi drepturile ei la existență. Nae Ionescu avea perfectă dreptate când afirma că: „Recunoaşterea aceasta nu conduce nici la luptă, nici la resemnare. A fost una dintre erorile geniale ale lui Nietzsche afirmația că creştinismul ar fi o morală a sclavilor. A trebuit un om adânc îndrăgostit de idealurile lumii antice şi de imaginea unei forțe în acțiune, pentru ca să se poată ivi interpretarea aceasta fundamental greşită a religiei creştine. Şi tot aşa de falsă, pornită de astă dată dintr-o hotărâtă incompetență şi superficialitate, este cealaltă credință, şi ea foarte curentă, că stoicismul ar fi, anume, o formă premergătoare a creştinismului... Stoicismul încearcă să înlăture durerea. Creştinismul, dimpotrivă, o primeşte ca atare; dar, în acelaşi timp, o valorifică".

Meritul creştinismului constă în faptul că a găsit această posibilitate de valorificare a durerii, de transformare a ei într-un soi de bucurie permanentă. În fond, semnificația morală a durerii, în perspectivă creştină, vizează tocmai acțiunea ei purificatoare asupra sufletului. Astfel, suferința nu mai constituie o pedeapsă a lui Dumnezeu pentru ispăşirea păcatelor umane, ci aliatul nostru drag prin care sufletul se desprinde de pecetea trupului pentru a accede în sfera libertății absolute, *binecuvântarea unui Dumnezeu îndurător, care nu ne poate lăsa pradă plăcerilor cărnii.* Hristos a fost răstignit pe cruce şi a suferit „nu pentru ca prin suferința Lui să ne mântuiască, ci pentru ca prin pilda Lui să ne învețe a ne mântui. Hristos a fost răstignit, dar a înviat. *Cu moartea pre moarte călcând*, prin însăşi suferința Lui înfrângându-şi suferința" (Nae Ionescu).

Durerea constituie calea mântuirii, o cale la dispoziția tuturor, numai să o putem înțelege şi urma. Legea nouă nu este numai legea iubirii, ci ea este şi legea suferinței, a suferinței izbăvitoare, văzută ca o cale. Hristos trebuia să moară ca să poată învia. În plus, El trebuia să sufere pentru a putea învinge. Dincolo de faptul istoric care subzistă literal, potrivit detaliilor evanghelice, aici rezidă una dintre semnificațiile majore ale crucificării. Hristos a înviat a treia zi. Victoria asupra morții era, aşadar, decisă undeva sus. Martiriul Lui era o mărturie a legăturii în virtutea căreia Dumnezeu hotărâse mântuirea noastră de păcat, actul prin care se răscumpăra *putința mântuirii noastre.* Bucuria Învierii nu este pentru om decât o făgăduință. Ni s-a oferit posibilitatea răscumpărării, a cărei cale ne este deschisă prin retrăirea dramei crucificării.

Ceea ce ni se cere este simpla lepădare de sine care se află la capătul acestei căi a durerii, atât ca operație de purificare spirituală, cât şi ca împlinire a suferinței. Să învie în noi Hristos prin înfrângerea noastră, a iubirii de sine, un păcat care apasă cel mai greu asupra noastră, prin desprinderea noastră de *toate contingențele concretului, prin concentrarea noastră asupra sâmburelui de viață vie, care ne e spiritul, singurul real, singurul mântuitor, singurul în stare a depăşi granițele durerii şi a trece în ținuturile senine ale cumpănirii desăvârşite.*

Ce fac sfinții când îi uităm

Exemplul Sfântului Birinus

Pr. Andrew Phillips

Ceea ce omul dă uitării, nu este uitat şi de Dumnezeu.

Astfel, în România, unii şi-au uitat sfinţii din perioada comunistă, dar ei au fost tot aici şi au pătruns în conştiinţa câtorva, după căderea regimului. În ţările catolice, de asemenea, unde mulţi au uitat de sfinţii ortodocşi, înlocuindu-i cu propriile modele, Francisc, Dominic, Bernard, Tereza etc., sfinţii ortodocşi sunt în continuare prezenţi. Chiar şi în ţările protestante, unde nu există cultul sfinţilor, aceştia sunt, de asemenea, acolo, mijlocind pentru urmaşii celor ce, în trecutul îndepărtat, au fost în comuniune cu Biserica Ortodoxă Universală. Iată un exemplu din Anglia.

În secolul al VII-lea, Anglia era păgână (nu cu mult diferită de cea a secolului XXI). Apoi au venit misionarii. În vestul Angliei, a sosit în anul 653, din nordul Italiei, episcopul Birinus. A ajuns într-un oraş englez, care odinioară a găzduit o garnizoană romană puternică. Oraşul purta acelaşi nume ca şi azi, Dorchester-pe-Thames. Situat geografic la vest de Londra, se află la mică depărtare de Oxford.

Actualmente căzut într-o pitorească obscuritate, nefiind mai mult decât un sat, în acel timp reprezenta capitala întregii Anglii de Vest. Aici, episcopul Birinus a predicat, a botezat şi a construit biserici, timp de cincisprezece ani, până când a răposat, în anul 650. Mult venerat, a fost numit „Apostolul Vestului“, fiind serbat pe 3 decembrie.

De la situaţia vremii sale, aflată sub catolicism din secolul al XI-lea, Anglia, s-a îndepărtat şi mai mult de ortodoxie, prin protestantism. Totuşi, Dorchester încă există, iar pe locul unde a predicat Sf. Birinus se află o biserică anglicană.

Dar unde este sfântul?

Acolo unde iconoclaştii anglicani au îngropat moaştele în secolul al XVI-lea, localnicii aud noaptea paşii unui om, plimbându-se în sus şi-n jos pe locul originalei catedrale. Credincioşii cred că sunt paşii sfântului, care se află tot aici, în Dorchester, patrulând şi păzindu-şi poporul. La urma urmei, el este apostolul lor şi se va prezenta cu ei la Judecata de Apoi.

Pentru cei care merg în pelerinaj la Dorchester, el este încă acolo. Astăzi, biserica ridicată pe locul catedralei sale, arată foarte diferit de cea pe care a ctitorit-o el, fiind în mare parte goală, dar prezenţa sfântului se face simţită în continuare, aşa cum pelerinii contemporani, ca mine, pot depune mărturie.

Mai trebuie menţionat că acesta este departe de a fi singurul loc în Anglia unde, în ciuda vandalismului spiritual şi cultural din ultimele secole, vechii sfinţi continuă să fie prezenţi, încă veghind, încă păzind moştenirea încredinţată lor. Îi putem respinge pe sfinţi, dar ei nu ne resping niciodată pe noi, aşteptând mereu să ne întoarcem la ei.

O, Doamne, salvează poporul Tău şi binecuvântează moştenirea Ta!

Părintele Boian înconjurat de credincioşii români

Redescoperirea identităţii româneşti la Sud de Dunăre

Într-o lume dominată de relativism, interese financiare şi entertainment *ieftin pentru mase, în care totul se împarte între grija zilei de mâine pentru oamenii obişnuiţi (dependenţi de instituţiile financiar-bancare) şi distracţia ieftină pentru cei prosperi, valorile esenţiale, cele care dau consistenţă identităţii unui popor (limba, credinţa, cultura tradiţională) tind a fi considerate perimate, nemaigăsindu-şi locul în cadrul unei societăţi care pare să-şi fi pierdut direcţia.*

Alexandru Boboc-Cojocaru

În aceste vremuri ale derivei generalizate şi pierderii reperelor, iată că apar oameni cu o misiune şi un destin care transcend timpul. Ei vin parcă de peste veac şi merg prin veac, arătându-ne calea, alimentându-ne speranţa, oferindu-ne un model demn de urmat. Aceşti oameni devin embleme, devin simboluri, al căror rost este cel de a ne călăuzi prin ceaţa vremurilor întunecate pe care le trăim.

Un astfel de om este Boian Alexandrovici, preot ortodox, protopop de Dacia Ripensis. Viaţa sa (de reţinut că are doar 33 de ani) a reprezentat o luptă continuă pentru afirmarea identităţii naţionale româneşti a majorităţii locuitorilor din Timocul sârbesc, zonă delimitată de valea Dunării la nord, de valea Moravei la vest şi de valea Timocului la est.

În această zonă, etnicii (a se citi autohtonii) români locuiesc în 145 de sate cu populaţie românească şi 48 de sate cu populaţie mixtă

româno-sârbă. Faţă de minoritatea românească din Banatul sârbesc, de la nordul Dunării, aflată în cadrul provinciei autonome Voivodina, românii din Timoc nu au fost niciodată recunoscuţi ca minoritate de către statul sârb, nebeneficiind, în consecinţă, de nici un drept. Dimpotrivă, au fost supuşi unei agresive politici de deznaţionalizare începând cu 1833 (anul în care Serbia preia regiunea Timocului de la Imperiul Otoman) şi până în ziua de azi. La 1833 preoţii români au fost izgoniţi din toate cele 87 de biserici şi 17 mănăstiri româneşti ce fiinţau atunci în Timoc (sub jurisdicţia Mitropoliei Ungro-Vlahiei) şi au fost înlocuiţi cu preoţi sârbi, limba română fiind interzisă în biserici. De asemenea a fost impusă o listă cu nume de botez sârbeşti obligatorie pentru toţi locuitorii regiunii.

De necrezut, dar această stare de lucruri – la care au concurat, cu succes, autorităţile sârbe în strânsă legătură cu Biserica Ortodoxă Sârbă – s-a perpetuat până în secolul XXI. Privaţi de învăţământ şi de biserică în limba maternă, refuzându-li-se recunoaşterea identităţii naţionale, românii timoceni din sudul Dunării au fost supuşi unui necruţător proces de serbizare. Spre ruşinea sa, în tot acest timp, statul român nu a făcut nimic pentru a îmbunătăţi situaţia românilor timoceni. Aceştia însă, în ciuda tuturor vicisitudinilor, au rezistat, conservându-şi, ca prin miracol, fiinţa şi identitatea naţională, ca o mărturie a spiritului puternic şi de neînfrânt al oamenilor acestor locuri atât de greu încercate în decursul istoriei.

Când totul părea pierdut, într-o situaţie încremenită în timp de peste 150 de ani, apare un om cu iniţiativă şi curaj nebun, animat de dorinţa redeşteptării spiritului românesc la sud de Dunăre. Un om providenţial, pătruns de însemnătatea misiunii pe care singur şi-o trasase. Şi anume, ridicarea primei biserici româneşti în Timoc după aproape 200 de ani. În 2003, pe propriul teren şi cu mijloace proprii, la Mălainiţa, în apropiere de Negotin (în româneşte Nigocin), părintele Boian Alexandrovici demarează lucrările de construcţie a primei biserici în care se va sluji în limba română, în estul Serbiei, la sud de Dunăre. Presiunile pentru a renunţa au venit din toate părţile: de la autorităţile sârbe, de la biserica sârbă, de la oamenii simpli din jur, intoxicaţi de propaganda oficială – care îl acuza pe părintele Boian că vrea să provoace un nou "Kosovo" în zonă. Părăsit de prieteni şi cunoscuţi, hărţuit în permanenţă de autorităţi (atât el, cât şi familia sa), condamnat la închisoare cu suspendare, caterisit de biserica sârbă, deşi canonic aparţinea de Biserica Ortodoxă Română, părintele Boian merge mai departe, urmându-şi neabătut calea, convins de importanţa şi justeţea cauzei căreia i se dedicase.

Astfel, cazul bisericii din Mălainiţa este preluat de tot mai multe agenţii de ştiri şi ajunge subiect de discuţie pe ordinea de zi a Consiliului Europei. Odată sesizate instituţiile europene, problema bisericii româneşti din Mălainiţa aduce în discuţie cadrul mai larg al lipsei totale de drepturi şi de recunoaştere a populaţiei româneşti din Timoc de către statul sârb. Acest lucru va da un imbold serios unor acţiuni de organizare a românilor timoceni concretizate prin înfiinţarea de organizaţii neguvernamentale (Ariadnae Filum), organisme politice (Federaţia Românilor din Serbia, Consiliul Naţional al Minorităţii Naţionale Române) şi mijloace media (TimocPress) cu scopul de popularizare a cererilor minorităţii româneşti, vizând recunoaşterea acestei minorităţi de către statul sârb şi acordarea drepturilor legale ce sunt stipulate în convenţiile internaţionale privind drepturile omului, la care Serbia este parte semnatară. De un real succes, în ce priveşte aducerea problemei „timocene" în faţa forurilor europene de decizie, s-au bucurat iniţiativele europarlamentarului moldovean Vlad Cubreacov. Urmare a interpelărilor acestuia în cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, acest organism a produs o Rezoluţie (1632/2008) şi o Recomandare (1845/2008) către Serbia în ce priveşte măsurile de luat pentru asigurarea drepturilor fundamentale pentru minoritatea românească din Timoc.

În toţi aceşti ultimi ani, însă, autorităţile sârbeşti au reacţionat, cu încăpăţânare, pentru stoparea din faşă a oricăror iniţiative ale românilor timoceni privind înfiinţarea unor organizaţii politice, civice sau de presă care să le promoveze cauza recunoaşterii ca minoritate etnică în Serbia.

Astfel, autoritățile centrale şi locale, poliția, procuratura, securitatea sârbă (BIA) şi tot felul de organizații naționaliste sârbe, incitate şi sponsorizate de autorități, au creat o atmosferă de teroare în Timoc la adresa celor care se declară români, încercând prin toată gama de tactici de intimidare şi hărțuire să stopeze procesul de redeşteptare națională a comunității româneşti.

Este de la sine înțeles că în acest context marcat de ură şi intoleranță, părintele Boian Alexandrovici a devenit inamicul public numărul unu. Un „inamic" care, în pofida tuturor presiunilor imaginabile (atât de cunoscute şi nouă din timpul regimului comunist), a reuşit să reziste şi să meargă înainte, reuşind recunoaşterea legală, în instanțele judecătoreşti, a protopopiatului Dacia Ripensis de către statul sârb. O întreprindere extrem de grea în care părintele Boian nu s-a aflat singur, ci s-a bucurat de sprijinul moral al Bisericii Ortodoxe Române, începând cu hirotonisirea sa ca ipodiacon în catedrala ortodoxă română din Vârşeț (Voivodina), pe 5 iunie 2003, şi ca preot de Mălainița şi protopop de Dacia Ripensis la schitul Retezat (jud. Hunedoara) pe 5 iunie 2005.

Dintre realizările sale demne de menționat, merită enumerate: ridicarea, între 2003 – 2005, a primei biserici româneşti în Timoc după aproape 200 de ani; demararea construcției, la Mălainița, a unei a doua biserici ce va constitui nucleul primei mănăstiri româneşti din Timoc; oficierea primului botez în limba română (pe 1 august 2010) în satul Podgorț, comuna Bolievaț, după mai mult de 150 de ani; ridicarea primei biserici româneşti pe valea Moravei, la Isacova (sfințită în 2010) şi demararea construcției unei a doua biserici pe aceeaşi vale, la Busur. Încununarea operei sale misionare rămâne însă înființarea protopopiatului de Dacia Ripensis, cu sediul la Mălainița, în cadrul Episcopiei Ortodoxe Române de Dacia Felix, cu sediul la Vârşeț, şi activarea, în cadrul acestuia, a unui număr de 20 de parohii: în Mălainița şi Remesiana, de Horreum Margi şi Isacova, în Nigocin (Negotin), de Aquae şi Sărmănovăț, în Țârnaica şi împrejurime, în Bor, Geanova, Dupleana, Clococevăț, Gorneana, Metonița, Zlocucea, Busur, Şipicova. La acestea se adaugă donațiile de terenuri, făcute de unii români cu suflet mare, pe care s-au ridicat troițe şi se preconizează ridicarea unor biserici.

Părintele Boian este, însă, la urma urmei, un singur om, care păstoreşte un teritoriu imens ce înglobează aproape 200 de sate locuite de români. Singurul său ajutor este ipodiaconul Iel Bobului, care slujeşte la biserica din Isacova. Pentru ca toate eforturile sale să nu se stingă în van ar fi necesară o mai mare implicare din partea autorităților române şi a Bisericii Ortodoxe Române. O soluție ar putea fi identificarea unor tineri din zonă, doritori a urma calea preoției, care să fie îndrumați spre studii de teologie la facultățile din România, urmând apoi să sluijească în protopopiatul de Dacia Ripensis. De asemenea, pentru asigurarea, într-un cadru adecvat, a asistenței religioase comunităților româneşti atât de văduvite de lipsa acesteia, ar fi o posibilitate şi construcția unor biserici de lemn în România spre a fi trimise şi asamblate la fața locului, pe terenurile donate de comunitățile locale. Ar fi păcat ca acest început, făcut cu atâta trudă şi atâtea sacirificii, întru propăşirea vieții spirituale şi a redescoperirii identității etnice a românilor suddunăreni, să nu fie sprijinit de autoritățile române şi de fiecare dintre noi.

Părintele Boian ne-a arătat calea, noi trebuie să-i urmăm visul. Este în joc soarta românității sud-dunărene. Prin fapta sa, Boian Alexandrovici a creat un precedent demn de urmat şi pentru celelalte comunități româneşti de la sud de Dunăre a căror existență nu este recunoscută de statele pe teritoriul cărora se află. Exemplul său ne dovedeşte încă o dată că nu există obstacole de netrecut şi că tăria unui om se măsoară în încăpățânarea cu care îşi urmăreşte misiunea pe acest pământ.

Revelația care l-a urmărit pe Boian Alexandrovici din copilărie a fost cea a misterului credinței şi a căutării originilor spirituale ale poporului său, lucruri care l-au condus la descoperirea moştenirii unice lăsate oamenilor acestor locuri de sfântul-episcop Niceta de Remesiana, supranumit apostolul daco-romanilor, ocrotitorul acestei părți de Dacii. Încă un exemplu de lucrare peste timp şi o dovadă a faptului că omul sfințeşte locul.

Frumusețea feminină a martirajului

Marirajul românesc cunoaşte în secolul XX nu numai o dimensiune a eroismului masculin, a curajului şi a demnității, ci şi o dimensiune salutară a eternului feminin, a jertfelniciei, a curățeniei, a delicateței şi a sensibilității. O istorie a martirajului va trebui să cuprindă ambele dimensiuni, în măsura în care există o completitudine şi o împreună lucrare care ține de consubstanțialitatea celor două aspecte.

Constantin Mihai

Printre figurile feminine ale martirajului românesc se numără invariabil şi Viorica Călinescu, soția nu mai puțin cunoscutului Nicolae Călinescu, unul dintre supraviețuitorii fenomenului Piteşti – al cărui mecanism de funcționare, cu întreaga sa psihologie, l-a descris în lucrările: *Preambul pentru camera de tortură* şi *Sisteme de brainwashing în România comunistă*.

Textul de față este închinat memoriei Vioricăi Călinescu, recent trecută la Domnul (martie 2011), după o suferință pe care a îndurat-o cu demnitate şi multă credință, asemenea întregului supliciu din infernul concentraționar comunist, asumând-o ca o jertfelnicie cuminecătoare.

Viorica Călinescu face parte din categoria mult încercaților pătimitori, a ființelor din Patericul românesc al durerii izbăvitoare, acei *Oameni Frumoşi*, cu majusculă, de care vorbeşte admirabil Dan Puric în cartea sa, modelele noastre indeniabile, unicele noastre repere pentru restaurarea normalității în România, pentru restituirea tradiției României profunde, a nobleței, generozității, curajului, cinstei, probității, a credinței şi onoarei, a competenței şi valorii, a libertății, bunei măsuri, a discernământului, într-un cuvânt a Adevărului revelat.

Născută în 1932, inginer de profesie, nu avea cum să ocolească destinul generației sale mucenicite, trecând prin teribilul univers recluzionar comunist. Formată la şcoala legionară a Frățiilor de Cruce, Viorica Călinescu îşi desăvârşeşte această operă imensă de educație în proba de foc a experimentului concentraționar, acolo unde colegii săi de suferință şi de crez național-creştin duc bătălia capitală împotriva dominației satanice, întrupată de regimul comunist. Nu putem desprinde comportamentul acestor martiri şi martire din închisorile comuniste de şcoala unică de formare a caracterelor numită Frățiile de Cruce, o operă salutară a mişcării legionare şi esențială în iconomia destinului românesc. Pentru că de aici, din această şcoală, au plecat *Oamenii frumoşi* ai României, cei care reprezintă oazele noastre de normalitate, reperele la care se cuvine să ne îndreptăm cu smerenie şi bucurie, deopotrivă, biletele noastre salvatoare la Judecata de Apoi a neamurilor.

Crescută în această atmosferă, Viorica Călinescu rămâne una dintre reprezentantele eroismului feminin, o fire delicată, generoasă, mereu activă şi dornică de a realiza cât mai mult în slujba Adevărului, o ființă sufletistă, care ardea la focul maxim al credinței, o întrupare a frumuseții christice, una dintre sfintele martire ale închisorilor comuniste româneşti. Dumnezeu să o odihnească în rândul drepților, iar pe noi, cei tineri, să ne învrednicească să continuăm această operă majoră de modelare a caracterelor, în orizontul mirabil al seminței sădite de generația de la 1922!

Detaliu din icoana noilor martiri pictată la Mănăstirea Diaconeşti - Bacău

Precizari pentru cei care se uită în gura Fedoplatonului

Fedoplatonul[1] *– care, mai nou, în ciuda sterilităţii scrisului său, şi-a descoperit un pui*[2] *în marsupiu – s-a contorsionat ca şarpele pe plita încinsă mai multă vreme după ce am publicat articolul* „Ortodoxie şi legionarism. De la stînga la dreapta"[3]. *Numai necuratul se zvîrcoleşte în aşa hal, cu spume la gură şi atins de sindromul Tourette, cînd îl arde adevărul.*

Claudiu Târziu

Replicile *Fedoplatonului* tricefal: una incoerentă şi plină de greşeli gramaticale, alta neserioasă şi în formă, şi în conţinut, alta – expresie a unei evidente infirmităţi intelectuale, şi toate de rea-credinţă.[4] Dacă mai aveam vreo îndoială, băieţii ăştia m-au convins că le-am dat deja prea multă importanţă şi că nu merită să-mi mai pierd vremea cu ei.

1 „Fedoplaton" este denumirea pe care a dat-o scriitorul Ovidiu Hurduzeu tandemului Gheorghe Fedorovici – Mircea Platon, care l-a atacat şi pe el nu demult. Hurduzeu a denumit aşa acest cuplu, în articolul său „Către Fedoplaton", din 22 decembrie 2010 (publicat pe blogul „A tria forţă", http://atreiafortaromaniaprofunda.blogspot.com/2010/12/catre-fedoplaton.html), pentru că nu mai ştia cine pe cine influenţează şi cine prin gura cui vorbeşte, Platon prin a lui Fedorovici sau invers.

2 Anume Alexandru Racu, ultimul dintre cei care s-a desprins de ROST pentru a se întoarce, alături de Fedorovici şi Platon, împotriva a tot ce credem şi slujim noi.

3 Apărut în revista ROST nr. 97, martie 2011, şi pe blogul meu, la http://c-tarziu.blogspot.com/2011/03/ortodoxie-si-legionarism-de-la-stinga.html.

4 Este vorba, în ordinea în care îi amintesc în textul de mai sus, despre: „Postmodernism în cămaşă verde", de Alexandru Racu, publicat pe blogul său (13 martie), „Gogoşica şefului de cuib", de Mircea Platon, şi „Consideraţii de prisos despre o temă imaginară", de Gheorghe Fedorovici, publicate pe blogul acestuia din urmă (11 martie). Dar articolul de faţă, apărut iniţial pe blog, la http://c-tarziu.blogspot.com/2011/03/citeva-precizari-pentru-cei-care-se.html, a fost urmat de alte şase ale „treimii conservatoare" sau „Fedoplatonului". La care eu am refuzat să mai răspund, dar i-am găzduit trei răspunsuri lui Bogdan Munteanu – unul dintre textele sale, cel mai cuprinzător, apare în acest număr al ROST

Pentru că n-au găsit nici un contra-argument viabil la ce am spus, fac insinuări infantile. De pildă, s-au legat de următoarea afirmație a mea: „istoricii de mare calibru care s-au ocupat de Mişcarea Legionară nu au căzut de acord asupra caracterului ei fascist." Şi jubilează că n-am dat numele istoricilor despre care fac vorbire – deci, mă-nțelegi, carevasăzică, dacă nu le-am dat, nici nu există. Nu le-am dat, pentru că am crezut că am o discuție cu oameni care şi-au făcut temele înainte de a se lansa în polemică şi nu e cazul să intru în detalii pe un subiect adiacent. M-am înşelat. *Fedoplatonul* chiar n-are habar despre ce vorbeşte, în pofida bibliografiei pe care o tot vîntură şi pe care probabil a cules-o de pe internet, că dacă o parcurgea, tăcea.

Pentru cei care s-ar putea lăsa înşelați de acest „sâc, sâc!" strigat pe bloguri, am să fac precizările de mai jos.

Nu înainte însă de a spune că nu mi-am propus să reabilitez Mişcarea Legionară, nici să o refac, că am înțeles ce e de înțeles din greşelile ei, ca şi din faptele ei bune şi că nu asum, nici pentru mine, nici pentru „Rost" o filiație legionară (de aici şi protestul meu de cîte ori „Rost" a fost acuzată de legionarism pentru simplul fapt că nutreşte valori perene pe care le-a cultivat *şi* legionarismul: credința creştină, patriotismul, familia etc).

De altfel, dacă polemica s-ar fi dus cu privire la validitatea mişcării legionare azi, nu m-ar fi interesat şi nu aş fi marşat la ea. Căci ar fi fost ca şi cum am fi vrut să stabilim dacă ne sînt mai de folos astăzi „intelectualii lui Băsescu" sau junimiştii lui Titu Maiorescu – care au devenit demult oale şi ulcele. Mă refer, evident, la planul acțiunii, nu la cel al ideilor, unde ar fi o altă discuție.

Însă, vă reamitesc că polemica a pornit de la ideea aberantă că Biserica noastră este *infestată de legionari*, care îi imprimă un *fundamentalism de tip islamic*, pentru că *legionarii nu pot fi creştini*. Iar concluzia preopinenților mei era că marea problemă a Bisericii Ortodoxe Române este că n-a dat încă anatemei mişcarea legionară (pusă de ei pe acelaşi nivel de nocivitate cu francmasoneria şi comunismul) şi că nu i-a vînat, unul cîte unul, pe legionari, pentru a-i arde ritualic pe rug (inclusiv pe marii noştri duhovnici foşti legionari, dacă îndrăznesc să mai evoce Legiunea în termeni favorabili). Se înțelegea că nici sfinții închisorilor nu ar trebui recunoscuți, dacă nu se

probează că ei s-au desolidarizat de Mişcarea Legionară. Procedeul mi se pare asemănător cu cele folosite în „reeducarea“ comunistă.

Atunci, m-am simţit chemat să restabilesc adevărul, ca unul care a cercetat istoria mişcării legionare (în biblioteci, arhive, prin interviuri cu supravieţuitori ai temniţelor comuniste şi cu specialişti în istorie contemporană) şi care a scris numeroase articole pe temă. Iar afirmaţia mea despre „fascismul“ mişcării legionare a fost tangentă la subiectul principal, nu subiectul principal. Orice om cinstit şi cu mintea limpede a înţeles asta. Dar *Fedoplatonul* şi-a făcut o manieră de lucru din a schimba subiectul imediat ce îi demonstrezi că bate cîmpii, pentru că orgoliul nu-l lasă să-şi recunoască greşeala. Aşa şi acum: vorbeam despre creştinismul mişcării legionare, dar a deviat discuţia spre fascismul legionarilor.

De fapt, *Fedoplatonul* nici nu este interesat de creştinismul sau necreştinismul legionarilor, ci se foloseşte de o pretinsă dezbatere „teologico-politică“[5] pentru a pune sub semnul legionarismului orice om sau grupare de dreapta care nu i se subordonează (măcar că nimic nu-l îndreptăţeşte să subordoneze nici un cîrd de gîşte). Exact cum făceau şi comuniştii: au băgat în puşcărie mii de oameni sub eticheta de „legionar“ (culpabilă, în regimul comunist) deşi aceia n-aveau nimic de-a face cu legionarismul, ba unii erau chiar adversari ai legionarilor, dar tot cu orientare de dreapta. Astăzi a revenit moda înfierărilor antifasciste, deci antilegionare în accepţiunea unora, aşa că eticheta de legionar poate sluji din nou în asasinatul moral.

De altfel, ultimele texte ale *Fedoplatonului* mustesc de limbajul „istoricilor“ comunişti. Citiţi-le, în paralel cu scrierile lui Mihai Roller şi Valter Roman, de exemplu, ca să vă convingeţi. Iată doar cîteva pasaje de ajutor: „Garda de Fier era un partid fascist, atît din punct de vedere programatic, cît şi organizatoric. În interior, Garda de Fier cerea crearea statului fascist prin distrugerea formei de guvernămînt parlamentar şi desfiinţarea tuturor drepturilor şi libertăţilor cetăţeneşti. [...] De la înfiinţarea ei şi pînă după lichidarea guvernului legionar în 1941, drumul Gărzii de Fier a fost presărat cu crime şi jafuri...“ – **Mihai Roller**, în *Istoria R.P.R.*, Editura de Stat şi Pedagogică, 1952, p. 639. Şi: „Ideologia mişcării legionare a constituit, după cum se ştie, un conglomerat de concepţii confuze şi contradictorii, aproape fără excepţie negative şi retrograde, un amestec înfiorător de primitivism şi obscurantism, de idei iraţionaliste şi mistice-religioase. Nu lipseau din acest arsenal eclectic nici unele reziduri ale ideologiei feudale, nici nostalgia atemporală şi anistorică după un trecut arhaic, mistificat. Un loc central l-a ocupat propagarea

5 Răzvan Codrescu a suprins foarte bine confuzia pe care o promovează Fedoplatonul, ca să-şi susţină „teoretic“ discursul antilegionar şi, în ultimă instanţă, anti-Biserică şi anti-*România profundă*, după cum va demonstra Bogdan Munteanu. „Se vorbeşte adesea de politică creştină şi de cultură creştină. Se uită însă că în ordinea politică şi în ordinea culturală creştinismul are alte forme de manifestare şi alte obiective decît în ordinea strict bisericească. Un partid politic creştin nu este vreo bisericuţă care să funcţioneze la paritate cu Biserica mare, iar o operă de cultură creştină nu-i menită să concureze scrierile teologico-duhovniceşti sau arta bisericească. Omul politic creştin – ca să rămînem la cadrul discuţiei noastre – nu e chemat să păzească puritatea dogmatică a învăţăturii bisericeşti, ci să fie – cu mijloacele specifice activismului public secular – un gospodar cinstit, harnic şi priceput al cetăţii, avînd grijă ca legile acesteia să nu intre în contradicţie flagrantă cu legile Bisericii, nici să nu stăvilească acţiunea acesteia în societate. Omul politic creştin nu e sfînt, nu e ascet, nu e neapărat teolog, nu-şi propune să mîntuiască oamenii, ci doar să-i ajute să trăiască în mod liber şi cît mai firesc laolaltă în cadrele curente şi funcţionale ale vieţii istorice. Să judeci un om politic creştin cu tratatul de teologie dogmatică sau morală în mînă, ciocănindu-i fiecare cuvînt sau gest după exigenţele absolute ale sfinţeniei sau ale teologiei academice, înseamnă să pierzi măsura realităţii. Planul secular poate fi respectuos şi receptiv faţă de planul spiritual (şi aceasta şi este de dorit, dintr-o coerentă perspectivă politică de dreapta, într-o ţară cu veche tradiţie creştină), dar cele două planuri nu se pot substitui sau confunda, cu atît mai mult cu cît societăţile contemporane nu mai sînt alcătuite uniform din cetăţeni de o singură religie sau de o singură confesiune, iar statul trebuie să-i aibă în vedere pe toţi cetăţenii săi, străduindu-se, atît cît se poate, să păstreze un echilibru în co-existenţa dintre majoritate şi minorităţi. Cînd cineva amestecă planurile şi trage concluzii rigoriste de tip inchizitorial, ba mai se şi erijează în instanţă supremă a ortodoxiei vieţii creştine, tratînd de sus pînă şi Biserica însăşi, şi ignorînd atît complexitatea persoanei umane, cît şi a corpului social, atunci devine legitimă întrebarea dacă omul acela – «legionar» sau «nelegionar» – mai poate fi luat în serios“ – a explicat Răzvan Codrescu, într-un comentariu pe blog.

drept crez politic, social şi ideologic a naţionalismului exacerbat, a şovinismului şi rasismului" – **Valter Roman**, în *Împotriva fascismului*, Editura Politică, 1971, p. 11.

Bun, şi dacă, prin osîrdia *Fedoplantonului* şi a celor asemeni lui, ar fi eliminaţi din viaţa publică şi din Biserică „fasciştii" de azi, care mai fac cîte ceva pentru resurecţia moral-spirituală a românilor, ce am pune în loc? Răspunsul e simplu: o utopie – „România profundă"! Adică o Românie imaginară, în faţa icoanei căreia trebuie să te smereşti şi să aştepţi înlemnit un miracol. Să nu care cumva să cauţi soluţii – atît de dispreţuite de metafizicul *Fedoplaton* – sau să întreprinzi ceva, că sperii duhul. Lovit de cataplexie dinaintea „României profunde", *Fedoplatonul* mai are slobodă doar gura, ca să se certe cu toţi cei de altă părere, inclusiv cu vechii părtaşi la pictarea acestei icoane[6] . *Fedoplatonul* este necruţător, pentru că se consideră *alesul*, cu un rol mesianic, deţinătorul Adevărului şi paznicul acestei icoane de pe uşile Raiului.

Revenind la motivul postării de faţă, voi cita cîţiva istorici[7] , cu o bună reputaţie, care susţin că legionarismul e altceva decît fascismul sau nazismul. Desigur, sînt şi istorici cu renume care afirmă contrariul. De aceea am spus că istoricii încă nu au ajuns la un acord asupra caracterului fascist al legionarismului.

Şi cu asta, basta! Pentru mine, *Fedoplatonul* nu mai există, cum nici Roller sau Roman.

„Garda de Fier este adesea clasată pe aceeaşi linie cu fascismul şi naţional-socialismul, dar ea n-a fost nicidecum o copie a acestor două mişcări politice, ci a crescut din propriile rădăcini. Ea nu avea nicidecum de a face cu numeroase copii ale fascismului şi naţional-socialismului ivite în alte ţări şi nu putea fi pur şi simplu comparată cu ceea ce s-a produs, în vremea ei, în Italia sau Germania. Categoriile politice din Europa Centrală sau de Vest nu i se potrivesc. Ea nu era totalitară, ci autoritară, ceea ce este cu totul altceva; nu era agresiv-naţionalistă, ci conservativ-naţională, chiar şi pe tărîmul cultural; nu era de extremă dreaptă în sensul unei politici reacţionare sau chiar de susţinere a capitalismului, ci era social-reformatoare, ea nu se întemeia, ca fascismul şi naţional-socialismul, pe mica burghezie, pe funcţionărimea şi pe moşierii de după cel de al doilea război mondial, ci înainte de toate pe ţărănimea română şi pe tineretul intelectual, pe studenţime. Mai mult decît orice, ea se deosebea de mişcările care guvernau Italia sau Germania, printr-o religiozitate creştină, aproape de misticism" – **Walter Hagen**, în *Die geheime Front. Ortganisation, Personen und Aktionen des deutschen Geheimdienstes*, Linz-Wien, 1950.

„La noi, cel mai simptomatic dintre partidele de extremă dreaptă a fost Mişcarea Legionară. Dat fiind că şi astăzi ideologia acestei mişcări mai atrage simpatii, trebuie să încerc să spun ce a fost Mişcarea Legionară. Şi e foarte greu de explicat. Mai întâi, să nu credeţi, cum spun adversarii Mişcării Legionare, că a fost o copie a nazismului sau a fascismului. Mişcarea Legionară a fost o mişcare autohtonă, născută din grupări studenţeşti anticomuniste, între care una era condusă de Corneliu Zelea Codreanu" – **Neagu Djuvara**, *O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri*, Humanitas, 2002, p. 214.

6 Din pricină că Ovidiu Hurduzeu încearcă să propună o soluţie economică de renaştere a României, distributivismul, Mircea Platon s-a despărţit de cel cu care a scris cartea *A treia forţă: România profundă.* iar amicul său Gh. Fedorovici l-a atacat pe Hurduzeu sub pretextul că demersul acestuia nu este ortodox.

7 Walter Hagen – pe numele lui real Wilhelm Höttl, doctor în Istorie al Universităţii din Viena (1938), bun cunoscător al istoriei interbelice şi prin studiile academice, şi prin experienţa directă; Neagu Djuvara – un istoric înregimentat la liberali, care nu simpatizează defel legionarismul; Andreas Hillgruber – doctor în Istorie al Universităţii din Göttingen (1952), participant la al doilea război mondial, pe frontul de Est, este considerat un istoric „conservator"; Corneliu Ciucanu şi Cristian Sandache – doctori în Istorie, specializaţi în istorie contemporană. Ultimul dintre ei a scris foarte critic la adresa legionarilor, aşa încît nu poate fi bănuit de *parti pris*; în fine, Alfonso Panini Finotti şi Paul Giraud – jurnalişti şi scriitori cu preocupări pentru istorie şi simpatii fasciste, care nu aveau de ce să remarce în mod fals vreo diferenţă între fascism şi legionarism în epocă, atunci cînd au şi scris despre Mişcarea Legionară, cînd asemănările ar fi slujit fascismului internaţional. I-am citat pe aceştia, pentru că în focul polemicii, i-am avut la îndemînă în biblioteca personală, dar pot fi citaţi cu siguranţa şi alţii, nume poate mai mari.

„Trebuie spus de la început că revoluția legionară este o revoluție tipică a românilor. În raport cu Fascismul și Național-socialismul, revoluția legionară prezintă caractere cu totul speciale. [...]...revoluția legionară prezintă aspectul unei restituiri a omului către om în sensul cel mai complet al cuvântului" – **Alfonso Panini Finotti**, în *Da Codreanu a Antonescu, România di ieri e di oggi*, Verona, 1941, pp. 92 și 106.

„Legiunea Arhanghelului Mihail, întemeiată în 1927, era creația exclusivă a lui Corneliu Zelea Codreanu, un om plin de pasiune politico-religioasă. În afară de multe idei comune – în special aversiunea hotărîtă împotriva bolșevismului – erau deosebiri fundamentale față de național-socialismul din Germania, cu care Mișcarea Legionară a fost adesea asemuită. Diferit era în primul rînd caracterul profund creștin al Mișcării românești. Antisemitismul Mișcării era de natură religioasă și națională, nu rasistă. Obiectivul lui Codreanu era înlăturarea pseudo-democrației din România și reînnoirea statului român printr-o conducere autoritară, înrădăcinată solid în creștinismul ortodox. Principiile Mișcării izvorau, fără îndoială, dintr-un profund patriotism autentic" – **Andreas Hillgruber**, în *Hitler, Konig Carol und Marschall Antonescu*, Ed. Franz Steiner Verlag Gmbh, Wiesbaden, 1954.

„Garda de Fier nu e o ligă, și încă mai puțin un partid. Ea nu seamănă întru nimic cu exemplele de organizații politice franceze sau străine pe care le oferă istoria contemporană: este o mișcare absolut originală, țelul ei primordial și rațiunea ei de a exista fiind înălțarea spirituală și morală a omului, crearea unui om nou, în ruptură cu omul democratic actual, care e individualist și egoist" – **Paul Giraud**, în *Codreanu et la Garde de Fer*, Paris, 1940.

„Faptul că modelul doctrinar relevat de fascism și național-socialism a rezonat cu o anumită intensitate în ideologia legionară, nu înseamnă că legionarismul a fost influențat fundamental de fascism sau nazism. Dimpotrivă, spiritul românismului-creștin – ca bază doctrinară – și componenta etnico-religioasă reflectată în cadrul manifestărilor legionare sînt aspecte de «inegalabilă originalitate», în opinia lui Mircea Eliade, și relevă deci o notă discordantă în raport cu fascismul și național-socialismul – **Corneliu Ciucanu**, *Dreapta românească interbelică. Politică și ideologie,* Tipo Moldova, Iași, 2009, p. 407.

„În cazul legionarismului se poate vorbi de redefinirea unei identități a naționalismului care pornește psihologic din «interiorul» său pentru a se transpune în planul istoric imediat. Omul nou legionar este, în fapt, omul creștin... [...] Anticomunismul și antipoliticianismul au fost «polii» de referință ai naționalismului profesat cu atîta pasiune de către legionari... [...] Un observator atent ar putea admite însă că, atît la nivelul principiilor diriguitoare, cît și în ceea ce privește selecționarea elementelor, operau mai mult criterii morale decît politice. [...] Un istoric atent ce își respectă profesiunea are obligația de a sesiza infinitele forme de inserare ale unui crez ideologic (indiferent de structura sa) în toate comparti-

mentele vieții sociale. În acest sens, factorul doctrinar împreună cu pragmatismul politic se «armonizează» cu latura spirituală, oferind nebănuite căi de înțelegere a fenomenului, în ansamblul său. Astfel, naționalismul ca doctrină tradiționalistă nu ne apare modificat complementamente în analiza «crezului» legionar. Detaliile sînt ale epocii, dar, dacă luăm spre pildă drept termen de comparație epoca lui Eminescu, surprindem considerații şi resentimente în însemnată măsură identice. [...] Legionarismul a accentuat, poate, linii spirituale deja trasate" – **Cristian Sandache**, în *Radiografia Dreptei Româneşti,* pp. 224, 228, 230.

Cu alte cuvinte, legionarii n-au fost fascişti, ci naționalişti români autentici, care au împrumutat cîte ceva din moda vremii, dar esența au păstrat-o. Sau au fost fascişti, dar atunci şi naționaliştii din vremea lui Eminescu, cu poetul național în frunte, au fost fascişti înainte să existe fascism.

„Mircea Eliade considera că legionarismul se deosebea în mod fundamental de toate ideologiile (el le numea generic «revoluții») care modificaseră în mod esențial fizionomia politico-socială a statelor. În opinia sa, comunismul ar fi reprezentat o revoluție concepută în numele luptei de clasă şi al primatului economic; fascismul ar fi avut drept principiu dominant atotputernicia statului, iar hitlerismul-supremația rasei. Singură, Mişcarea Legionară «s-a născut sub semnul Arhanghelului Mihail şi va birui prin harul dumnezeiesc».

Era o figură de stil demnă de un iluminat, ori mai curând de un poet şi nu de un om de ştiință – aşa cum însuşi Eliade se considera, în ciuda polivalenței sale intelectuale...

Şi cu toate acestea, deosebirile pe care el le făcea între diferitele «isme» existente erau corecte, iar asimilarea legionarismului fie național-socialismului, fie fascismului, nu mai este făcută astăzi decât de necunoscătorii fenomenului ori, de persoane care slujesc interese străine analizei istorice" – **Cristian Sandache**, în *Partidul „Totul pentru Țară" în alegerile parlamentare din 1937,* Analele Universității Creştine „Dimitrie Cantemir", Bucureşti, Seria Istorie – Serie nouă, Anul 1, Nr. 1, 2010, p. 164.

Pînă şi istoricii care susțin că legionarismul are caracter fascist recunosc că nu e chiar fascism, ci *un fel de* fascism, particular.

„Mişcarea Legionară nu fost niciodată o transpunere întocmai a modelelor fasciste străine" – **Francisco Veiga**, în *Istoria Gărzii de Fier. 1919 – 1941. Mistica ultranaționalismului,* Humanitas, Bucureşti, 1993, p. 163.

„Căpitanul a pus întotdeauna accent pe tradiția națională, românească, pe stilul specific al Legiunii şi pe celelalte aspecte – în special spirituale – care o diferențiau de alte mişcări înrudite" – **Eugen Weber**, *Varieties of Fascism: Doctrines of Revolution in the Twentieth Century,* 1964, Editura Van Nostrad Reinold, Londra, p. 96.

Corneliu Codreanu, în mijlocul unor camarazi ai săi

Temeiurile fenomenului legionar

Bogdan Munteanu

Dl. Mircea Platon se întoarce. Un nou articol de opinie asupra chestiunii în dezbatere reiterează poziţia pe care s-a baricadat tabăra „conservatoare". „Cineva pentru care «cuibul» lui e mai important decât evidenţa sau reconcilierea cu adevărul e cineva care preferă propria lui lume, mincinoasă, făcută de el, lumii în care ne-a aşezat Dumnezeu. Creştinul nu are a rescrie lumea, ci a o restaura. Şi nu o poate restaura prin minciună. Şi nici prin «adevăruri» tactice şi minciuni strategice: prin «adevăruri» conjuncturale şi prin închinarea la idoli falşi." – scrie el în articolul „Certificate de smerenie"[1]

Aşa este. Creştinul ortodox e prin firea sa un realist şi nu tributar vreunei utopii mundane sau hiliaste. El nu siluieşte realitatea pentru a o forţa să intre în anumite tipare de gândire. Asupra crieriului adevărului creştin am scris de altfel cu alt prilej, încât nu mai revin. Mă voi opri de această dată asupra relaţiei dintre legionarism şi ceea ce unii numesc „România profundă".

Tocmai acest realism creştin este cel care ne face să respingem teoria născută în eprubetele laboratorului de idei conservatoare.

Artificialitatea ei este deja evidentă pentru toată lumea, numai pentru dl. Platon şi prietenii, nu.

Realitatea empirică, de la firul ierbii, de la nivelul sufletesc şi uman, întruchipată prin atâtea şi atâtea exemple, le contrazice flagrant construcţia ideatică. Pus într-o astfel de situaţie, intelectualul care se respectă nu are încotro şi e nevoit să emită o teorie, să găsească explicaţii la aceste contradicţii aparente. Desigur primul gând nu îi este acela al unei logici fireşti a lucrurilor, după care... aceste contradicţii nu există de fapt decât în mintea unora. Sau, dacă există, atunci ele sunt mai degrabă între realitate şi caricatura pe care ei o fac acestei realităţi. Unul din pilonii teoriei d-lui Platon este acel concept al „României patriarhale", a cărei influenţă ar fi adevărata sau principala cauză explicativă a anumitor lucruri pozitive şi de netăgăduit valabile care pot fi aflate în istoria legionară. Desigur, numai atât nu-i ajunge. Pentru a-şi demonstra ideea fixă a malignităţii esenţiale fenomenului legionar, dl. Platon se vede nevoit să mai recurgă la o operaţie chirurgicală: aceea de a separa onto-

Mircea Platon

logic legionarismul de „România patriarhală". Dacă nu neapărat prin origini, care nu pot fi tăgăduite, atunci măcar să-l vădească drept o „deturnare", o întoarcere distructivă împotriva acestui pat germinativ care i-a dat naştere.

Teoria bunătăţii „României patriarhale" contrapusă demonismului legionar e una caducă. Nu e nicidecum obligatoriu ca influenţele mentalităţii strămoşeşti să fie exclusiv de natură pozi-

[1] Apărut joi, 24 martie 2011, pe blogul http://cumpana-o-viziune-ortodoxa.blogspot.com/.

Fondatorii mişcării legionare

tivă (cel puţin raportat la criteriile zilelor noastre), precum de asemenea nu e stringent ca unii oameni de un creştinism profund şi de netăgăduit (fie şi nelegionari) să-şi datoreze credinţa lor factorului „patriarhal". Se pare că a fost mai degrabă pe dos. Creştinismul patriarhal nu e cel al Filocaliei şi al misticii isihaste, iar „bunul simţ" şi cuminţenia întru firescul unei lumi ce părea eternă au alternat în vechime adesea cu izbucniri de revoltă şi sete de dreptate. Până şi lumea patriarhală a ştiut să se răscoale în vremuri de restrişte, fără să-şi mai facă scrupule de ordin teologic. La fel au stat lucrurile şi în acei ani frământaţi la care ne referim. Epoca interbelică era una a destrămării tot mai accentuate a valorilor tradiţionale, care a făcut ca lumea profund agresată şi pe cale de dispariţie a lui „Nuţu Doncii" să se revolte împotriva acestei stări de fapt! Desigur că şi dl. Platon ştie care a fost prima formă de revoltă, spontană şi mânată de instinctul de autoconservare: acel „complot studenţesc", pus la cale de către o mână de tineri idealişti, dar pe moment lipsiţi de viziune. Nici vorbă de principii „legionare" la acel moment. Motorul lor iniţial a fost doar disperarea în faţa unei deplorabile stări de fapt, ei fiind doar „vârful unui aisberg" care mergea până în straturile cele mai profunde ale sufletului românesc (sau tăgăduim acum şi acest fapt?).

Această reacţie de autoapărare unii o numesc „haiducie", alţii „terorism".

Dacă rămânem în sistemul de idei al d-lui Platon, înseamnă că „România profundă" s-a manifestat în cea de-a doua formă, adică a... „terorismului". Legionarismul a venit abia ulterior, când s-a înfiripat acea viziune asupra rezolvărilor problemelor româneşti nu prin răscoală, ci prin întoarcerea „la icoană", prin cultivarea virtuţilor personale şi colective şi prin sporirea întru credinţă.

Mai vin cu un exemplu, poate şi mai elocvent. Anume uciderea lui Stelescu de către foştii săi camarazi de cuib, majoritatea tineri macedoneni. În concepţia lor, un loc important îl ocupau valorile „patriarhale" de „onoare" şi de pedepsire cu orice preţ a călcării acesteia în picioare prin infamia trădării. Nu cu mult timp în urmă, la niveluri mai elevate, aceste chestiuni

care ţineau de noţiunea patriarhală de „onoare" se tranşau prin... duel. Adică tot violent, dar cu respectarea unor reguli. Dar această cale era valabilă oricum doar în ceea ce priveşte onoarea personală. Dacă a fost terfelită onoarea de grup, dacă a fost jignită o întreagă colectivitate, tinerii macedoneni au făcut ceea ce i-a îndemnat vocea sângelui şi a strămoşilor care clocotea în ei. Cultul eroilor şi al haiducilor, care şi-a pus pecetea pe începuturile legionare, nu a fost altceva decât o reminiscenţă a „României patriarhale". Sau nu? Încât nu ştiu dacă mai are rost să ne întrebăm cine se situează ontologic mai aproape de aceasta: legionarii de atunci, mai ales cei cu origini aromâne, sau un Mircea Platon al zilelor noastre? Afirm şi acum, deşi nu este aici loc pentru o dezvoltare mai largă, că nici o crimă legionară nu a avut decât un caracter justiţiar şi nicidecum unul „ideologic". Legionarii nu au ucis nici un om nevinovat, sau doar pe motiv că victima era de altă părere cu ei. Dar la fel de adevărat este şi faptul că impulsivitatea unora şi setea lor de dreptate a făcut ca păcatele lor să apese în mod constant şi asupra marii majorităţi a legionarilor, care personal nu pot fi făcuţi responsabili de crimele altora. Oricât ar părea de straniu, dar de regulă crucea oricărui legionar este mai grea decât a unui creştin obişnuit, tocmai pentru că îl apasă păcate care nu sunt ale lui! Taina aceasta s-a revelat într-un mod izbitor tocmai în „tratamentul" de care au avut parte legionarii în puşcăriile antonesciene şi comuniste. Nu s-au lepădat de comuniunea care îi unea pe toţi, cu virtuţile unora şi păcatele altora. Au refuzat orice lepădare facilă pentru a-şi uşura eventual crucea. Mai mult, unii dintre ei au fost în stare să scrie un *Imn pentru crucea purtată!*

Iată şi un exemplu în sens invers. Un Mircea Vulcănescu, de care s-a tot vorbit, şi al cărui creştinism profund nu-l contestă nimeni, nu a ajuns la această măsură datorită influenţei „României patriahale" sau a educaţiei din şcoală, ci mai degrabă luat de curentul religios care străbătea universităţile româneşti ale epocii (e de ajuns săi citim cartea despre Nae Ionescu). O mare parte din această studenţime, hrănită sufleteşte şi intelectual în acelaşi mediu universitar, a fost însă legionară. Încât de ce nu am admite un lucru similar şi în cazul lor, anume că formarea lor a ţinut mai degrabă de un alt mediu decât cel patriarhal-familial (fapt confirmat chiar de Vulcănescu)? A, da, uitasem că în teoria d-lui Platon, a fi legionar înseamnă a fi „eretic", şi deci căzut din adevăr. Ar mai fi un pilon important, fără de care şandramaua teoriei platoniciene s-ar dărâma: „Mişcarea Legionară a fost o organizaţie politică. Ca atare, trebuie avute în vedere data înfiinţării şi data dizolvării sau dezarticulării acestei organizaţii politice. Clarificarea acestor lucruri ne permite să evităm ispita ontologică de a face din «legionarism» o «esenţă» a identităţii româneşti şi/sau Ortodoxe"[2] .

Realitatea este însă alta. Cu bunele şi cu relele sale, legionarismul a fost şi este mai mult decât o organizaţie politică. A fost chiar o *întruchipare a identităţii româneşti patriarhale, a fost o stare de spirit de cuprindere naţională.* Iată ce spune însuşi Căpitanul: „De altfel, toată revista «Pământul Strămoşesc» e plină de astfel de scrisori: contribuţie a românilor la crearea Legiunii, care este mai mult decât o organizaţie cu membri, registre şi şefi. Este o stare de spirit. O unitate de simţire şi trăire la care contribuim toţi. Membri, şefi, număr, uniforme, program etc. constituie Legiunea care se vede. Cealaltă însă, cea mai importantă, este Legiunea care nu se vede. Legiunea care se vede, lipsită de Legiunea care nu se vede, adică de acea stare de spirit, de viaţă, nu înseamnă nimic. Sunt forme goale, fără conţinut.

Noi nu ne-am instalat cu revista ca un profesor la catedră, înălţând bariera între noi, «şefii», «învăţătorii», care scriam la gazeta învăţături şi norme, şi mulţimea care nu are altceva de făcut decât să înveţe învăţăturile noastre şi să se conformeze lor. Pe de o parte noi, pe de alta parte, ea. Nu.

A face Legiunea nu înseamnă a-i face uniformă, nasturi etc. Nu înseamnă a-i elabora sistemul de organizare. Nu înseamnă nici măcar a-i formula legislaţia, normele de conducere, înşirând logic textele pe hârtie. După cum a crea un om nu înseamnă a-i face hainele, nici a-i fixa principiile

[2] Ibidem

de conduită şi nici a-i stabili programul de acţiune.

O mişcare nu înseamnă nici statut, nici program, nici doctrină. Acestea pot fi legislaţia mişcării, pot defini scopul ei, sistemul de organizare, mijloacele de acţiune etc., dar nu însăşi mişcarea.

Acestea sunt adevăruri pe care oamenii, chiar cei de ştiinţă, le confundă.

A crea numai «statut», «program» etc., şi a crede că ai făcut «mişcare», este ca şi cum voind să faci un om, i-ai face numai hainele.

A crea o mişcare înseamnă, în primul rând, a crea, *a da naştere unei stări de spirit*, care nu-şi are sediul în raţiune, ci în sufletul mulţimii.

Aceasta constituie *esenţialul* în mişcarea legionară.

Această stare de spirit nu am creat-o eu. Ea s-a născut din întâlnirea aportului nostru de simţire cu al celorlalţi români. Revista «Pământul Strămoşesc» a fost locul de întâlnire, de înfrăţire a simţirilor şi, mai târziu, a gândurilor noastre, cu simţirile şi cu gândurile acelor români care simţeau la fel ca noi şi judecau la fel.

Aşadar, Legiunea în adâncul ei, în acea stare de spirit nevăzută, dar simţită de noi, n-am creat-o eu.

Ea este rezultatul unei conlucrări.

Ea s-a născut din contopirea următoarelor elemente:

1. Aportul nostru de simţire.

2. Aportul de simţire al altor români.

3. Prezenţa în conştiinţa tuturor a morţilor neamului.

4. Îndemnul pământului patriei şi

5. Binecuvântarea lui Dumnezeu.“[3]

O fi având „România profundă“ bunele şi relele ei, la fel şi Legiunea, dar o legătură ontologică între cele două entităţi nu poate fi contestată de nici un om normal. Realitatea este că o mare parte a României tradiţionale s-a regăsit la acea vreme în aspiraţiile legionare, ba am putea spune chiar că aici intră îndeosebi *elita morală* a neamului din acea vreme. Până şi argumentul statistic sprijină această idee. S-a întruchipat oare „România profundă“ în altă entitate, sau a stat ea cumva indiferentă, în tribune, în vreme ce în arena evenimentelor se înfruntau doar unele minorităţi nereprezentative? Oare ce spun, de pildă, statisticile pe care ni le oferă în acest sens arhivele Securităţii comuniste? Să nu uităm însă că pentru statistică excepţiile sunt... excepţii şi atât, ele nu pot infirma o regulă generală, din care pot fi deduse chiar corelaţii mai adânci.

E limpede însă un lucru: credinţa creştină de obşte era pe atunci aceea simplă a ţăranului român şi desigur că în epocă nu avea cum să aibă anvergura unei renaşteri neopatristice sau a unei spiritualizări care au venit abia ulterior. Înainte de a se ocupa de Filocalie şi de Patristică, până şi un Stăniloae scria despre legăturile dintre Românism şi Ortodoxie. Despre ce erezie să fie atunci vorba la adepţii „românismului“ din acea epocă, care se întâlneau tocmai pe acest plan (sau mai degrabă datorită lui) pentru prima oară cu Ortodoxia, pe care au descoperit-o ca fiind un ingredient esenţial şi de netăgăduit în plămada lor sufletească? E cert că au fost multe „nedesăvârşiri“ pe acest plan creştin în perioada respectivă. Mai ales în cazul celor care au ajuns la creştinism prin descoperirea Ortodoxiei ca temelie a fiinţei lor naţionale, adică prin naţionalism. Dar aceşti fii ai României au venit spre Biserică cu bună credinţă şi cu sufletul curat, au venit cu păcatele şi cu nedesăvârşirile lor, iar oficialitatea bisericească de atunci (sau dl. Platon acum) le-a tras o palmă de să le zboare dinţii, pentru că „nu au înţeles cum trebuie“ această credinţă. Unde este dragostea de frate şi de aproapele? Ei bine, cred că mai degrabă nenumăratele „palme“ pe care le-au primit (şi chiar mai mult decât palme) i-a făcut pe unii dintre ei, iar prin ei şi pe ceilalţi, să înţeleagă. Şi au înţeles această credinţă chiar mai bine decât apărătorii oficiali sau neoficiali ai „adevărului“ faţă de „erezia“ legionară.

Se pune întrebarea: cine poate emite o părere autorizată şi în acelaşi timp credibilă privind cunoaşterea unui fenomen politico-spiritual de complexitatea celui legionar? Istoricul? Teologul? Sociologul sau psihologul? Sau există cumva şi un alt tip de cunoaştere, mai adecvat, care se poate servi la nevoie de instrumentele de gândire oferite de aceste ştiinţe, dacă însă în pre-

[3] Corneliu Zelea Codreanu, *Pentru legionari*

alabil a parcurs etapele unui proces de înțelegere de o altă natură? Este vorba de cunoaşterea empatică.

Pe dl. Platon şi pe ceilalți care îşi dau acum cu părerea doar pe baza unor lecturi (şi acelea incomplete), înainte de a veni cu asemenea teorii scoase din eprubetă, nu i-ar fi costat nimic să purceadă asemeni lui Sorin Lavric atunci când s-a documentat asupra legăturii dintre Noica şi Mişcarea Legionară, anume discutând îndelung cu martorii acelei epoci, mai exact cu istoria încă vie, aflată alături de noi.

Pe lângă aceasta, desigur, există şi oameni care s-au identificat în chip desăvârşit cu fenomenul în cauză şi care posedă atât autoritatea morală, cât şi viziunea spirituală (incluzând aici şi aflarea în adevăr) pentru a putea emite o opinie autorizată şi credibilă. Unul dintre aceştia este Virgil Maxim, un mărturisitor (legionar) al închisorilor, pomenit de regulă alături de cei care sunt priviți drept „sfinți", întrucât avea practic aceeaşi anvergură spirituală, numai că Dumnezeu i-a hărăzit nu martiriul, ci supraviețuirea din infern şi mărturia vie despre cele prin care a trecut generația sa.

Încât haideți să vedem cum priveşte el această legătură ontologică dintre legionarism şi esența profundă a identității româneşti: „Mişcarea Legionară s-a înființat la plinirea vremii, prin purtarea de grijă Divină şi unda care se propagă în oceanul sufletesc al neamului este suficientă; ea atinge nevăzut toate conştiințele curate şi ridică din adâncurile ființei româneşti toate puterile, pentru a le înălța la cele mai frumoase stadii de strălucire şi dăruire eroică. Mişcarea Legionară nu are nevoie, neapărat, de forme de manifestare sau reprezentare politică. Ea nu trăieşte prin aceste forme. Ea este duhul neamului; ea poate îmbrăca, în funcție de condițiile istorice, forme de organizare şi manifestare văzută, după cum poate trăi timp îndelungat ca jarul sub cenuşă, până când Buzele lui Dumnezeu vor sufla

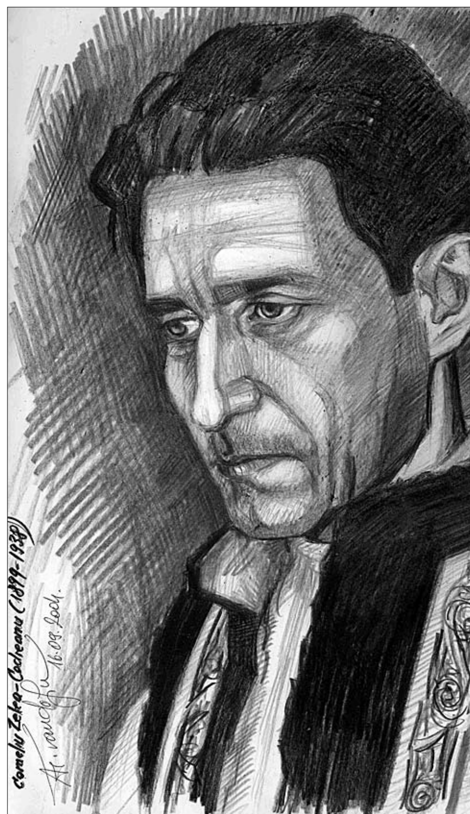
Mitropolitul Nicolae Bălan, la sediul central al mişcării legionare, în septembrie 1940

în spuză, aprinzând iarăşi în inimile tinere ale neamului focul dragostei pentru Adevăr. «Noi, legionarii, avem la îndemână cea mai formidabilă dinamită, cel mai irezistibil instrument de luptă, mai puternic decât toate tancurile şi mitralierele lumii: propria noastră cenuşă, cenuşa morților noştri». (I. I. Moța, *Cranii de lemn*)

După aceasta îi veți recunoaşte pe legionari: ei mărturisesc Adevărul Dumnezeiesc în viața neamului, în ascultare de Biserică şi suportă consecințele mărturisirii, revendicându-şi viața ca pe o comuniune cu cenuşa morților înaintaşi. Cel străin de această comuniune, nu-şi va putea jertfi ființa sa pentru Dumnezeu şi din dragoste de neam. El este sau devine unealtă de lovire în mâna celor ce-L urăsc pe Hristos şi-şi fac scop din plăcerile şi măririle lumeşti. «De aceea nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu pot să-l ucidă, ci temeți-vă mai curând de acela care poate şi sufletul şi trupul să-l arunce în gheenă». *(Evanghelia după Matei)*"[4]

Nu credeam vreodată că asemenea lucruri vor ajunge să fie puse în discuție. Realitatea metafizică a Legiunii nu are sens să fie contestată, tocmai datorită acestui temei. Nu are importanță câte „organizații" există actualmente şi care are mai multă „legitimitate". Căci legionarismul este, şi în fond trebuie să fie, chiar o ipostaziere a unui profund substrat național, care, **dacă** îi va veni vremea, se va produce, indiferent de numele pe care îl va purta atunci. Apele care poate vor curge cândva din nou, nu au cum să o facă pe un alt făgaş decât prin albia deja existentă, de care se leagă atâta istorie, atâta jertfă şi atâta legendă. Dar, dacă o vor face, ele se vor manifesta în mod evident în forme adecvate vremii. Adică fără centuri şi pistoale, fără acel eroism uneori exacerbat de sorginte medieval-patriarhală, poate mai degrabă cu un eroism de tip creştin, mărturisitor şi atent la rigoarea dogmatică. Însă în orice caz, cu dragoste şi nu cu dispreț față de această generație unică în istoria României.

Până una-alta, e indiscutabil că Legiunea a creat deja un mit la nivelul conştiinței colective a românilor, chiar dacă părerile asupra ei merg până la divergență. Dacă ar fi fost un fapt efemer şi lipsit de importanță, cred că e clar pentru oricine că discuția de față nu ar fi consumat deja atâtea energii intelectuale şi polemice. Iar dacă ar fi fost un fenomen de o substanță morală îndoielnică, mă tem că adepții săi ar fi fost demult striviți de tăvălugul atâtor contraargumente care mai de care mai docte. Numai că ele au o slăbiciune intrinsecă. Priza lor la straturile profunde ale Ro-

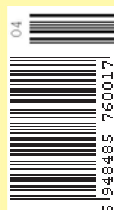
mâniei, la nivelul omului simplu, este egală cu zero, dacă o comparăm numai cu forța acestor patru versuri simple:

Pentru sângele neamului tău curs prin şanțuri,
pentru cântecul tău țintuit în piroane,
pentru lacrima soarelui tău pus în lanțuri,
ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!

Unde este acea „Românie profundă" care va prefera vreodată ortodoxia literară a unui Mircea Platon în fața pragurilor, prispelor, uşilor şi icoanelor sărutate de „ereticul" Radu Gyr? O vede cineva, dincolo de virtualitatea unor bloguri?

[4] Virgil Maxim, *Imn pentru crucea purtată.*

În acest număr semnează: ● **Alexandru Boboc-Cojocaru** – doctorand în Ştiințe Politice la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" – Iaşi ● **Alina Ioana Dida** – medic, traducător, a tradus *Revoluția franceză*, de Albert Soboul ● **Thierry Gillyboeuf** – Scriitor, traducător şi editor francez ● **Paul Ghițiu** – scriitor, regizor şi publicist, ultima carte publicată: *Reabilitarea politicii* (Dacia, 2000) ● **Grigore Marchiş** – preot la Catedrala Ortodoxă din Turda, publicist ● **Constantin Mihai** – prof. dr. în Litere, publicist, ultima carte publicată: *Biserica şi elitele intelectuale interbelice* (ediția a II-a, Iaşi, Institutul European, 2010) ● **Const. Miu** – profesor, doctor în Litere, publicist ● **Bogdan Munteanu** – doctor în Ştiințele Naturii, profesor, publicist, a publicat cartea *Mişcarea Legionară: Cuget, repere, atitudini* (Ed. Imago, Sibiu 2000) ● **Viorel Patrichi** – jurnalist, ultima carte publicată: *Ochii şi urechile poporului. Convorbiri cu generalul Nicolae Pleşiță* (2001) ● **Pr. Andrew Phillips** – preot ortodox la parohia Sf. Ioan Maximovici din Colchester, Esse, Anglia ● **Ioan Popa** – profesor de Liba română în Alba, publicist ● **Claudiu Târziu** – jurnalist ● **Mihai Valică** – preot, doctor în Teologie, profesor, publicist

Cei care doresc să-şi completeze colecţia publicaţiei ROST *pot trimite contravaloarea revistei (3 lei/exemplar), prin mandat poştal, pe numele:*
Târziu Claudiu Richard, OP 23, CP 27 Bucureşti.
Precizaţi pe mandatul poştal ce număr al revistei doriţi, în cîte exemplare şi adresa dvs.
Pentru informaţii sunaţi la tel.: 0740.103.621

Nr. 1 – martie 2003, dedicat lui Nicu Steindhardt
Nr. 2 – aprilie 2003, dedicat lui Mircea Eliade
Nr. 3 – mai 2003, dedicat lui Lucian Blaga
Nr. 4 – iunie 2003, dedicat lui Mihai Eminescu
Nr. 5 – iulie 2003, dedicat lui Nicolae Paulescu
Nr. 6 – august 2003, dedicat lui Sandu Tudor
Nr. 7 – septembrie 2003, dedicat lui Nae Ionescu
Nr. 8 – octombrie 2003, dedicat lui Valeriu Gafencu
Nr. 9 – noiembrie 2003, dedicat Părintelui Dumitru Stăniloae
Nr. 10-11 – decembrie 2003, dedicat lui Vasile Băncilă
Nr. 12 – februarie 2004, dedicat lui Nichifor Crainic
Nr. 13 – martie 2004, dedicat lui Mircea Vulcănescu
Nr. 14-15 – aprilie-mai 2004, dedicat lui Radu Gyr
Nr. 16 – iunie 2004, dedicat lui Vintilă Horia – **epuizat**
Nr. 17 – iulie 2004, dedicat lui Ştefan cel Mare – **epuizat**
Nr. 18 – august 2004, dedicat lui Ernest Bernea
Nr. 19 – septembrie 2004, dedicat lui Constantin Noica
Nr. 20 – octombrie 2004, dedicat Părintelui Arsenie Boca – **epuizat**
Nr. 21-22 – noiembrie-decembrie 2004, dedicat Părintelui Constantin Galeriu
Nr. 23 – ianuarie 2005, dedicat lui Vasile Lovinescu
Nr. 24 – februarie 2005, dedicat lui Octavian Goga
Nr. 25-26 – martie-aprilie 2005, dedicat Părintelui Constantin Voicescu
Nr. 27 – mai 2005, dedicat lui Nicolae Iorga – **epuizat**
Nr. 28 – iunie 2005, dedicat Părintelui Arsenie Papacioc – **epuizat**
Nr. 29 – iulie 2005, dedicat Părintelui Zosim Oancea - **epuizat**
Nr. 30 – august 2005, dedicat lui Vasile Voiculescu - **epuizat**
Nr. 31 – septembrie 2005, dedicat Părintelui Liviu Brânzaş
Nr. 32 – octombrie 2005, dedicat lui Aron Cotruş
Nr. 33 – noiembrie 2005, dedicat Părintelui Iustin Pârvu
Nr. 34 – decembrie 2005, dedicat lui Paul Goma
Nr. 35 – ianuarie 2006, dedicat lui Horia Bernea
Nr. 36 – februarie 2006, dedicat lui Ioan Alexandru
Nr. 37 – martie 2006, dedicat Părintelui Teofil Părăian
Nr. 38 – aprilie 2006, dedicat Părintelui Calciu
Nr. 39 – mai 2006, dedicat lui Pan M. Vizirescu
Nr. 40-41 – iunie-iulie 2006, dedicat lui Ion Gavrilă
Nr. 42-43 – august-septembrie 2006, dedicat Părintelui Adrian Făgeţeanu
Nr. 44 – octombrie 2006, dedicat lui Gabriel Constantinescu
Nr. 45 – noiembrie 2006, dedicat lui Simion Mehedinţi
Nr. 46 – decembrie 2006, dedicat Părintelui Rafail Noica
Nr. 47-48 – ianuarie-februarie 2007, dedicat Părintelui Benedict Ghiuş
Nr. 49 – martie 2007, dedicat luiIoan Ianolide
Nr. 50 – aprilie 2007, dedicat lui Marcel Petrişor
Nr. 51 – mai 2007, dedicat părintelui Nicodim Măndiţă
Nr. 52 – iunie 2007, dedicat Mitropolitului Bartolomeu
Nr. 53-54 – iulie-august 2007, dedicat Părintelui Trifa
Nr. 55 – septembrie 2007, dedicat lui Alexandru Mironescu
Nr. 56 – octombrie 2007, dedicat Părintelui Sofian Boghiu
Nr. 57 – noiembrie 2007, dedicat lui Teodor M. Popescu
Nr. 58 – decembrie 2007, dedicat lui Demostene Andronescu
Nr. 59-60 – ianuarie-februarie 2008, dedicat Părintelui Ioanichie Bălan
Nr. 61 – martie 2008, dedicat lui Dan Botta
Nr. 62 – aprilie 2008, dedicat Maicii Mihaela Iordache
Nr. 63 – mai 2008, dedicat Mitropolitului Nicolae Colan
Nr. 64 – iunie 2008, dedicat Aspaziei Oţel Petrescu
Nr. 65 – iulie 2008, dedicat Părintelui Mina Dobzeu
Nr. 66 – august 2008, dedicat Mariei Brâncoveanu
Nr. 67 – septembrie 2008, dedicat Părintelui Chesarie Gheorghescu
Nr. 68 – octombrie 2008, dedicat Părintelui Marcu de la Sihăstria
Nr. 69 – noiembrie 2008, dedicat lui George Racoveanu
Nr. 70 – decembrie 2008, dedicat lui Constantin Oprişan
Nr. 71-72 – ianuarie-februarie 2009, dedicat lui Gheorghe Stănescu
Nr. 73 – martie 2009, dedicat lui Grigorie Leu
Nr. 74 – aprilie 2009, dedicat Părintelui Cleopa
Nr. 75-76 – mai-iunie 2009, dedicat lui George Popescu Glogoveanu
Nr. 77 – iulie 2009, dedicat lui Petru C. Baciu
Nr. 78 – august 2009, dedicat părintelui Dimitrie Bejan
Nr. 79 – septembrie 2009, dedicat monahului Atanasie
Nr. 80-81 – octombrie-noiembrie 2009, dedicat părintelui Roman Braga
Nr. 82 – decembrie 2009, dedicat lui J. V. Iamandi
Nr. 83-84 – ianuarie-februarie 2010, dedicat părintelui Vasile Vasilachi
Nr. 85 – martie 2010, dedicat lui Silviu Dragomir
Nr. 86 – aprilie 2010, dedicat lui Nicu Naum
Nr. 87 – mai 2010, dedicat Olgăi Greceanu
Nr. 88 – iunie 2010, dedicat Pricipesei Ileana
Nr. 89 – iulie 2010, dedicat lui Nicolae Mărgineanu
Nr. 90 – august 2010, dedicat lui Gheorghe I. Brătianu
Nr. 91-92 – septembrie-octombrie 2010, dedicat lui Al. Ciorănescu
Nr. 93 – noiembrie 2010, dedicat lui Dumitru Oniga
Nr. 94 – decembrie 2010, dedicat părintelui Constantin Sârbu
Nr. 95-96 – ianuarie-februarie 2011, dedicat lui Al. Busuioceanu
Nr. 97 – martie 2011, dedicat părintelui Florea Mureşanu